

OMGEVINGS- ANALYSE

EERSTELIJNSZONE SCHELDEKRACHT VZW

2022

Inhoudsopgave

1. Doel van de omgevingsanalyse	5
2. Voorstelling Eerstelijnszone Scheldekracht vzw	5
3. Beschrijving gebruikte methodieken	5
4. Overzicht	6
1. Demografische kenmerken	7
1.1. Bevolking - algemene kenmerken	7
1.1.1. Typologie en aantal inwoners per gemeente	7
1.1.2. Bevolkingsdichtheid	9
1.1.3. Bevolkingsgroei	10
1.2. Leeftijdsverdeling	11
1.2.1. Groene en grijze druk	12
1.2.2. Familiale zorgindex	13
1.2.3. Ouderenbevolking	14
1.2.4. Prognose aantal 65-plussers en aantal 80-plussers	15
1.2.5. Conclusie	16
1.3. Diversiteit	18
1.3.1. Huidige nationaliteit	18
1.3.2. Herkomst	19
1.3.3. Meest voorkomende herkomst nationaliteiten	20
1.3.4. Gesproken thuistaal	21
1.3.5. Conclusie	22
1.4. Huishoudens	23
1.4.1. Huishoudenstypes	23
1.4.2. Alleenwonenden en eenoudergezinnen	25
1.4.3. Conclusie	26
1.5. Gezondheid en zorg	27
1.5.1. Gezondheidstoestand	27
1.5.2. Aandeel zwaar zorgbehoevenden (65-plussers en 80-plussers)	29
1.5.3. Zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden	30
1.5.4. Personen met dementie	30
1.5.5. Geestelijke gezondheid	33
1.5.6. Conclusie	37
1.6. Preventieve gezondheidszorg	38
1.6.1. Kankerscreening	38
1.6.2. Preventieve mondzorg	40
1.6.3. De Body Mass Index (BMI) van kinderen	42
1.6.4. Andere preventieve thema's	47
1.6.5. Conclusie	47
1.7. Geneesmiddelengebruik	49

1.7.1. Antibiotica	49
1.7.2. Psychofarmaca	52
1.7.2.1 . Antidepressiva	52
1.7.2.2 . Antipsychotica	53
1.7.2.3 Stimulantia bij kinderen	54
1.7.2.4 Medicijnen bij dementie	55
1.8. Conclusie Demografie	57
1.8.1. Vergrijzing	57
1.8.2. Kwetsbare doelgroepen	58
1.8.3. Preventie	58
2. (Sociaal-)economische ontwikkelingen	59
2.1. Inkomens	59
2.1.1. Fiscaal inkomen	59
2.1.2. Verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering	60
2.1.3. (Equivalent) leefloon	62
2.2. Socio-economische positie	64
2.2.1. Arbeidspositie	64
2.2.2. Kansarmoede-index	66
2.2.3. Kansarmoede en herkomst	68
2.2.4. Werkzoekenden zonder werk (WZW)	69
2.3. Betalingsmoeilijkheden	71
2.3.1. Achterstallige kredieten	71
2.3.1.1. Achterstallige kredieten (algemeen)	71
2.3.1.2. Achterstallige hypothecaire kredieten	72
2.3.2. Energiearmoede	73
2.4. Risicokenmerken van leerlingen	75
2.4. Conclusie sociaal-economische ontwikkelingen	77
3. Sociaal-culturele ontwikkelingen	78
3.1. Informele zorg	78
3.1.1. Mantelzorgratio	78
3.1.2. Mantelzorgpremies	79
3.2. Vrijwilligerswerk, sociaal culturele initiatieven, sport en vrije tijd	80
3.2.1. Algemeen	80
3.2.2. Vrijwilligers vaccinatiecentra	80
4. Technologische ontwikkelingen	83
4.1. Globaal medisch dossier	83
4.2. Pilootprojecten	84
4.2.1. Interprofessionele piloottraining doelgerichte zorg	84
4.2.2. Zorgzame Buurten	84
4.3. Barometer van de informatiemaatschappij	84
4.3.1. Internettoegang	85
4.3.2. Digitale kloof	85

4.3.3. Digitale vaardigheden	86
5. Ecologische ontwikkelingen	88
5.1. Wonen	88
5.1.1. Bebouwingsgraad	88
5.1.2. Woongelegenheden	88
5.1.3. Huurders en eigenaars	90
5.2. Sociaal wonen	91
5.2.1. Sociale huurwoningen	91
5.2.2. Bindend sociaal objectief	92
5.2.3. Kandidaat-huurders	94
5.3. Zorgaanbod	96
5.4.1. Woonzorg- (WZC), dagverzorgingscentra (DVC) en gepresteerde uren gezinszorg (GZ)	96
5.4.2. Gezinszorg	97
5.4.3. Aanbodratio	98
5.4.4. Centra voor kortverblijf	100
5.4.5. Huisartsen	101
5.4.6. Andere zorg- en hulpverleners	101
5.5. Welzijnsaanbod	102
5.5.1. Aanbod kinderopvang	102
5.5.2. Erkende lokale dienstencentra	103
5.6. Milieu-indicatoren	105
5.6.1. Hittestress	105
5.6.2. Luchtkwaliteit	106
6. Politieke ontwikkelingen - Partners	107
6.1. Interlokale vereniging (ILV)	107
6.2. Traject slagkrachtige en efficiënte Eerstelijnszones	108
7. Wat merken de eerstelijnsprofessionals uit onze regio?	109
8. Afsluitende overschouwing - trends	111
8.1. Vergrijzing	111
8.2. Kwetsbare groepen	111
8.3. Aanbod zorg en welzijn	112
8.4. Preventie	112
9. Bijlagen	114
9.1. Overzicht tabellen en grafieken	114
9.1.1. Tabellen	114
9.1.2. Grafieken	114
9.2. Posters buurtnetwerken	117

Inleiding

1. Doel van de omgevingsanalyse

De omgevingsanalyse dient als basis voor het beleids- en actieplan. De verworven data en hieraan gekoppelde inzichten fungeren als vertrekpunt om onze acties zodanig te ontwikkelen zodat ze inspelen op de sterktes en noden van onze regio.

Daarnaast bieden de inzichten ook een uitgangspunt om innovatie en inspiratie te stimuleren bij onze stakeholders.

Al laatste dient deze analyse als kompas en toetssteen om onze keuzes in het ons actie- en beleidsplan op te volgen en zo nodig bij te sturen.

2. Voorstelling Eerstelijnszone Scheldekracht vzw

Eerstelijnszone (ELZ) Scheldekracht vzw is een samenwerkingsverband binnen de gemeenten Destelbergen, Laarne, Lochristi, Melle, Merelbeke, Wachtebeke, Wetteren en Wichelen.

De naam "Scheldekracht" werd gekozen omdat de Schelde doorheen het merendeel van deze acht gemeenten stroomt en we de krachten bundelen om te komen tot een betere samenwerking.

De Eerstelijnszone heeft als missie de levenskwaliteit in de ruimste zin van elke persoon met een zorg- en/of ondersteuningsnood te optimaliseren. We zetten daarom sterk in op het afstemmen en de samenwerking tussen de gezondheids- en welzijnsactoren van de eerste lijn en het lokaal gezondheidsbeleid.

3. Beschrijving gebruikte methodieken

De verzameling en analyse van de gegevens kwam tot stand in twee fasen.

In een eerste fase werd de kwantitatieve data verzameld uit verschillende databronnen: de recentste data van het Rijksregister, het InterMutualistisch Agentschap, het Agentschap

Opgroeien, het Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap en het Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ; zoals gepresenteerd in het dashboard van provincies.incijfers.be. De meeste gegevens dateren uit 2021, maar een aantal indicatoren zijn gebaseerd op gegevens uit 2020 of 2019.

Waar relevant wordt er een vergelijking gemaakt met de provincie Oost-Vlaanderen en / of het gehele Gewest Vlaanderen.

Verschillende partners uit onze zorgraad zijn geconsulteerd om deze data te verrijken vanuit hun specifiek perspectief.

Uit bovenstaande data zijn er thema's geselecteerd die in een tweede fase voorgelegd zijn aan verschillende zorg- en welzijnprofessionals om verder kwalitatief uit te diepen.

4. Overzicht

Voor de opmaak van deze analyse werd gebruik gemaakt van het DESTEP-MODEL. DESTEP is de afkorting van volgende zes factoren: demografische, economische, sociaal-culturele, technologische, ecologische en politiek-juridische ontwikkelingen.

We starten met een beschrijving van de demografische ontwikkelingen in onze regio. Daarna volgt een analyse van de socio-economische situatie van de populatie. We bekijken het sociaal-cultureel weefsel en eindigen met enkele kenmerken rond technologie, ecologie en politiek-juridische ontwikkelingen

Tot slot geven we een overzicht van de belangrijkste thema's en kernpunten die we als eerstelijnszone willen aanpakken.

Omgevingsanalyse

1. Demografische kenmerken

1.1. Bevolking - algemene kenmerken

1.1.1. Typologie en aantal inwoners per gemeente

Tabel 1 geeft de typologie van de gemeenten en de totale bevolking per gemeente weer. In totaal heeft de ELZ Scheldekraacht 136070 inwoners. De gemeente Wetteren heeft met 26269 inwoners de grootste bevolking binnen de ELZ Scheldekraacht. De gemeente Wachtebeke heeft met 7780 de kleinste bevolking.

Verder verschillen de gemeenten op vlak van typologie. Zo vallen Merelbeke en Melle onder cluster V2: *woongemeenten in de stadsrand met hogere inkomens en een toenemend aantal jongeren*. Destelbergen en Laarne behoren tot cluster V3: *woongemeenten met hogere inkomens*. Wachtebeke behoort tot cluster V4: *woongemeenten met een toenemend aantal jongeren* - terwijl Wichelen onder cluster V5 valt: *woongemeenten met een vergrijzende bevolking*. Tot slot is Wetteren de enige gemeente binnen regio Scheldekraacht met een centrumfunctie (cluster 12).

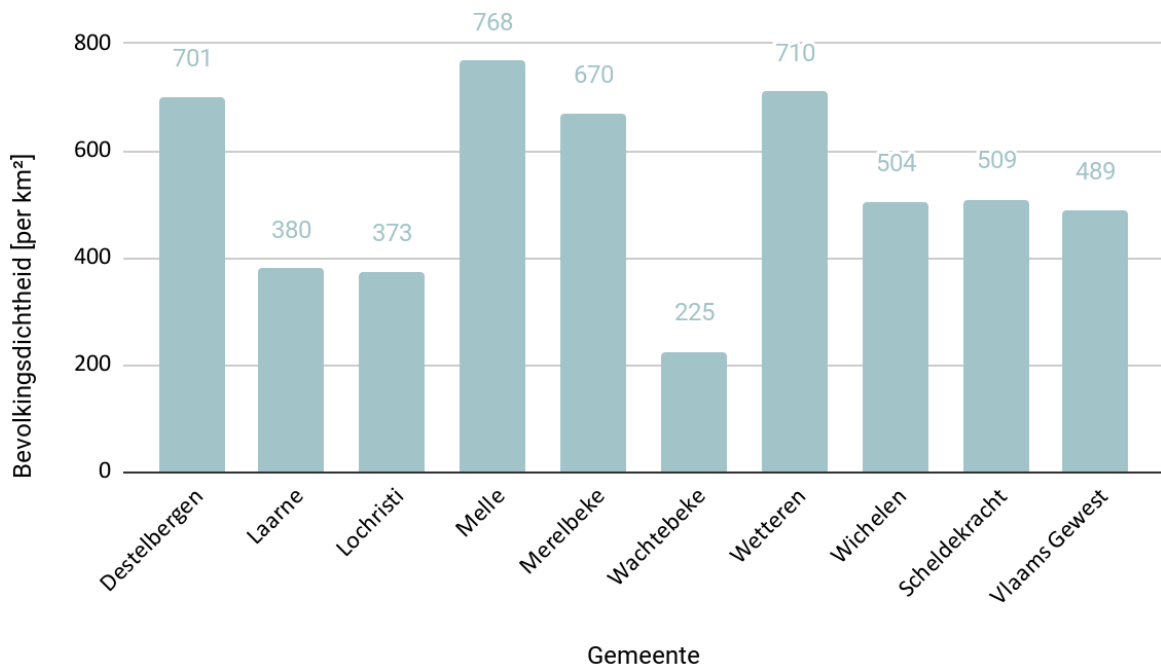
Tabel 1. Typologie (research.belfius.be) en totaal aantal inwoners per gemeente (2019) - bron: Provincies in cijfers

	Totale bevolking [aantal]	Typologie van de gemeenten (cluster)
Wetteren	26269	Gemeente met centrumfunctie en economische activiteit (<i>cluster V12</i>)
Merelbeke	24799	Woongemeente in de stadsrand met hogere inkomens en toenemend aantal jongeren (<i>cluster V2</i>)
Lochristi	22637	Landelijke woongemeente met hogere inkomens (<i>cluster V6</i>)
Destelbergen	18717	Woongemeente met hogere inkomens (<i>cluster V3</i>)
Laarne	12389	Woongemeente met hogere inkomens (<i>cluster V3</i>)
Melle	11785	Woongemeente in de stadsrand met hogere inkomens en toenemend aantal jongeren (<i>cluster V2</i>)
Wichelen	11694	Woongemeente met een vergrijzende bevolking (<i>cluster V5</i>)
Wachtebeke	7780	Woongemeente met een toenemend aantal jongeren (<i>cluster V4</i>)
Scheldekraacht	136070	
Vlaams Gewest	6666912	

1.1.2. Bevolkingsdichtheid

De bevolkingsdichtheid geeft de verhouding aan tussen het aantal inwoners en de oppervlakte van een bepaalde regio. De bevolkingsdichtheid wordt hier uitgedrukt in het aantal inwoners per vierkante kilometer. *Grafiek 1* geeft de bevolkingsdichtheid weer per gemeente binnen de ELZ Scheldekracht. Binnen de regio varieert de bevolkingsdichtheid van gemeente tot gemeente, van **768** inwoners per km² in Melle tot **225** inwoners per km² in Wachtebeke.

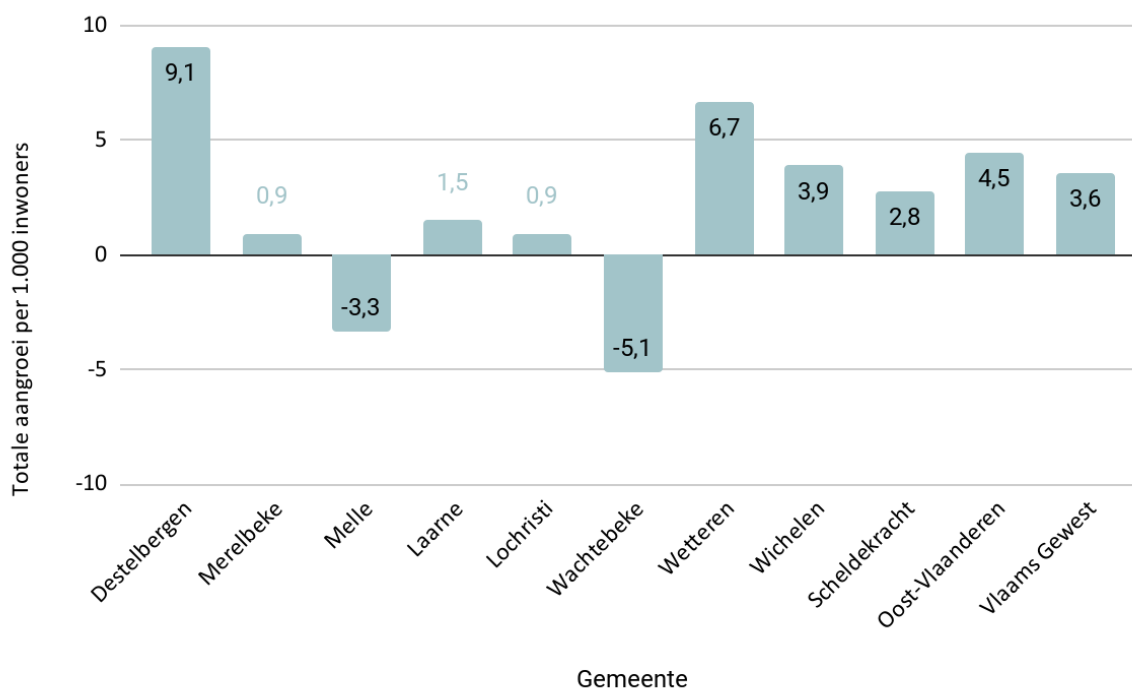
Grafiek 1. Bevolkingsdichtheid per km² (2019) - bron: Rijksregister

1.1.3. Bevolkingsgroei

Grafiek 2 geeft de totale aangroei per 1000 inwoners weer per gemeente in de ELZ Scheldekraacht. Het bevolkingsaantal neemt het sterkst toe in de gemeente Destelbergen, met een totale aangroei van **9,1** per 1000 inwoners. Wetteren kent ook een stijging van **6,7** per 1000 inwoners. Daarnaast is het opvallend dat de totale bevolking in de gemeenten Melle en Wachtebeke krimpt, met respectievelijk **3,3** en **5,1** per 1000 inwoners.

Grafiek 2. Totale aangroei per 1.000 inwoners (2020) - bron Rijksregister

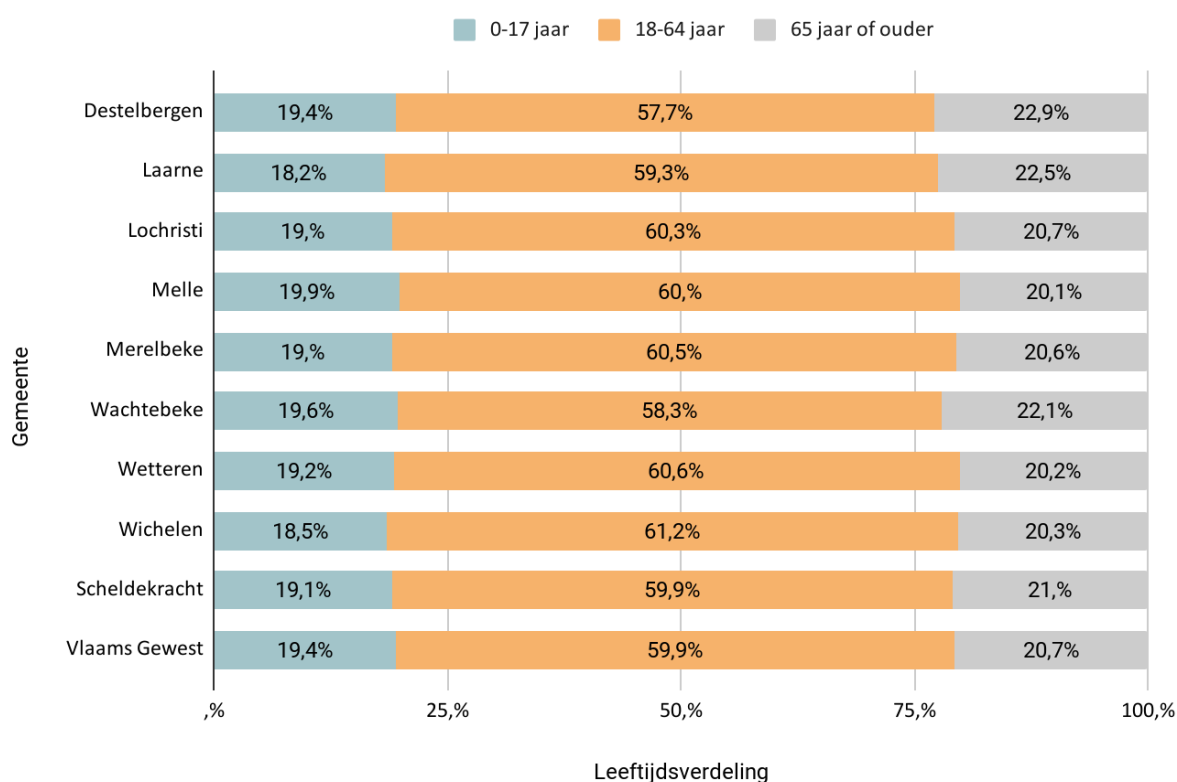
1.2. Leeftijdsverdeling

Grafiek 3 geeft een overzicht van de leeftijdsverdeling in de ELZ Scheldekraacht, in percentages ten opzichte van alle inwoners. Gemiddeld genomen is **19,1%** van de bevolking jonger dan 18 jaar. **59,9%** van de bevolking is tussen de 18 en de 64 jaar en **21%** van de bevolking is 65 jaar of ouder.

Er zijn geen grote verschillen tussen de gemeenten en ook in vergelijking met het Vlaams Gewest heeft de ELZ Scheldekraacht een ongeveer even groot aandeel jongeren, een even groot aandeel bevolking op beroepsactieve leeftijd en een ongeveer even groot aandeel ouderen.

Relatief zijn er in de gemeenten Destelbergen, Laarne en Wachtebeke een iets groter aandeel 65-plussers.

Grafiek 3. Inwoners naar leeftijdsgroep (2021) - bron: Rijksregister

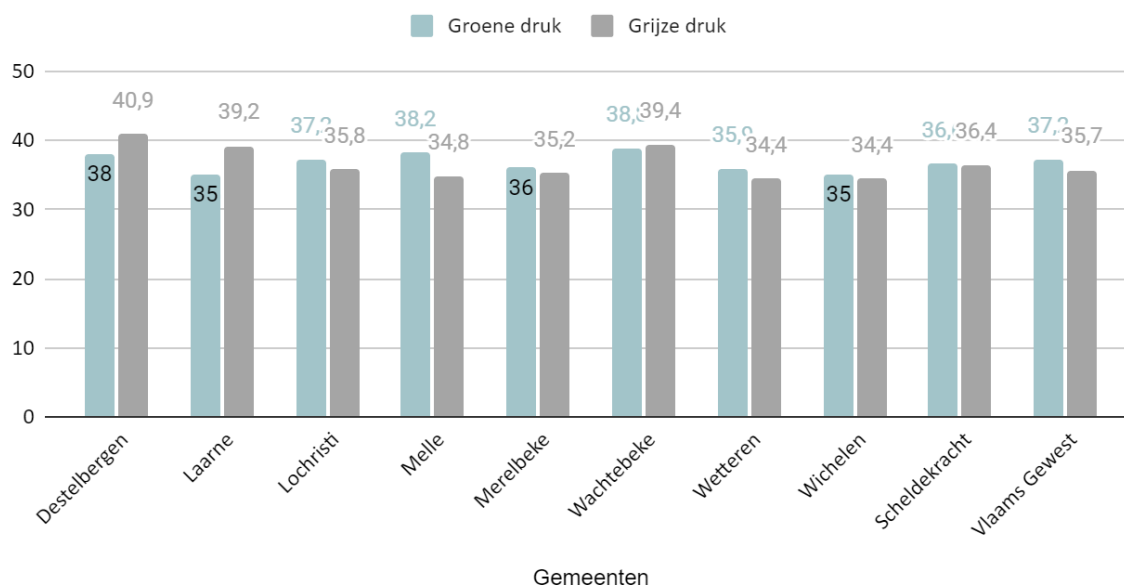

1.2.1. Groene en grijze druk

De *groene druk* geeft de verhouding tussen het aantal jongeren (0 - 19 jaar) op de bevolking van 20 tot 64 jaar. Dit cijfer geeft een zicht op hoeveel kinderen en jongeren er onderhouden moeten worden (op alle vlakken) door de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Bij een hogere groene druk zijn er dus relatief meer jongeren in vergelijking met de bevolking van 20 tot 64 jaar. Grafiek 4 laat zien dat er in het werkingsgebied van ELZ Scheldekracht voor 100 personen in de leeftijdsgroep 20 - 64 jaar **36,6** jongeren zijn. De groene druk in ELZ Scheldekracht is kleiner in vergelijking met het Vlaams Gewest, waar de verhouding **37,2 : 100** is.

Naast de groene druk moeten we ook rekening houden met de *grijze druk*. Deze geeft de verhouding weer tussen het aantal ouderen (65+ jaar) op de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Bij een hogere grijze druk zijn er dus relatief meer ouderen die onderhouden moeten worden (op alle vlakken) door met de bevolking van 20 tot 64 jaar. Grafiek 4 toont aan dat de verhouding ouderen/mensen op beroepsactieve leeftijd **36,4 : 100** is, ten opzichte van **35,7 : 100** in het Vlaams Gewest.

Grafiek 4. Groene druk en grijze druk (2021) - bron: Rijksregister

We zien een relatief hogere grijze druk in de gemeenten Destelbergen, Laarne en Wachtebeke. Naast een hogere grijze druk, zien we in de gemeenten Destelbergen en Wachtebeke ook een relatief hogere groene druk. Ook in Melle is de groene druk relatief hoger.

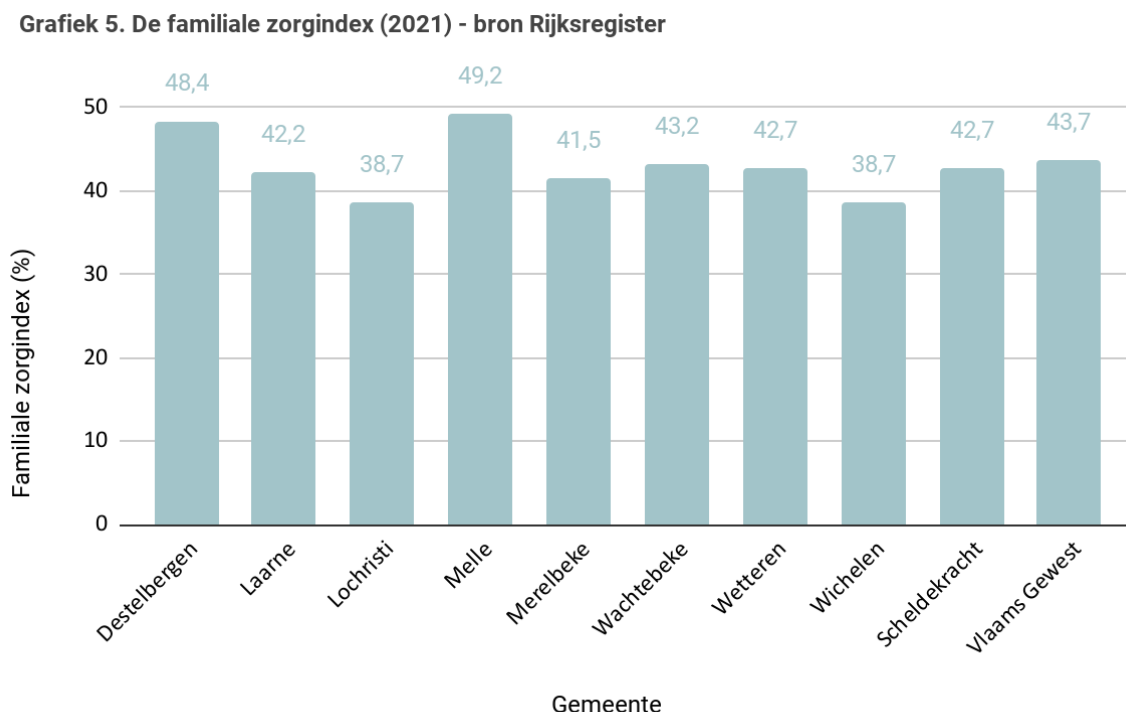
1.2.2. Familiale zorgindex

De *familiale zorgindex* geeft het aantal hoogbejaarden (80+ jaar) ten opzichte van de 50-59-jarigen. Het geeft een indicatie van hoeveel hoogbejaarden er zijn in verhouding tot de bevolking die er normaliter zorg voor draagt. Deze maat wordt met andere woorden gebruikt om in te schatten hoe groot de groep potentiële mantelzorgers is. Hoe hoger de waarde, hoe meer 80-plussers er zijn per 50-59-jarige.

Op *grafiek 5* is af te lezen dat de familiale zorgindex in de gemeenten Melle en Destelbergen het hoogst is, met respectievelijk **49,2** en **48,4** 80-plussers per 100 mensen tussen 50 en 59 jaar. Dit is een hogere familiale zorgindex dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest (= 43,7 per 100).

In de gemeenten Lochristi en Wichelen zien we de laagste familiale zorgindex. In beide gemeenten zijn er **38,7** 80-plussers per 50-59-jarige.

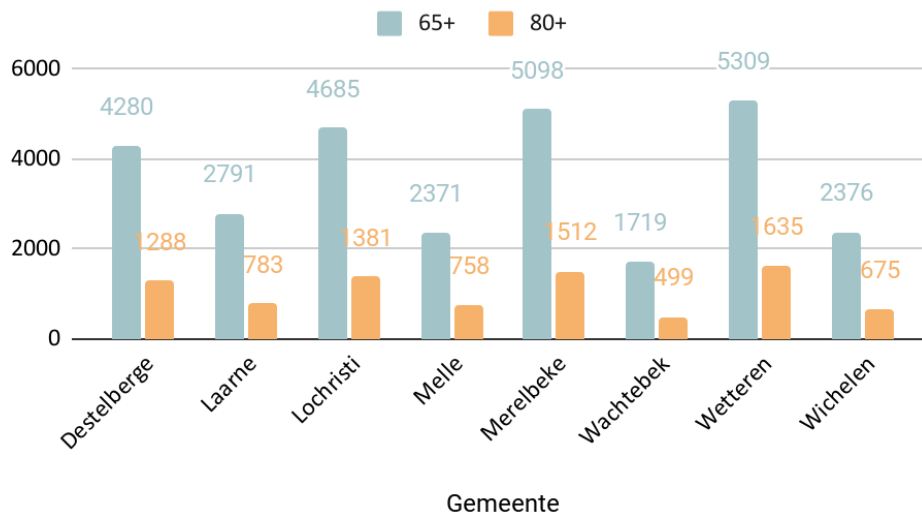
ELZ Scheldekracht heeft met een gemiddelde van **42,7** een lagere familiale zorgindex dan het Vlaams Gewest.

1.2.3. Ouderenbevolking

Grafiek 6 geeft in absolute waarden weer hoeveel 65-plussers en 80-plussers er zijn per gemeente in het werkingsgebied van ELZ Scheldekracht. Deze waarden geven een indicatie van de vraag naar ouderenzorg per gemeente.

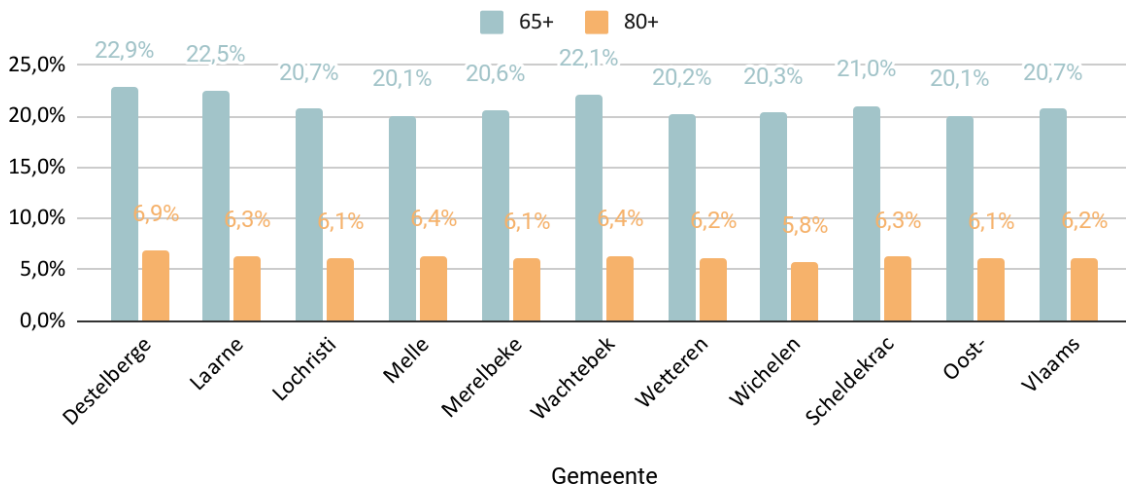
Grafiek 6. Aantal 65-plussers en 80-plussers (2021) - bron: Rijksregister

Grafiek 7 geeft het percentage 65-plussers en 80-plussers per gemeente binnen ELZ Scheldekracht. Deze waarden geven een indicatie van de vraag naar ouderenzorg per gemeente.

Er zijn geen significante verschillen tussen het percentage ouderen in het werkingsgebied ELZ Scheldekracht (21% 65-plussers en 6,3% 80-plussers) en het percentage ouderen in het Vlaams Gewest (20,7% 65-plussers en 6,2%).

Grafiek 7. Proportie 65-plussers en 80-plussers (2021) - bron: Rijksregister

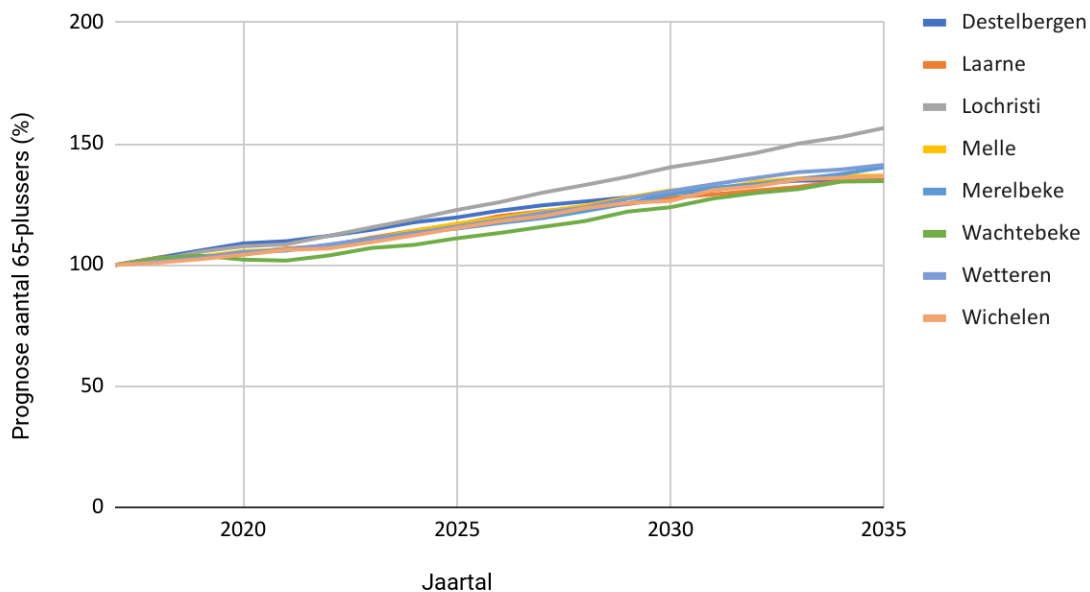

Destelbergen, Laarne en Wachtebeke hebben relatief gezien een iets oudere populatie. In absolute aantallen hebben Wetteren, Merelbeke en Lochristi de grootste groep ouderen.

1.2.4. Prognose aantal 65-plussers en aantal 80-plussers

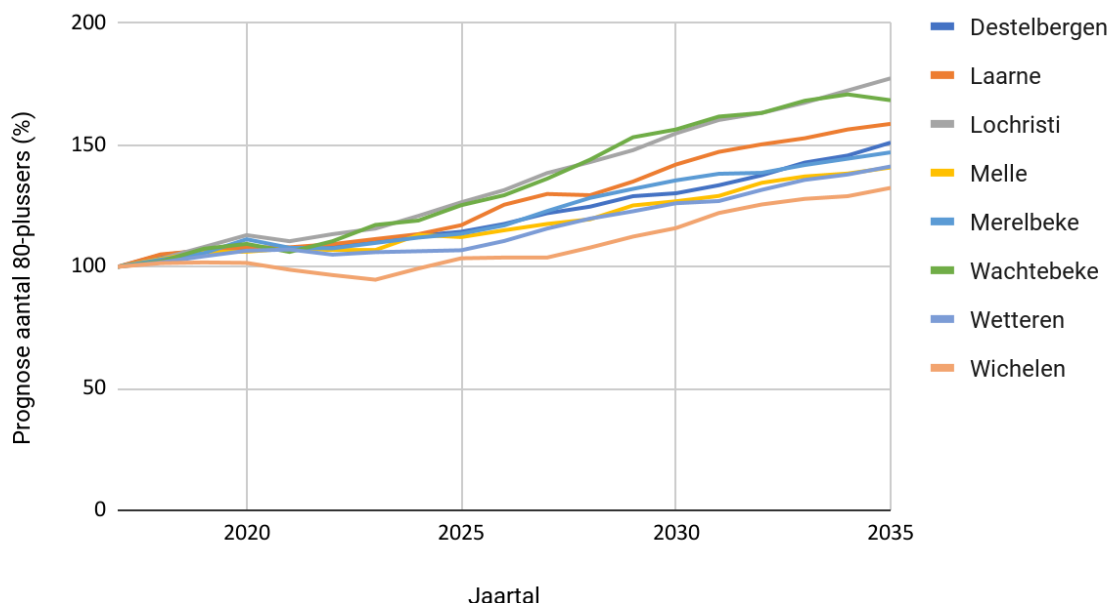
Grafiek 8 geeft de prognose weer van het aantal 65-plussers per gemeente. We zien hier de sterkste stijging in de gemeente Lochristi. De prognoses voor de overige gemeenten verschillen niet significant van elkaar.

Grafiek 8. Prognose 65-plussers (2017) - bron: provincies.incijfers.be

Grafiek 9 toont de prognose voor het aantal 80-plussers per gemeenten. Hier is de sterkste stijging te zien in de gemeenten Lochristi, Wachtebeke en Laarne, waar men tussen de 150%-175% meer 80-plussers verwacht.

Grafiek 9. Prognose 80-plussers (2017) - bron: provincies.incijfers.be

1.2.5. Conclusie

Zoals heel Vlaanderen, wordt ook onze regio geconfronteerd met vergrijzing. De gemeenten met de huidige hoogste vergrijzing zijn Wachtebeke, Destelbergen en Laarne. We zien in deze gemeenten daarbij ook dat de grijze druk hoog is, wat betekent dat er een relatief groot aantal ouderen zijn tegenover de groep potentiële mantelzorgers. Op termijn verwachten we een sterke vergrijzing te zien in de gemeenten Lochristi, Wachtebeke en Laarne, maar andere gemeenten krijgen in 2035 de helft meer 80-plussers.

Destelbergen is één van de gemeenten met de grootste vergrijzing. Dit ligt in lijn met de familiale index, die in Destelbergen en Melle een stukje hoger ligt in vergelijking met het Vlaams gewest. Dat betekent dus dat er in deze gemeenten meer 80-plussers zijn per 50-59 jarige, en bijgevolg dat de groep potentiële mantelzorgers kleiner is in verhouding tot het aantal 80-plussers.

Verder is er in Wachtebeke naast een sterke vergrijzing en een hoge grijze druk, ook sprake van een toenemend aantal jongeren, zoals er is vastgesteld bij de typologieën van de gemeenten in hoofdstuk 1.1.1.

In een volgend hoofdstuk worden deze trends naast de huidige voorzieningen (woonzorgcentra, dagverzorgingscentra en lokale dienstencentra) gelegd. Verder wordt er ook stilgestaan bij de informele zorg (mantelzorg) en hoe deze zich met bovengaande trends verzoent.

1.3. Diversiteit

Dit hoofdstuk zoomt dieper in op de samenstelling van de bevolking op basis van *nationaliteit*, *geboortenationaliteit* en *herkomst*. Bij nationaliteit wordt enkel naar de huidige nationaliteit gekeken. Bij geboortenationaliteit kijkt men naar de nationaliteit bij geboorte: personen die bijvoorbeeld Belg zijn geworden maar bij hun geboorte een andere nationaliteit hadden, krijgen die nationaliteit als geboortenationaliteit. Herkomst kijkt nog verder en houdt ook rekening met de nationaliteit bij geboorte van de ouders. Als voor een bepaalde persoon minstens één van de ouders bij hun geboorte een andere nationaliteit had, krijgt hij of zij die herkomst. Indien zowel vader als moeder een niet-Belgische geboortenationaliteit hebben (die bovendien van elkaar verschilt), dan wordt de herkomst van de moeder overgenomen.

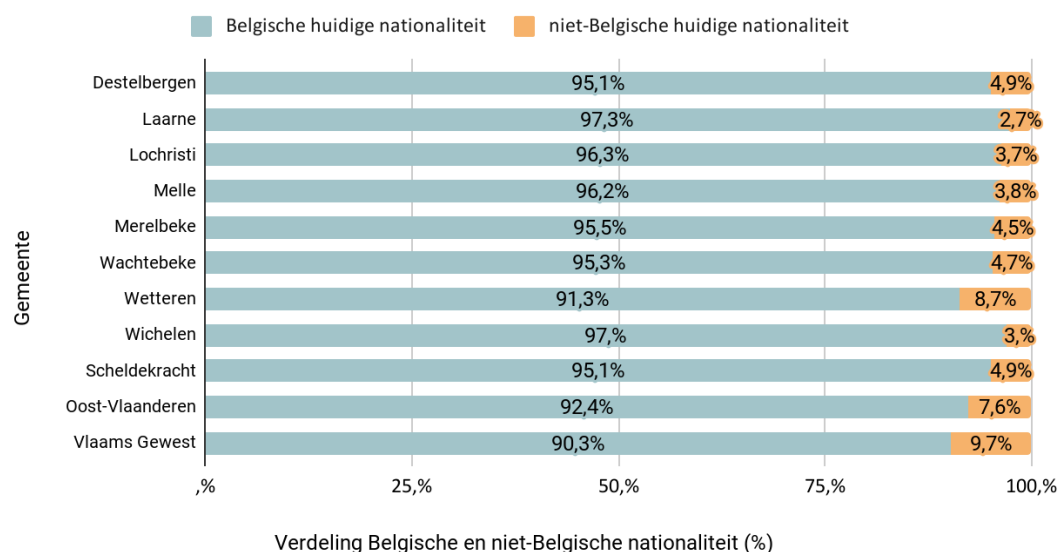
1.3.1. Huidige nationaliteit

Grafiek 10 geeft een overzicht van de *huidige nationaliteit* (Belgisch of niet-Belgisch) van de inwoners van de verschillende gemeenten binnen ELZ Scheldekracht. Deze grafiek houdt dus geen rekening met de geboortenationaliteit of de herkomst van de inwoners.

De gemeente Wetteren heeft het grootste aandeel inwoners met een niet-Belgische nationaliteit (**8,7%**). In Laarne is het aandeel inwoners met een niet-Belgische nationaliteit het kleinst (**2,7%**).

In vergelijking met het Vlaams Gewest heeft de ELZ Scheldekracht een kleiner aandeel inwoners met een niet-Belgische nationaliteit (**9,7%** in het Vlaams Gewest t.o.v. **4,9%** in het werkingsgebied van ELZ Scheldekracht).

Grafiek 10. Belgische en niet-Belgische nationaliteit (2021) - bron: Rijksregister

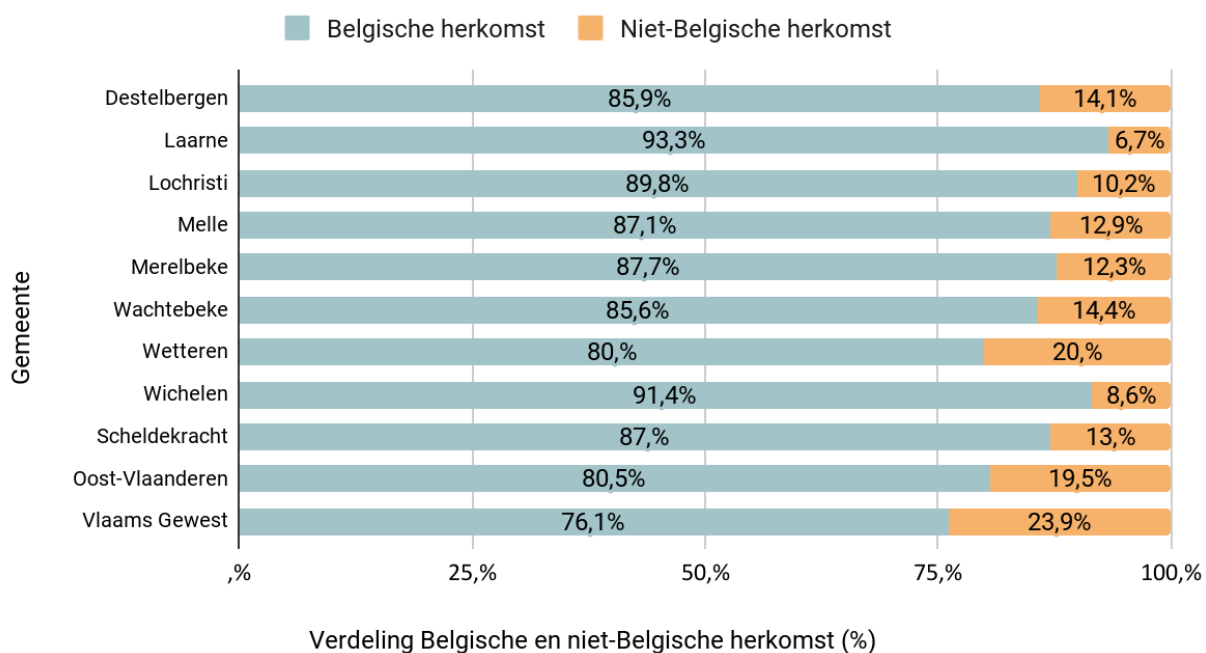
1.3.2. Herkomst

Grafiek 11 geeft het aandeel inwoners met een Belgische en een niet-Belgische herkomst weer per gemeente binnen de ELZ Scheldekracht. Zoals eerder toegelicht, zegt de herkomst van een persoon iets over de geboortenationaliteit van zijn/haar ouders.

In de gemeente Wetteren is het aandeel inwoners met een niet-Belgische herkomst met 20% het grootst. In de gemeente Laarne is dit aandeel het kleinst, met 6,7%.

Het aandeel inwoners met een niet-Belgische herkomst is in de ELZ Scheldekracht 13%. Dit is minder in vergelijking met het Vlaams Gewest, waar het aandeel inwoners met een niet-Belgische herkomst 23,2% is.

Grafiek 11. Belgische herkomst en niet-Belgische herkomst (2021) - bron: Rijksregister

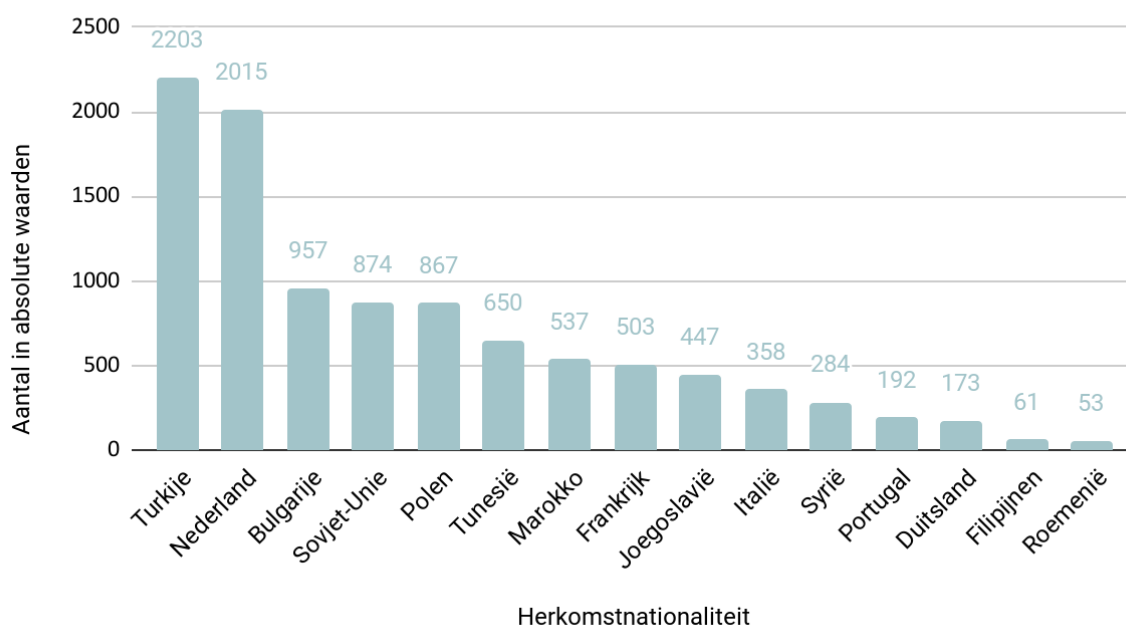
1.3.3. Meest voorkomende herkomst nationaliteiten

Grafiek 12 geeft een overzicht van de meest voorkomende herkomst nationaliteiten binnen de ELZ Scheldekraacht in absolute waarden.

Turks en Nederlands zijn met respectievelijk **2203** en **2015** de meest voorkomende herkomst nationaliteiten binnen de ELZ Scheldekraacht.

Uit de ruwe data komt eveneens naar voren dat inwoners met een Syrische, Portugese of Filipijnse herkomst gevestigd zijn in specifieke gemeenten. De **284** inwoners met een Syrische herkomst wonen in Wetteren, de **192** inwoners met een Portugese herkomst zijn gevestigd in Melle en Merelbeke en de **61** inwoners met een Filipijnse herkomst wonen in Laarne en Wichelen.

Grafiek 12. Meest voorkomende niet-Belgische herkomstsnationaliteiten (2021) - bron: Rijksregister

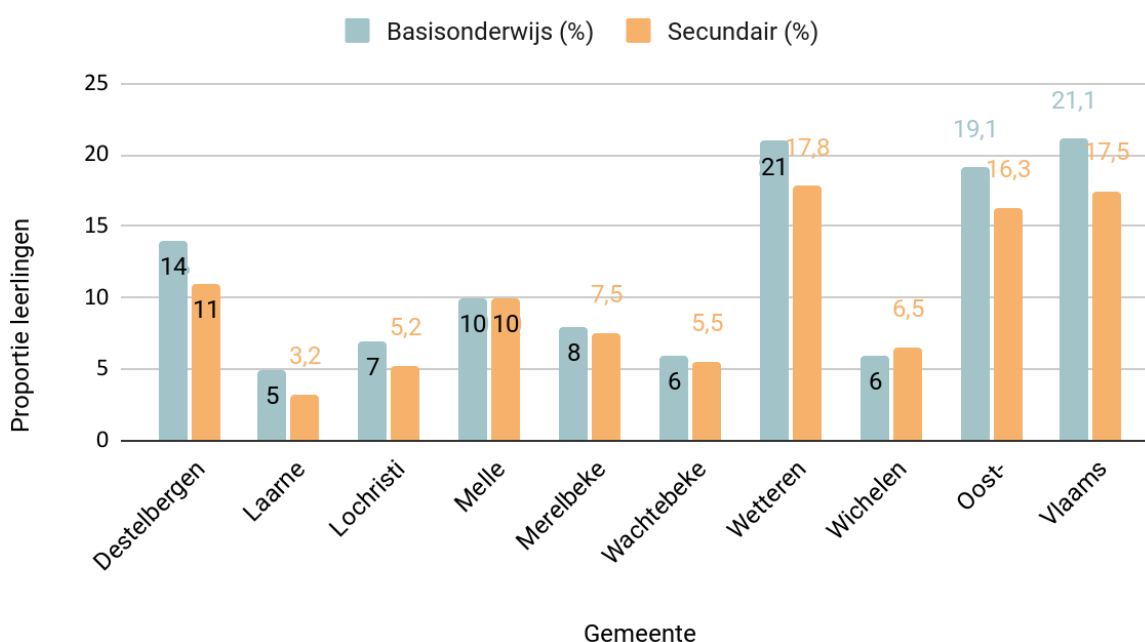

1.3.4. Gesproken thuistaal

Grafiek 13 geeft de proportie leerlingen in het basisonderwijs en het secundair onderwijs weer die thuis een andere taal dan Nederlands spreekt.

Dit percentage is het hoogst in de gemeente Wetteren. Dit geldt voor zowel het basisonderwijs als het secundair onderwijs (respectievelijk **21%** en **17,8%**). In de gemeente Laarne is de proportie leerlingen met een andere thuistaal dan Nederlands het laagst, met **5%** in het basisonderwijs en **3,2%** in het secundair onderwijs.

Grafiek 13. Proportie leerlingen met een andere thuistaal dan het Nederlands (2020-2021) - bron: provincie.incijfers.be

De vergelijking met Oost-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest leert ons dat bijna alle gemeenten onder het gemiddelde zitten. De gemeente Wetteren volgt het gemiddelde, met een neiging tot het volgen van het gemiddelde in de gemeente Destelbergen.

1.3.5. Conclusie

De regio Scheldekracht is over het algemeen een niet zo heel diverse regio. De overgrote meerderheid heeft de Belgische nationaliteit. Binnen de herkomst nationaliteiten (anders dan Belgisch) zijn er in de ELZ Scheldekracht significant meer mensen met een Turkse of Nederlandse herkomstnationaliteit.

Relatief gezien heeft Wetteren een meer diverse populatie dan de andere zeven gemeenten. De verklaring hiervoor kan liggen in het feit dat Wetteren een gemeente is met een centrumfunctie en dus een meer stedelijk karakter heeft.

Wanneer we kijken naar de gesproken thuistaal, zien we in de regio Scheldekracht een relatief lage proportie leerlingen (zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs) die thuis een andere taal spreken dan Nederlands. Dit staat logischerwijs in verband met het gegeven dat de overgrote meerderheid van de inwoners van de regio de Belgische nationaliteit heeft.

1.4. Huishoudens

1.4.1. Huishoudenstypes

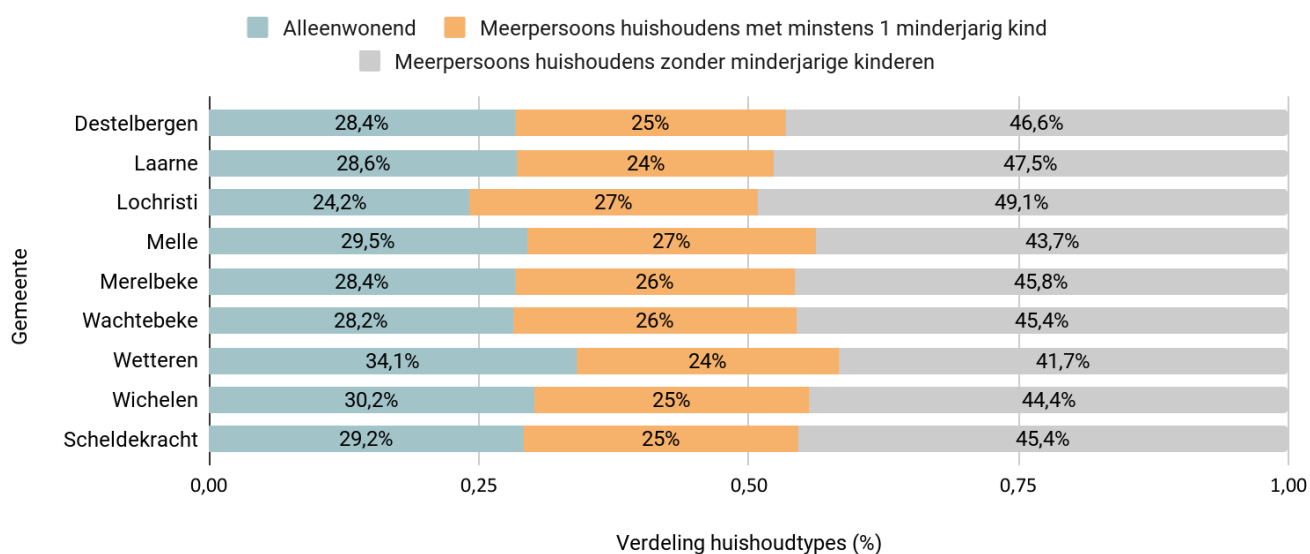
In totaal telt de ELZ Scheldekracht **57.716** huishoudens. Deze worden verder opgedeeld in *alleenwonenden*, *meerpersoonshuishoudens met minstens één minderjarig kind* en *meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen*. De eenoudergezinnen vallen hierbij onder de groep 'meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen', maar worden verderop apart besproken.

Het aantal alleenwonenden in het werkingsgebied van ELZ Scheldekracht is **16828** (9,2% van het totaal aantal huishoudens). Dit is minder dan in het Vlaams Gewest, waar de alleenwonenden **32,3%** van de huishoudens uitmaken.

Het aandeel meerpersoonshuishoudens met minstens één minderjarig kind binnen ELZ Scheldekracht ligt dan weer hoger in vergelijking met het Vlaams Gewest, met **14.658** huishoudens (25,4% van het aantal huishoudens ten opzichte van 24,5% in het Vlaams Gewest).

Het grootste aandeel van de huishoudens binnen ELZ Scheldekracht zijn meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen. Hetzelfde geldt voor het Vlaams Gewest. Dit type huishouden maakt **45,5%** van de huishoudens uit (26.230 in absolute cijfers) in ELZ Scheldekracht en **43,3%** in het Vlaams Gewest.

Grafiek 14. Verdeling type huishouden (2021) - bron: Rijksregister

Tabel 2. Verdeling type huishouden (in absolute getallen) (2021) - bron: Rijksregister

	Private huishoudens	Alleenwonend	Meerpersoons- huishoudens met minstens één minderjarig kind	Meerpersoonshuis- houdens zonder minderjarige kinderen
Destelbergen	7936	2255	1982	3699
Laarne	5356	1534	1277	2545
Lochristi	9109	2207	2425	4477
Melle	4948	1460	1326	2162
Merelbeke	10369	2948	2677	4744
Wachtebeke	3241	914	854	1473
Wetteren	11655	3969	2821	4865
Wichelen	5102	1541	1296	2265
Scheldekracht	57716	16828	14658	26230

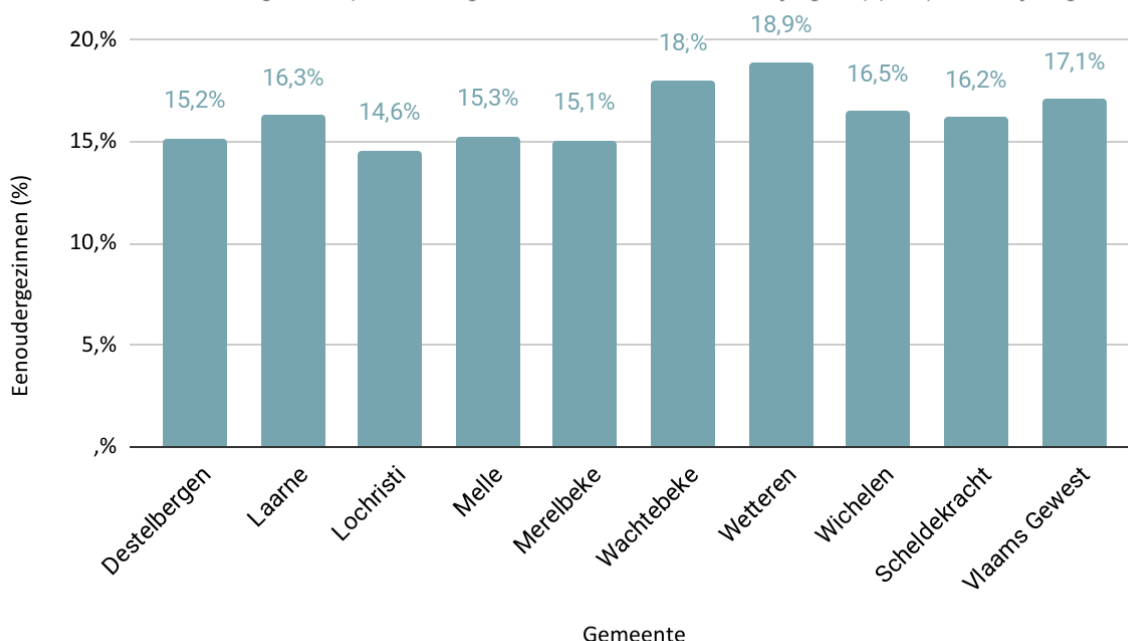
1.4.2. Alleenwonenden en eenoudergezinnen

Twee gezinstypes die het uitgesproken moeilijker hebben zijn de alleenwonenden en de eenoudergezinnen.

Grafiek 15 laat zien dat in ELZ Scheldekracht de eenoudergezinnen **16,2%** uitmaken van het totaal aantal gezinnen met minstens één minderjarig kind. Dit ten opzichte van **17,1%** in het Vlaams Gewest.

Verder wonen er in Wetteren de meeste eenoudergezinnen (**18,9%**), gevolgd door Wachtebeke (**18%**). De gemeente Lochristi telt de minste éénoudergezinnen (**14,6%**).

Grafiek 15. Aantal eenoudergezinnen (t.o.v. aantal gezinnen met minstens één minderjarig kind) (2021) - bron: Rijksregister

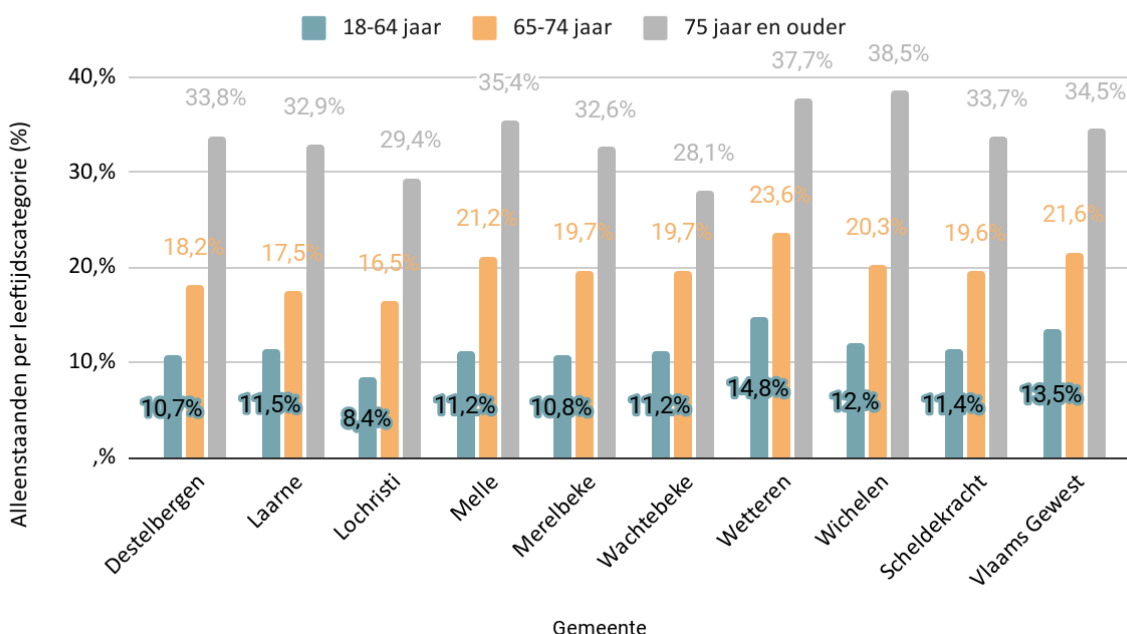
Grafiek 16. toont de proportie alleenwonenden per leeftijd, ten opzichte van de leeftijdsgroep. In de ELZ Scheldekracht woont **11,4%** van de 18-64-jarigen, **19,6%** van de 65-74-jarigen en **33,7%** van de 75-plussers alleen.

Voor alle categorieën geldt dat dit percentage lager ligt dan in het Vlaams Gewest. Hier woont **13,5%** van de 18-64-jarigen, **21,6%** van de 65-74-jarigen en **34,5%** van de 75-plussers alleen.

In de gemeenten Melle, Wetteren en Wichelen zien we de hoogste percentages alleenwonende 75-plussers (respectievelijk **35,4%**, **37,7%** en **38,5%**). Deze percentages liggen allemaal hoger dan het Vlaamse gemiddelde. Daarnaast is het aandeel alleenstaande

18-64-jarigen en het aandeel alleenstaande 65-74-jarigen in Wetteren met respectievelijk **14,8%** en **23,6%** het grootst t.o.v. de andere gemeenten binnen ELZ Scheldekracht. Ook in vergelijking met het Vlaams Gewest ligt dit percentage hoger. Daar is het aandeel alleenstaande 18-64-jarigen **13,5%** en alleenstaande 65-74-jarigen **21,6%**.

Grafiek 16. Alleenstaanden per leeftijdscategorie (2021) - bron: Rijksregister

1.4.3. Conclusie

De meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen zijn in de regio Scheldekracht het sterkst vertegenwoordigd.

We kunnen concluderen dat er in de regio Scheldekracht significant minder alleenwonenden zijn in vergelijking met het Vlaams gewest.

Wanneer we kijken naar de meest kwetsbare huishoudtypes - de alleenwonenden en de eenoudergezinnen - zien we dat er in de regio significant minder alleenwonenden zijn in vergelijking met het Vlaams gewest. Verder valt het op dat Wetteren en Wichelen procentueel gezien een hoog aantal alleenwonende inwoners op hoge leeftijd (75+) hebben. De leeftijdsgroep van 65-74 jaar is goed vertegenwoordigd in Melle, Wetteren en Wichelen.

Wat de tweede groep betreft, stellen we vast dat er procentueel ongeveer evenveel eenoudergezinnen in de regio Scheldekracht wonen als in het Vlaams gewest.

1.5. Gezondheid en zorg

1.5.1. Gezondheidstoestand

Tabel 3 geeft een zicht op gezondheidstoestand van de inwoners van het werkingsgebied van ELZ Scheldekracht aan de hand van vier variabelen:

- het aantal inwoners met een statuut chronische aandoeningen;
- de prevalentie van diabetes;
- de gemiddelde BEL-score;
- het aantal inwoners met een handicap erkend door directie-generaal (DG).

De eerste kolom toont het aantal inwoners met een statuut chronische aandoeningen in percentages (ten opzichte van alle personen in de ziekteverzekering). Het valt op dat er in de gemeenten Laarne, Wachtebeke, Wetteren en Wichelen een groter aantal inwoners zijn met het statuut chronische aandoeningen (respectievelijk **11,9%**, **12,6%**, **11,5%** en **11,7%** ten opzichte van personen in de ziekteverzekering) in vergelijking met het Vlaams Gewest (**11,3%**). Voor de gehele regio Scheldekracht ligt dit percentage op **11,2%**, net onder het Vlaamse gemiddelde.

Kolom 2 van *Tabel 3* geeft een overzicht van de prevalentie van diabetes binnen de ELZ Scheldekracht. De hoogste prevalentie van diabetes is te zien in de gemeenten Laarne, Wachtebeke, Wetteren en Wichelen. De prevalentie van diabetes is **65%** in Laarne, **64%** in Wachtebeke en Wetteren en **66%** in Wichelen. Dit is hoger in vergelijking met het Vlaams Gewest, waar de prevalentie **56%** bedraagt. De prevalentie van diabetes in de ELZ Scheldekracht is **58%**.

Een kanttekening die gemaakt dient te worden bij het interpreteren van deze cijfers, is dat het InterMutualistisch Agentschap (IMA zich voor de indicator prevalentie diabetes op administratieve data en facturatiegegevens voor terugbetaalde zorg baseert, met name de aflevering van antidiabetica of met naar diabetes verwijzende nomenclatuur (diabetesconventie, diabetes opvolging (voorheen de diabetespas), zorgtraject diabetes). Enige voorzichtigheid over de interpretatie van deze indicator is dus nodig, aangezien diegenen die niet gediagnosticeerd zijn - en dus niet in behandeling zijn - niet in deze cijfers werden opgenomen.

In de derde kolom van *Tabel 3* wordt de gemiddelde BEL-score weergegeven. Deze score wordt door de diensten gezinszorg gehanteerd als maat voor de zorgbehoefendheid van ouderen

die nog thuis wonen. Iemand met een score van 35 of meer wordt beschouwd als zwaar zorgbehoevend. De hoogste gemiddelde BEL-score zien we terug bij de gemeente Wichelen (**29,2**). Deze score ligt iets boven het Vlaamse gemiddelde (**28,3**). De gemiddelde BEL-score van de ELZ Scheldekraacht is **26,6**, wat erop duidt dat er in de regio proportioneel minder zwaar zorgbehoevenden zijn in vergelijking met het Vlaams Gewest.

Tot slot weergeeft de laatste kolom van *Tabel 3* het aantal personen met een handicap ten opzichte van alle inwoners ouder dan 18 jaar. De cijfers worden uitgedrukt in promillages. We zien het hoogste promillage van personen met een handicap in de gemeenten Wachtebeke, Wetteren en Wichelen (respectievelijk **64,2‰**, **67‰** en **55,4‰**). Het gemiddelde promillage van personen met een handicap in de regio Scheldekraacht is **52,7‰** en ligt daarmee lager dan in het Vlaams Gewest (**62,3‰**).

Tabel 3. *Overzicht van de gezondheidstoestand van de inwoners van ELZ Scheldekraacht*

	Statuut chronische aandoeningen (t.o.v. personen in de ziekteverzekering) (%) (2018)	Prevalentie diabetes per 1.000 personen in de ziekteverzekering (%) (2018)	Gemiddelde BEL-score in gezinszorg 65+ (2020)	Erkend door DG personen met een handicap (t.o.v. inwoners 18+) per 1.000 (2022)
Destelbergen	10,7%	51	26,5	39,1
Laarne	11,9%	65	26,4	52,2
Lochristi	10,8%	53	26,9	47,3
Melle	11%	57	25,9	48,2
Merelbeke	10,9%	55	26,9	50,1
Wachtebeke	12,6%	64	27,6	64,2
Wetteren	11,5%	64	26	67,0
Wichelen	11,7%	66	29,2	55,4
Scheldekraacht	11,2%	58	-	52,7
Vlaams Gewest	11,3%	56	28,3	62,3

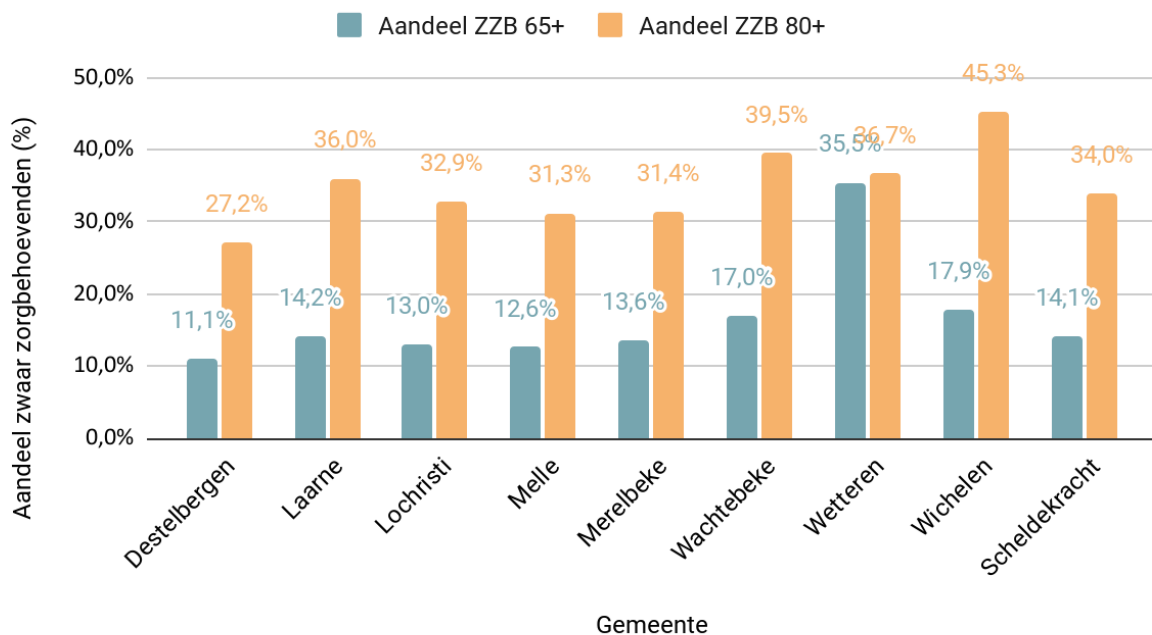
1.5.2. Aandeel zwaar zorgbehoevenden (65-plussers en 80-plussers)

Grafiek 17 geeft het aandeel zwaar zorgbehoevenden van de 65-plussers en van de 80-plussers weer per gemeente.

Het aandeel zwaar zorgbehoevenden van de 65-plussers in de gemeente Wetteren is met **35,5%** opvallend hoger dan het gemiddelde binnen het werkingsgebied van de ELZ Scheldekracht, waar dit percentage **14,1%** bedraagt. Ook in de gemeenten Wichelen, Wachtebeke en Laarne ligt het percentage zwaar zorgbehoevenden in de categorie 65-plussers hoger dan gemiddeld in de regio Scheldekracht (met respectievelijk **17,9%**, **17%** en **14,1%**).

Verder zien we het grootste aandeel zwaar zorgbehoevenden bij de 80-plussers in de gemeenten Wichelen (**45,3%**), Wachtebeke (**39,5%**), Wetteren (**36,7%**) en Laarne (**36%**). Deze percentages liggen allemaal hoger dan het gemiddelde voor de regio Scheldekracht (**34%**).

Grafiek 17. Aandeel zwaar zorgbehoevenden (65-plussers en 80-plussers) (2021) - bron: Vlaamse Sociale Bescherming

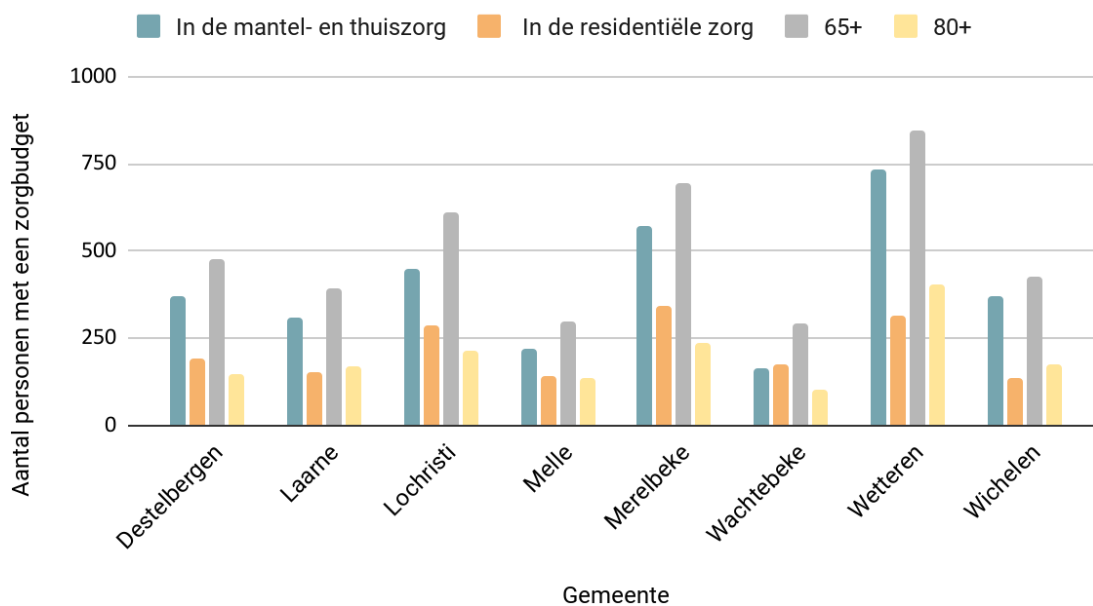

1.5.3. Zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden

Grafiek 18 geeft een overzicht van het zorgbudget dat wordt voorzien in/voor:

- de mantel- en thuiszorg;
- de residentiële zorg;
- 65-plussers;
- 80-plussers.

Grafiek 18. Zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden (2021) - bron: Vlaamse Sociale Bescherming

1.5.4. Personen met dementie

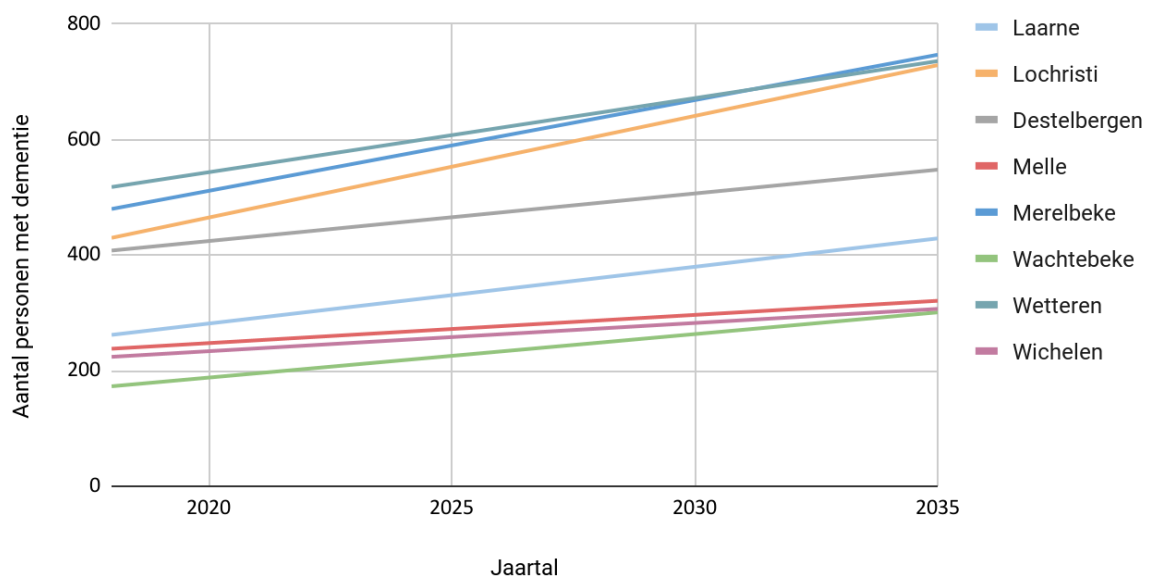
Tabel 4 geeft een overzicht van het aantal personen met dementie in 2018, met een prognose voor het aantal personen met dementie in 2035. De prognose voor Wachtebeke is dat het aantal personen met dementie met **74%** zal stijgen. Ook de prognoses voor de gemeenten Laarne, Lochristi en Merelbeke voorzien een sterke stijging van het aantal personen met dementie (respectievelijk **63,7%**, **69,5%** en **55,6%**). In Wichelen zien we de minst sterke stijging (**37,1%**).

Tabel 4. Prognose personen met dementie

	2018	2035	Stijging
Destelbergen	408	548	34,3 %
Laarne	262	429	63,7 %
Lochristi	430	729	69,5 %
Melle	238	321	34,9 %
Merelbeke	480	747	55,6 %
Wachtebeke	173	301	74 %
Wetteren	518	736	42,1 %
Wichelen	224	307	37,1 %

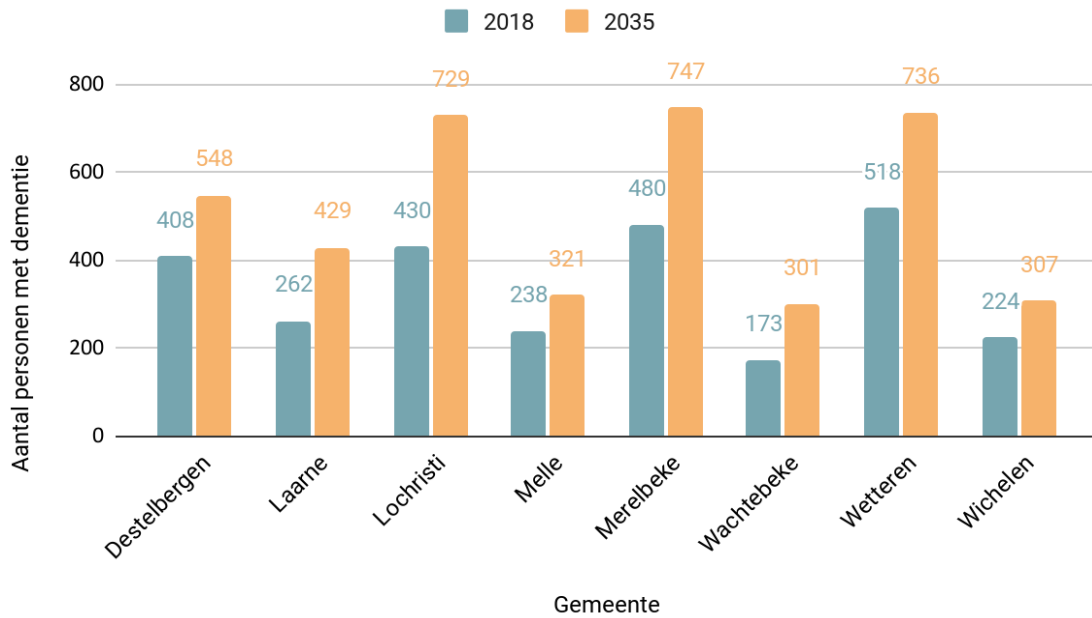
Grafiek 19 geeft de prognose van het aantal personen met dementie weer tussen 2015 en 2035 visueel weer. Zoals hierboven reeds beschreven, is de sterkste stijging duidelijk zichtbaar in de gemeenten Laarne, Lochristi en Merelbeke.

Grafiek 19. Prognose personen met dementie (bron: dementie.be)

Grafiek 20 laat de prevalentie zien van het aantal personen met dementie in 2018 en de prognose van het aantal personen met dementie in 2035 (in absolute getallen).

Grafiek 20. Prognose personen met dementie (bron: dementie.be)

1.5.5. Geestelijke gezondheid

Wat de geestelijke gezondheid betreft, zijn er voorlopig nog geen exacte cijfers voor onze regio voorhanden. In deze omgevingsanalyse wordt er gekeken naar de Vlaamse cijfers. In 2018 heeft Sciensano een geestelijke gezondheidsenquête afgenomen, met hieronder de resultaten voor het Vlaams Gewest. Gewest. In 2024 wordt deze geestelijke gezondheidsenquête opnieuw afgenomen.

Op basis van de gezondheidsenquête kunnen we een aantal vaststellingen doen:

- Er is een gestage afname van mensen die een “optimale levensenergie” ervaren. In 2018 bedroeg dit **17%**. Hieraan gekoppeld zien we ook een gestage afname van vitaliteitsscore (**63,4** op 100 in 2018).
- Er is een gestage toename van mensen met zowel een psychisch onwelbevinden (**29,8%**) als mensen met een reële kans op een psychische aandoening (**15%**). Met die nuance dat in 2018 er een lichte daling is ten opzichte van de vorige meting (2013 - **16%**).
- **3,3%** van de bevroagden geven aan in de laatste 12 maanden zelfmoordgedachten te hebben gehad.
- Bij kinderen en jongeren tot 18 jaar zien we enkele problemen vertegenwoordigd bij zowel meisjes als jongens:
  - o Zo hebben **7,6%** van de meisjes en **7,5%** van de jongens een bepaalde psychopathologie.
  - o **7,1%** van de meisjes en **7,4%** van de jongens hebben een prosociale gedragsstoornis.
- Daarnaast zijn er bij jongens meer (**14,5%**) problemen rond aandachtstekort - hyperactiviteitsstoornissen vastgesteld ten opzichte van meisjes (**10,8%**). **12,3%** van de jongens hebben een relatiestoornis ten opzichte **10,4%** van de meisjes. **10%** van de meisjes hebben dan weer een emotionele stoornis ten opzichte **5,7%** van de jongens.

Evolutie in het Vlaams gewest van 2001 tot 2018, Gezondheidsenquête 2018

	2001	2004	2008	2013	2018
Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder	%	%	%	%	%
dat zeer tevreden is over het leven					24,7
dat tevreden is over het leven					9,0
met een optimale levensenergie		25,2	22,9	19,1	17,0
met een psychisch onwelbevinden (GHQ 2+)	22,1	20,9	23,5	29,3	29,8
met een reële kans op een psychische aandoening (GHQ 4+)	11,5	11,2	12,7	16,0	15,0
met een gegeneraliseerde angstsstoornis*	5,3	5,3	5,8	9,2	8,6
met een depressieve stoornis (ernstig of ander)*	7,7	6,8	8,2	13,3	6,4
met een ernstige depressieve stoornis					3,2
met zelfmoordgedachten ooit in het leven		9,8	9,8	12,6	12,9
met zelfmoordgedachten in de afgelopen 12 maanden		-	2,9	4,9	3,3
met een zelfmoordpoging ooit in het leven		2,3	4,0	3,4	3,4
met een zelfmoordpoging in de afgelopen 12 maanden		0,3	0,4	0,5	0,1
met een zelfgerapporteerde depressie in de afgelopen 12 maanden	4,9	4,8	5,1	5,9	6,7
dat antidepressiva neemt	3,8	4,6	4,9	6,7	6,6
dat slaap- en kalmeermiddelen neemt	9,8	11,5	12,0	13,0	12,4
dat minstens één soort van deze psychotrope geneesmiddelen neemt	11,3	13,3	13,9	15,5	15,3
Gemiddelden in de bevolking van 15 jaar en ouder					
Tevredenheid met het leven (10 = het meest tevreden)					7,6
Vitaliteitscore (100 = meest energie)		67,4	66,2	64,6	63,4
Score van welbevinden (12 = het slechtst)	1,1	1,1	1,2	1,5	1,5

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2001, 2004, 2008, 2013, 2018; (*) Verandering van vragenlijst tussen 2013 en 2018

Psychische problemen bij kinderen en jongeren, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête 2018

	Meisjes		Jongens	
Percentage van de kinderen/jongeren van 2 tot 18 jaar	Grensgeval (%)	Vermoedelijk geval (%)	Grensgeval (%)	Vermoedelijk geval (%)
met een emotionele stoornis	9,5	10,0	8,8	5,7
met een gedragsstoornis	6,1	7,1	9,1	9,1
met een aandachtstekort-hyperactiviteitsstoornis	5,1	10,8	7,8	14,5
met een relatiestoornis	6,5	10,4	9,9	12,3
met een prosociale gedragsstoornis	5,9	7,1	4,6	7,4
met een psychopathologie	5,6	7,6	7,2	7,5
met problemen vanuit het standpunt van de ouders	7,2		8,3	

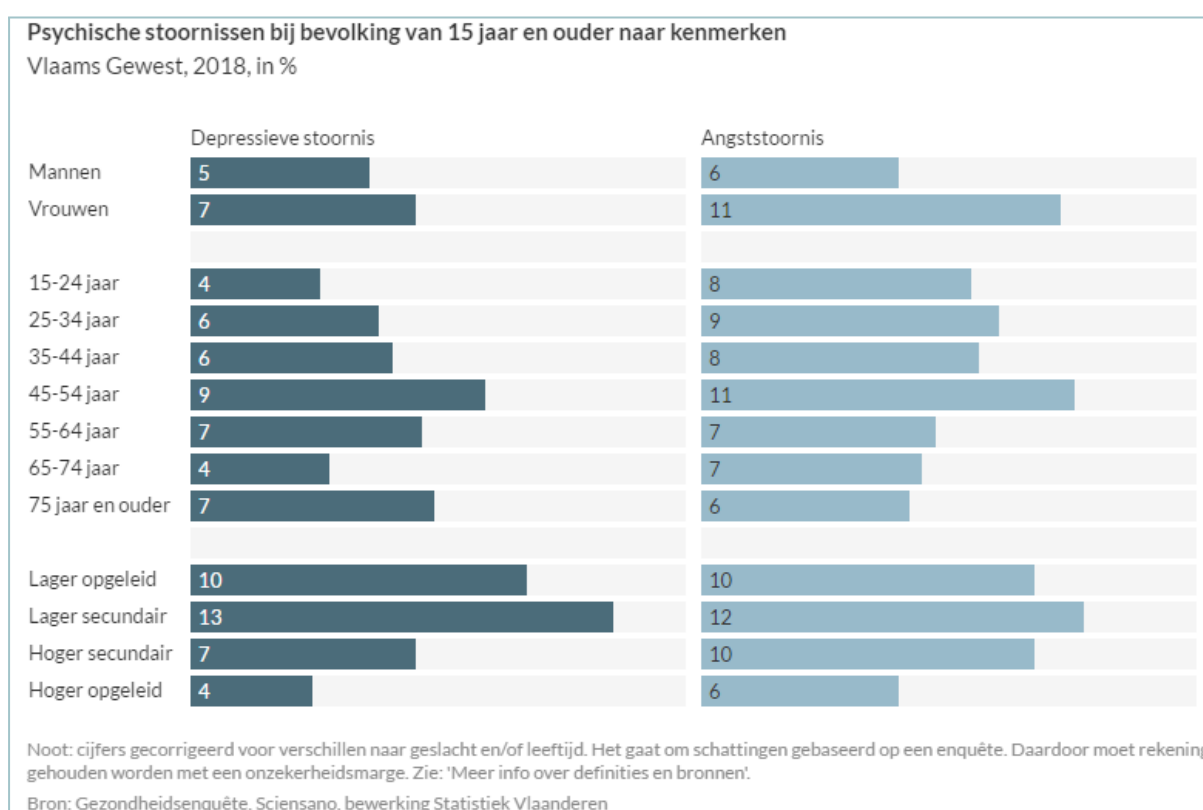
Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Onderstaande grafiek geeft een overzicht van de psychische stoornissen bij de bevolking van 15 jaar en ouder per geslacht, leeftijdscategorie en opleidingsniveau.

Rekening houdend met *geslacht*, kan er vastgesteld worden dat angststoornissen vaker voorkomen bij vrouwen dan bij mannen. Voor depressieve stoornissen werden er geen significante verschillen gevonden tussen mannen en vrouwen.

Echter, wanneer we kijken naar *opleidingsniveau* zien we dat depressieve stoornissen opvallend vaker voorkomen bij lager opgeleiden. De twee lager opgeleide groepen geven vaker een depressieve stoornis aan dan de twee hoger opgeleide groepen. De hoogst opgeleiden geven minder vaak een angststoornis aan dan de andere groepen.

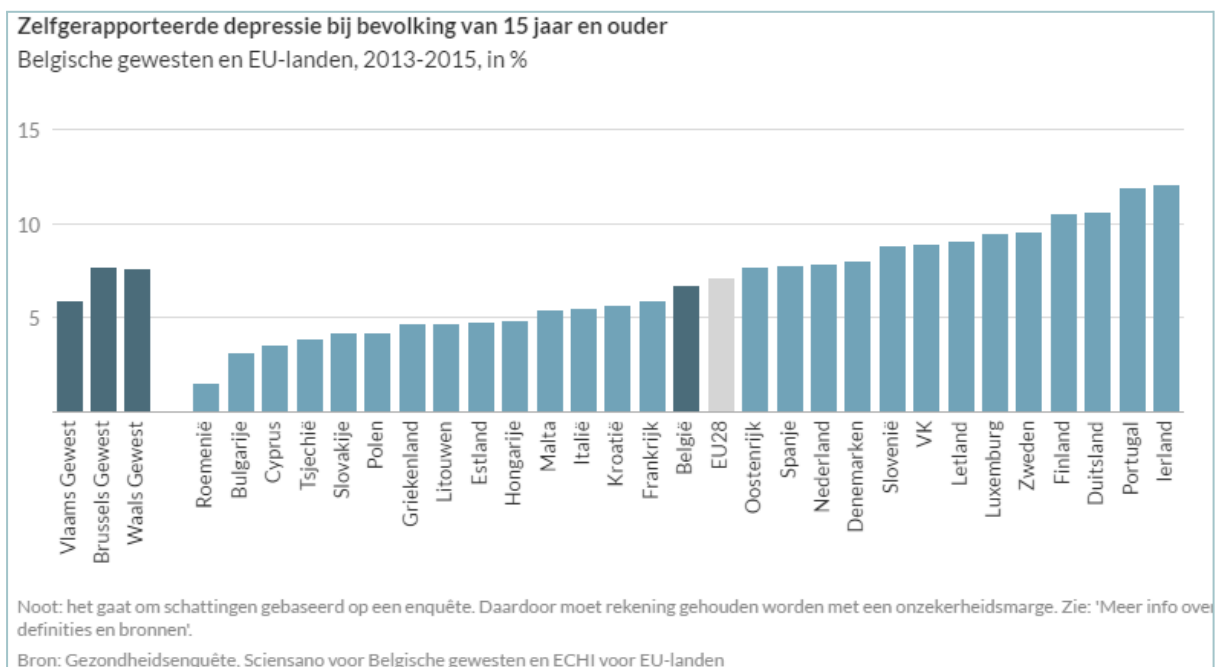
Verder lijkt er een verhoogde kwetsbaarheid voor psychische stoornissen te zijn op de leeftijd van 45 tot 54 jaar, maar het aandeel van deze leeftijdsgroep verschilt niet significant van de andere leeftijdsgroepen.

Onderstaande grafiek toont een overzicht zelfgerapporteerde depressie bij de bevolking van 15 jaar en ouder per lidstaat van de Europese Unie (EU), in de periode van 2013 tot 2015. Gemiddeld genomen gaf **7%** van de personen van 15 jaar en ouder aan een depressie te hebben gehad in het voorbije jaar.

Het percentage in België ligt dicht bij het EU-gemiddelde. Het percentage voor het Vlaamse Gewest (**6%**) lag in de periode 2013 tot 2015 iets onder het EU-gemiddelde.

In 2018 lag het percentage in het Vlaamse Gewest dat aangaf in het voorbije jaar een depressie te hebben gehad op **7%**. Voor dat jaar zijn nog geen vergelijkbare gegevens beschikbaar voor de EU-landen.

1.5.6. Conclusie

Wanneer het gaat over de gezondheidstoestand van de inwoners van de ELZ Scheldekracht zijn er een aantal zaken die in het oog springen. Een eerste opmerkelijkheid is dat er in de regio in vergelijking met de Vlaamse cijfers een hogere prevalentie van diabetes wordt waargenomen. Dit geldt met name voor de gemeenten Laarne, Wachtebeke en Wetteren - waar de prevalentie om en bij de 10% hoger ligt.

Verder is de gemiddelde BEL-score (als maat voor de zorgbehoevendheid van thuiswonende ouderen) in alle gemeenten - met uitzondering van Wichelen - lager dan in Vlaanderen. Dit wijst erop dat er in de regio proportioneel minder zwaar zorgbehoevende thuiswonende ouderen zijn.

Het aandeel zwaar zorgbehoevende 65-plussers is in Wetteren meer dan dubbel zo hoog dan gemiddeld genomen in de ELZ Scheldekracht. In Wichelen is het aandeel zwaar zorgbehoevende 80-plussers dan weer aanzienlijk hoger.

In Wetteren ligt het aantal personen met een zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in lijn met bovengenoemde vaststellingen: we zien dat dit aantal hoger ligt dan binnen de andere gemeenten in onze regio. Dit geldt echter niet voor de gemeente Wichelen. Het aantal personen met een zorgbudget - meer specifiek onder de 80-plussers - is niet significant groter in vergelijking met de andere gemeenten. Dit terwijl het aandeel zwaar zorgbehoevende 80-plussers in Wichelen wel aanzienlijk groter is.

Gebaseerd op de Vlaamse cijfers rond geestelijke gezondheid, kunnen we enkele trends waarnemen. Zo zien we een gestage afname van mensen die een "optimale levensenergie" ervaren en een gestage afname van vitaliteitsscore. Daarnaast neemt ook het psychisch onwelbevinden gestaag toe, samen met het aantal mensen met een reële kans op een psychische aandoening.

Angststoornissen lijken vaker voor te komen bij vrouwen. Lager opgeleiden hebben dan weer een hoger risico op een depressieve stoornis. Tot slot lijkt er een verhoogde kwetsbaarheid voor zowel angst- als depressieve stoornissen te zijn op de leeftijd van 45 tot 54 jaar.

1.6. Preventieve gezondheidszorg

In dit onderdeel wordt er nader gekeken naar de preventieve gezondheidszorg in de ELZ Scheldekraacht aan de hand van een aantal indicatoren: bevolkingsonderzoeken kankeropsporing, preventieve mondzorg en de Body Mass Index (BMI) van kinderen.

1.6.1. Kankerscreening

De cijfers die in *tabel 5* besproken worden kaderen in de bevolkingsonderzoeken kankeropsporing. Een bevolkingsonderzoek is een systematisch aanbod van screening aan het deel van de bevolking dat voldoet aan bepaalde (leeftijds)criteria. In bevolkingsonderzoeken wordt er onder andere gescreend naar borstkanker, baarmoederhalskanker en darmkanker. Door middel van vroegtijdige opsporing wordt een zwaardere behandeling vermeden en de kans op genezing vergroot.

De *totale dekkingsgraad* geeft, binnen de betreffende doelpopulatie, het totaal van het aandeel personen weer die een screening gehad hebben binnen het betreffende bevolkingsonderzoek, die een screening gehad hebben buiten het bevolkingsonderzoek of die een geldige reden hebben om niet deel te nemen.

De eerste kolom van *tabel 5* geeft een overzicht van de totale dekkingsgraad van het bevolkingsonderzoek naar borstkanker. Het streefdoel bij borstkankerscreening is een totale dekkingsgraad van 75%. Vrouwen tussen 50 en 69 jaar zijn voor deze screening de doelpopulatie. Er zijn geen significante verschillen in dekkingsgraad tussen de gemeenten. Het valt echter wel op dat gemiddelde dekkingsgraad in de regio Scheldekraacht hoger ligt dan in het Vlaams Gewest (**68,1%** ten opzichte van **61,6%**) en dat elk van de afzonderlijke gemeenten hoger scoort dan het Vlaams gemiddelde.

De tweede kolom toont de totale dekkingsgraad van het bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker, waar vrouwen tussen 25 en 64 jaar de doelpopulatie vormen. Hier is het streefdoel een totale dekkingsgraad van 65%. Ook hier zien we weinig verschillen in dekkingsgraad tussen de gemeenten en een iets hogere gemiddelde dekkingsgraad binnen de regio in vergelijking met het Vlaams Gewest (**65,4%** ten opzichte van **62,6%**).

De derde kolom geeft de totale dekkingsgraad van de darmkankerscreening weer. Voor deze screening zijn mannen en vrouwen tussen 51 en 74 jaar de doelpopulatie. Het streefdoel voor darmkankerscreening is een totale dekkingsgraad van **60%**. Ook hier blijkt dat de

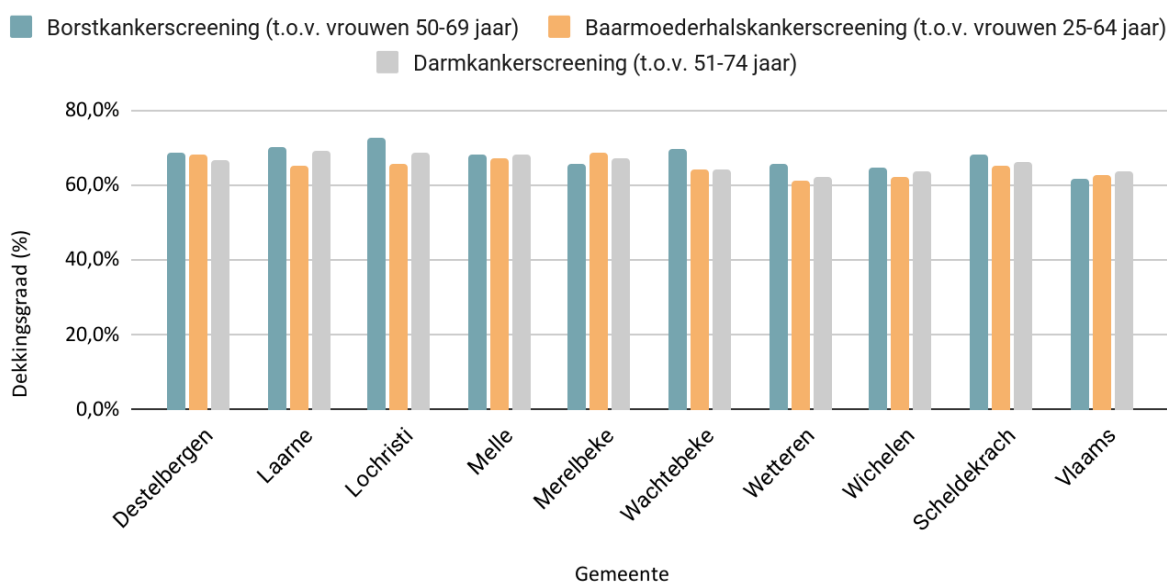
dekkingsgraad niet significant verschilt tussen de gemeenten en opnieuw ligt de gemiddelde dekkingsgraad in de regio Scheldekracht enigszins hoger dan in Vlaanderen (**66,2%** ten opzichte van **63,5%**).

Tabel 5. Dekkingsgraad bevolkingsonderzoeken - kankerscreenings (2020) - Bron: Stichting Kankerregistratie

	Borstkankerscreening (t.o.v. vrouwen 50-69 jaar)	Baarmoederhalskankerscreening (t.o.v. vrouwen 25-64 jaar)	Darmkankerscreening (t.o.v. 51-74 jaar)
Destelbergen	68,8%	68,1%	66,6%
Laarne	70,3%	65,2%	69,1%
Lochristi	72,7%	65,6%	68,8%
Melle	68,0%	67,2%	68,2%
Merelbeke	65,7%	68,8%	67,2%
Wachtebeke	69,5%	64,1%	64,0%
Wetteren	65,8%	61,2%	62,4%
Wichelen	64,9%	62,2%	63,6%
Scheldekracht	68,1%	65,4%	66,2%
Vlaams Gewest	61,6%	62,6%	63,5%

Grafiek 21 geeft een visueel overzicht van de cijfers in tabel 5.

Grafiek 21. Dekkingsgraad kankerbevolkingsonderzoeken (2020) - bron: Stichting Kankerregistratie

1.6.2. Preventieve mondzorg

Een regelmatig tandartsbezoek wordt als preventieve actie beschouwd. Dit wordt aangeraden en aangemoedigd via hogere terugbetaling. Mondzorgkundige behandelingen zoals tandsteenverwijdering vallen eveneens onder de preventieve mondzorg.

Tabel 6 toont het aandeel van de inwoners van ELZ Scheldekracht dat regelmatig naar de tandarts gaat vanuit preventief oogmerk (het jaarlijks terugbetaalde preventieve tandartsenbezoek). Gemiddeld genomen brengt **45,1%** regelmatig een bezoek aan de tandarts, ten opzichte van **39,2%** in het Vlaams Gewest. Enkel in de gemeente Wachtebeke ligt het percentage lager in vergelijking met het Vlaams gemiddelde (**30,8%**).

Tabel 6. Preventieve mondzorg (2018) - bron: Provincies in cijfers

	Preventieve mondzorg (t.o.v. personen in de ziekteverzekering)
Destelbergen	47,6%
Laarne	46,8%
Lochristi	45,0%
Melle	48,2%
Merelbeke	49,0%
Wachtebeke	30,8%
Wetteren	43,7%
Wichelen	40,3%
Scheldekracht	45,1%
Vlaams Gewest	39,2%

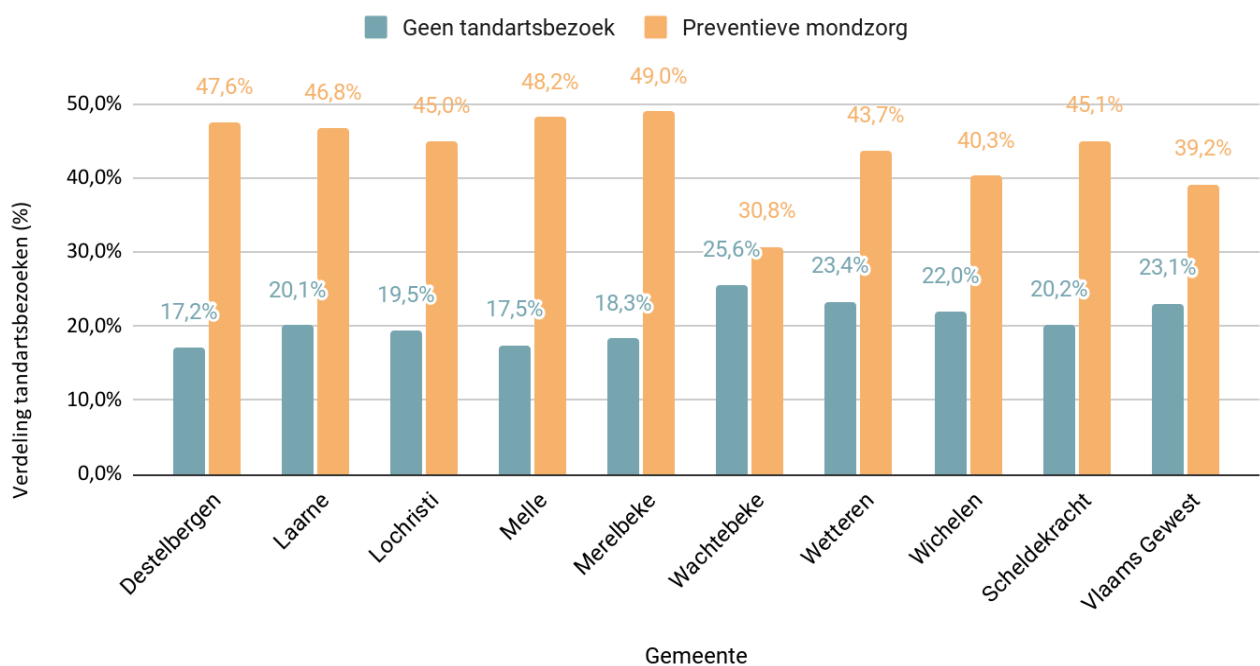
Tabel 7 toont het aandeel van de inwoners van ELZ Scheldekracht dat geen bezoek bracht aan de tandarts in de laatste 3 jaar. Dit percentage ligt in de gemeente Wachtebeke hoger dan in het Vlaams Gewest (**25,6%** ten opzichte van **23,1%**). Gemiddeld genomen is het aandeel inwoners dat niet naar de tandarts ging in ELZ Scheldekracht kleiner dan in het Vlaams Gewest (**20,2%**)

Tabel 7. Geen tandartsbezoek (2018) - bron: Provincies in cijfers

Geen tandartsbezoek (t.o.v. personen in de ziekteverzekering)	
Destelbergen	17,2%
Laarne	20,1%
Lochristi	19,5%
Melle	17,5%
Merelbeke	18,3%
Wachtebeke	25,6%
Wetteren	23,4%
Wichelen	22%
Scheldekraacht	20,2%
Vlaams Gewest	23,1%

Grafiek 22 geeft een overzicht van de tandartsbezoeken per gemeente in de regio Scheldekraacht, op basis van de cijfers in tabel 6 en 7.

Grafiek 22. Samenvattend overzicht tandartsbezoeken (2017) - bron: Provincies in cijfers

1.6.3. De Body Mass Index (BMI) van kinderen

Tabel 8 geeft een overzicht van het gewicht van kinderen in onze regio. Tabel 9 en tabel 10 splitsen deze cijfers op in het BMI van respectievelijk de jongens en de meisjes. De Body Mass Index (BMI) is een maat die de verhouding tussen het gewicht en de lengte van een persoon weergeeft en wordt gebruikt om te bepalen welke kinderen een gezond gewicht hebben.

Algemeen in onze regio zijn er meer kinderen met een normaal gewicht (**85,8%**) tegenover het Vlaamse gemiddelde (**84,1%**). Dit zien we ook terug bij de jongens (**87,5%**) en meisjes (**84,2%**) tegenover het Vlaams gemiddelde met respectievelijk **85,3%** en **82,9%**.

In onze gemeenten onderling zijn er evenwel wat schommelingen te vinden. Zo zien we bij Wetteren het grootste aandeel van kinderen met een overgewicht (**13,1%**) en **3,7%** heeft obesitas.

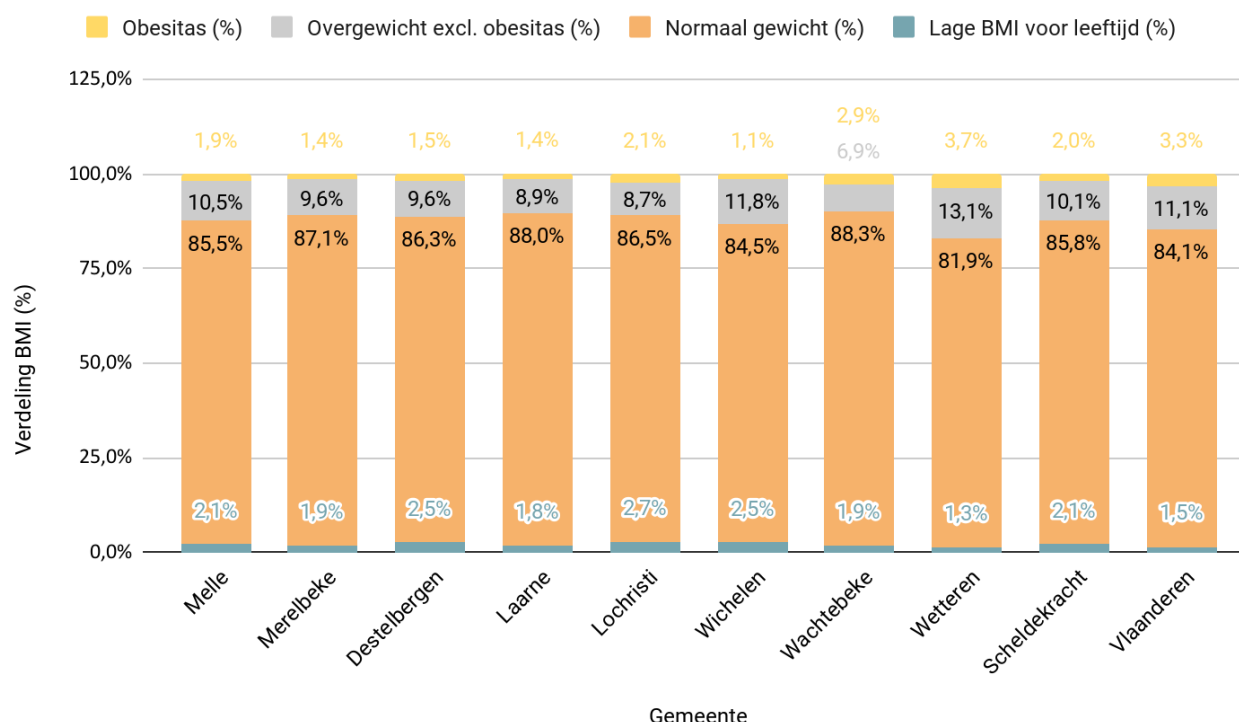
Daarnaast overstijgt het gemiddelde van onze regio met **2,1%** het Vlaams gemiddelde (**1,5%**) van kinderen met ondergewicht. Met de belangrijkste gemeenten: Lochristi (**2,7%**), Wichelen (**2,5%**) en Destelbergen (**2,5%**).

Tabel 8. Prevalentie van een gezond gewicht bij jongens en meisjes (2016) - bron: Kind & Gezin

	Lage BMI voor leeftijd (%)	Normaal gewicht (%)	Overgewicht excl. obesitas (%)	Obesitas (%)	Totaal in regio
Melle	2,1%	85,5%	10,5%	1,9%	571
Merelbeke	1,9%	87,1%	9,6%	1,4%	1.103
Destelbergen	2,5%	86,3%	9,6%	1,5%	840
Laarne	1,8%	88,0%	8,9%	1,4%	508
Lochristi	2,7%	86,5%	8,7%	2,1%	963
Wichelen	2,5%	84,5%	11,8%	1,1%	550
Wachtebeke	1,9%	88,3%	6,9%	2,9%	376
Wetteren	1,3%	81,9%	13,1%	3,7%	902
Scheldekraacht	2,1%	85,8%	10,1%	2,0%	9.756
Vlaanderen	1,5%	84,1%	11,1%	3,3%	277.776

Grafiek 23 geeft bovenstaande cijfers uit tabel 8 visueel weer.

Grafiek 23. BMI van jongens en meisjes (2016) - bron: Kind & Gezin

Tabel 9 geeft een overzicht van het BMI van jongens in de regio Scheldekraacht. Bij deze groep van jongens kunnen we volgende zaken vaststellen:

- Algemeen zit het aandeel van jongens met een normaal gewicht in onze regio (**87,5%**) boven het Vlaams gemiddelde (**85,3%**). De gemeenten Wetteren (**84,5%**) en Wichelen (**83,7%**) liggen onder het Vlaams gemiddelde.
- Het aandeel jongens (**1,9%**) met overgewicht ligt onder het Vlaams gemiddelde (**3,0%**). Regionaal zijn er wel enige verschillen: in de gemeenten Wetteren (**2,7%**), Lochristi (**2,2%**), Wachtebeke (**2,1%**) en Destelbergen (**2,1%**) is het aandeel relatief groter.
- In onze regio is er evenwel een relatief groter aandeel van jongens met een ondergewicht (Bij de groep van jongens kunnen we volgende zaken vaststellen:
- Algemeen zit het aandeel van jongens met een normaal gewicht in onze regio (**87,5%**) boven het Vlaams gemiddelde (**85,3%**). De gemeenten Wetteren (**84,5%**) en Wichelen (**83,7%**) liggen onder het Vlaams gemiddelde.
- Het aandeel jongens (**1,9%**) met overgewicht ligt onder het Vlaams gemiddelde (**3,0%**). Regionaal zijn er wel enige verschillen: in de gemeenten Wetteren (**2,7%**),

Lochristi (2,2%), Wachtebeke (2,1%) en Destelbergen (2,1%) is het aandeel relatief groter.

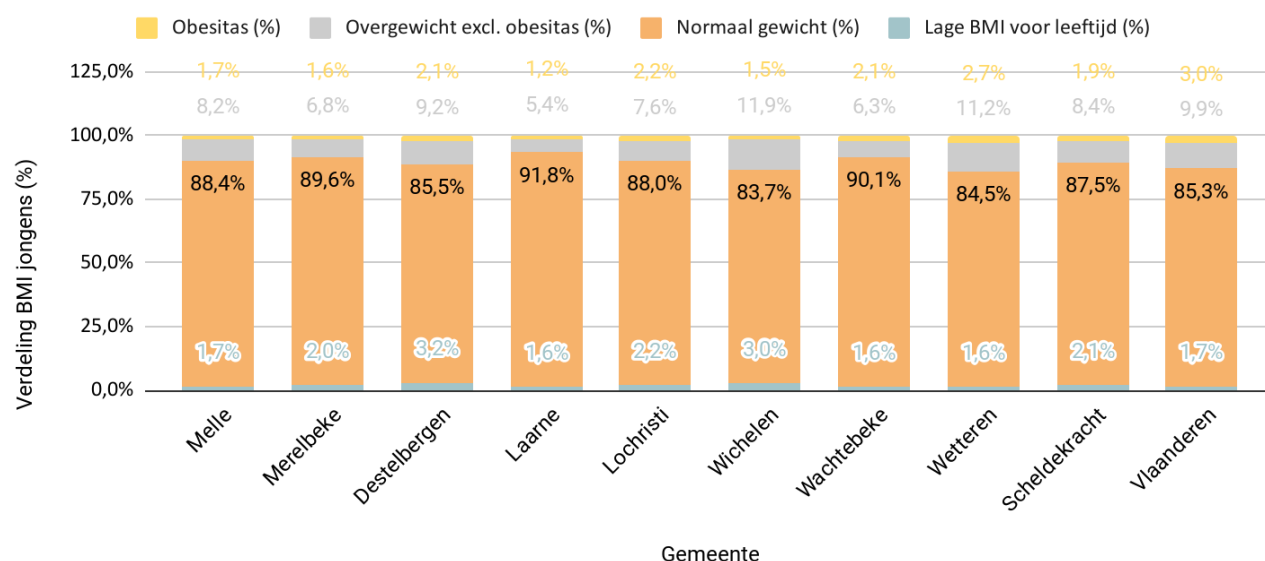
- In onze regio is er evenwel een relatief groter aandeel van jongens met een ondergewicht (2,1%) in vergelijking met het Vlaams gemiddelde (1,7%) met ook regionale verschillen: in Destelbergen (3,2%), Wichelen (3,0%), Lochristi (2,2%) en Merelbeke (2,0%) is het aandeel groter dan het Vlaams gemiddelde.

Tabel 9. Overzicht BMI bij jongens (2016) - bron: Kind & Gezin

	Lage BMI voor leeftijd (%)	Normaal gewicht (%)	Overgewicht excl. obesitas (%)	Obesitas (%)	Totaal in regio
Melle	1,7%	88,4%	8,2%	1,7%	293
Merelbeke	2,0%	89,6%	6,8%	1,6%	548
Destelbergen	3,2%	85,5%	9,2%	2,1%	435
Laarne	1,6%	91,8%	5,4%	1,2%	257
Lochristi	2,2%	88,0%	7,6%	2,2%	460
Wichelen	3,0%	83,7%	11,9%	1,5%	270
Wachtebeke	1,6%	90,1%	6,3%	2,1%	192
Wetteren	1,6%	84,5%	11,2%	2,7%	446
Scheldekracht	2,1%	87,5%	8,4%	1,9%	2.901
Vlaanderen	1,7%	85,3%	9,9%	3,0%	142.506

Grafiek 24 geeft bovenstaande cijfers uit tabel 9 visueel weer.

Grafiek 24. Overzicht BMI jongens (2016) - bron: Kind & Gezin

Tabel 10 geeft een overzicht van het BMI van meisjes in de regio Scheldekracht. Bij deze groep van meisjes kunnen we volgende zaken vaststellen:

Algemeen zit het aandeel van meisjes met een normaal gewicht in onze regio (**84,2%**) boven het Vlaams gemiddelde (**82,9%**). De gemeenten Wetteren (**79,4%**) en Melle (**82,4%**) liggen onder het Vlaams gemiddelde.

Het aandeel meisjes (**2,1%**) met overgewicht ligt onder het Vlaams gemiddelde (**3,5%**). Regionaal zijn er wel enige verschillen: in de gemeenten Wetteren (**4,6%**), en Wachtebeke (**3,8%**) is het aandeel relatief groter.

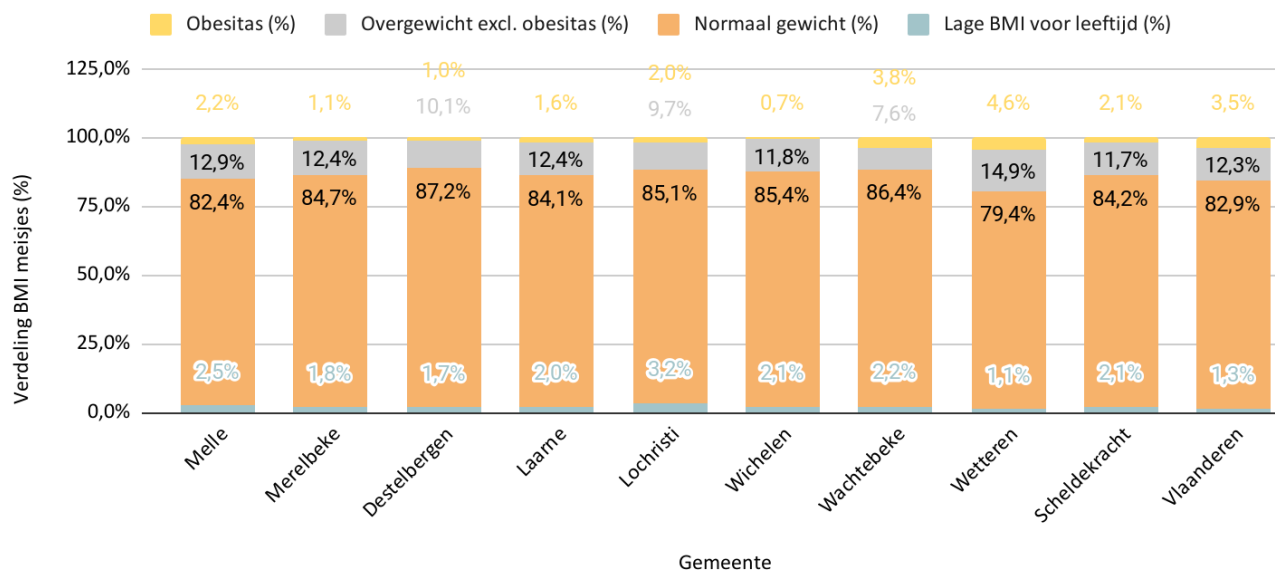
In onze regio is er evenwel een relatief groter aandeel van meisjes met een ondergewicht (**2,1%**) in vergelijking met het Vlaams gemiddelde (**1,3%**) met ook regionale verschillen: in Lochristi (**3,2%**), Melle (**2,5%**), Wachtebeke (**2,2%**), Wichelen (**2,1%**) en Laarne (**2,0%**) is het aandeel groter dan het Vlaams gemiddelde.

Tabel 10. Overzicht BMI bij meisjes (2016) - bron: Kind & Gezin

	Lage BMI voor leeftijd (%)	Normaal gewicht (%)	Overgewicht excl. obesitas (%)	Obesitas (%)	Totaal in regio
Melle	2,5%	82,4%	12,9%	2,2%	278
Merelbeke	1,8%	84,7%	12,4%	1,1%	555
Destelbergen	1,7%	87,2%	10,1%	1,0%	405
Laarne	2,0%	84,1%	12,4%	1,6%	251
Lochristi	3,2%	85,1%	9,7%	2,0%	503
Wichelen	2,1%	85,4%	11,8%	0,7%	280
Wachtebeke	2,2%	86,4%	7,6%	3,8%	184
Wetteren	1,1%	79,4%	14,9%	4,6%	456
Scheldekracht	2,1%	84,2%	11,7%	2,1%	2.912
Vlaanderen	1,3%	82,9%	12,3%	3,5%	135.270

Grafiek 25 geeft de verdeling van de BMI bij meisjes visueel weer, volgens de cijfers uit tabel 10.

Grafiek 25: Overzicht BMI meisjes (2016) - bron: Kind & Gezin

Tenslotte zijn er ook enkele verschillen vast te stellen tussen jongens en meisjes:

- In onze regio is het aandeel jongens met normaal gewicht (**87,5%**) relatief groter dan het aandeel meisjes (**84,2%**)
- Het aandeel meisjes met overgewicht (**11,7%**) is groter dan dat van de jongens (**8,4%**), waarbij er net iets meer meisjes obees zijn (**2,1%**) dan jongens (**1,9%**)
- Of vlak van ondergewicht is het aandeel bij meisjes als jongens gelijk (**2,1%**)
- Per gemeente zijn onderlinge verschillen soms iets uitgesprokener: in Wetteren, Laarne, Melle en Wachtebeke.

1.6.4. Andere preventieve thema's

De gemeenten van in de eerstelijnszone Scheldekracht engageren zijn om een succesvol lokaal preventief gezondheidsbeleid uit te bouwen. Meer info kan gevonden worden op <https://www.gezondleven.be/themas>.

Daarnaast slaan we de handen in elkaar met Logo Gezond+ om thema's rond preventieve gezondheidszorg verder uit te bouwen in onze regio.

1.6.5. Conclusie

Wat de kankerscreenings betreft zijn er weinig verschillen in dekkingsgraad waar te nemen tussen de verschillende gemeenten binnen de ELZ Scheldekracht. Wel zijn er verschillen terug te vinden wanneer men de vergelijking maakt met Vlaanderen. De regio Scheldekracht heeft zowel voor de borstkankerscreenings, de baarmoederhalsscreenings als de darmkankerscreenings een iets hogere dekkingsgraad dan het Vlaams gewest. Een kleine kanttekening die we hier dienen te maken is dat de regio voor de borstkankerscreenings nog niet het streefdoel van een totale dekkingsgraad van 75% heeft behaald.

Wanneer we de gegevens omtrent preventieve mondzorg nader gaan bekijken, zien we dat inwoners van de regio Scheldekracht percentueel gezien regelmatig naar de tandarts gaan ten opzichte van het Vlaams gewest. Een "uitschieter" is hier echter de gemeente Wachtebeke. De inwoners van Wachtebeke gaan beduidend minder vaak naar de tandarts vanuit een preventief oogmerk - zowel in vergelijking de andere gemeenten binnen de ELZ Scheldekracht, als met Vlaanderen.

Op vlak van BMI van de jongeren kunnen we algemeen stellen we het beter doen dan het Vlaams gewest. We zien evenwel verschillen tussen gemeenten, alsook verschillen tussen jongens en meisjes.

1.7. Geneesmiddelengebruik

1.7.1. Antibiotica

Antibiotica zijn medicijnen tegen bacteriële infecties. In deze sectie wordt nader gekeken naar het antibioticagebruik per gemeente binnen de ELZ Scheldekracht.

Ondanks de sensibiliseringscampagnes bleef de antibioticaconsumptie in België een lange tijd stabiel. Sinds 2015 heeft er zich echter een duidelijke daling ingezet, ongeacht de manier waarop de consumptie gemeten worden (zowel het aantal dagelijkse dosissen antibiotica als het aantal patiënten met behandeling van antibiotica). Wanneer de Belgische cijfers vergeleken worden met de buurlanden, is de antibioticaconsumptie nog steeds hoog. Het Nederlandse antibioticagebruik, dat als toonaangevend wordt beschouwd, is bijna de helft van het Belgische. Op Europees niveau staat België op de 9e plaats, maar het gemiddelde is nog steeds boven het Europese gemiddelde van **18 DDD** per 1000 personen per dag. (Bron: Antibioticagebruik in België - InterMutualistisch Agentschap)

Tabel 11 geeft een overzicht van het aantal terugbetaalde *standaard dagdosissen (DDD)* antibioticum per 1.000 rechthebbenden per dag, oftewel de “Doorsnee DagDosis”, tussen 1 juli van het jaar en 30 juni van het volgende kalenderjaar (2018 - 2019) in de ambulante sector.

In de gemeente Wichelen is het antibioticagebruik het hoogst met **18,52 DDD** per 1.000 rechthebbenden. De gemeente Destelbergen heeft met **14,17 DDD** het laagste antibioticagebruik van alle gemeenten binnen de ELZ Scheldekracht. De gemiddelde DDD voor de regio is **16,54**.

Tabel 11. Antibioticagebruik per gemeente (2018-2019)

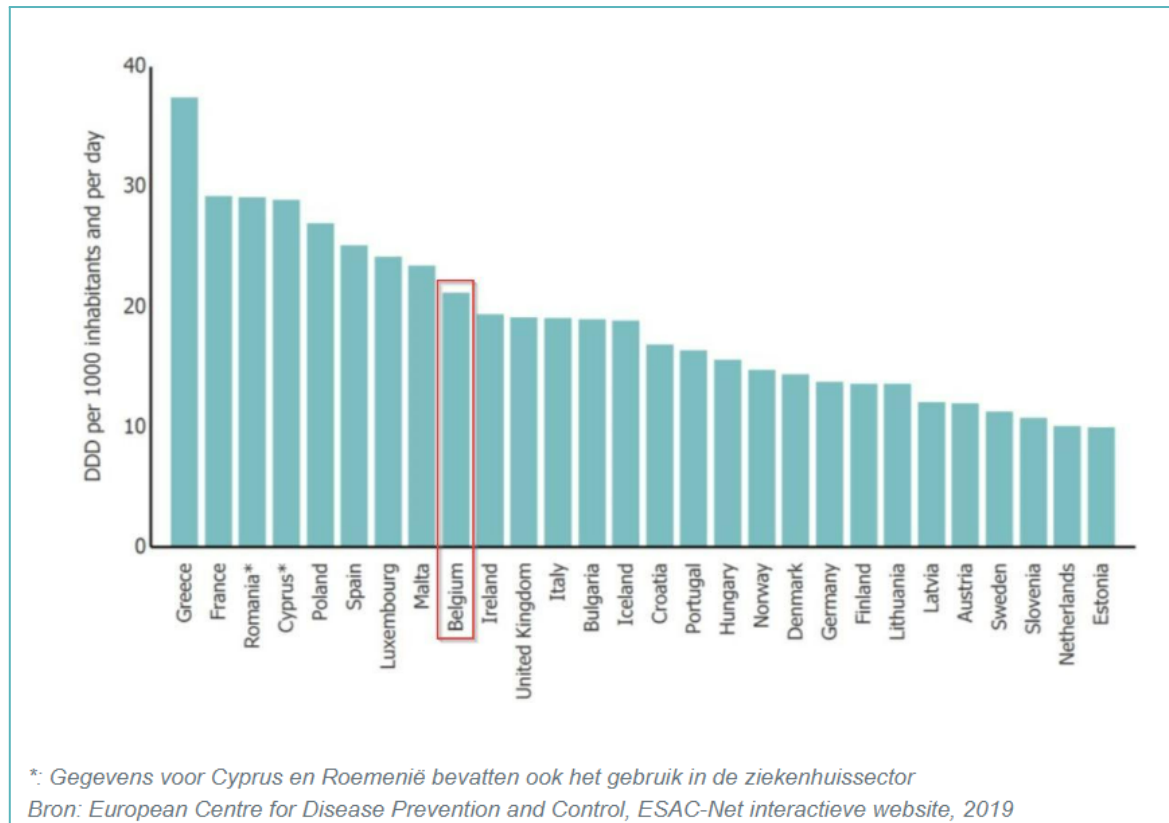
	DDD
Destelbergen	14,17
Laarne	17,06
Lochristi	17,29
Melle	16,11
Merelbeke	15,85
Wachtebeke	16,45
Wetteren	16,83
Wichelen	18,52
Scheldekraacht	16,54
Vlaams Gewest	17,39

In onze regio zitten we met **16,54** DDD onder het Vlaams gemiddelde (**17,39**). Desondanks zien we regionale verschillen waarbij Wichelen met **18,52** DDD boven het gemiddelde uitsteekt. Laarne (**17,06** DDD) en Lochristi (**17,29** DDD) volgen het gemiddelde. De andere gemeenten zitten onder het gemiddelde met Destelbergen als voorloper.

Het gemiddelde van onze regio ligt onder het Europese gemiddelde (**21,9** DDD). Vergelijken we dit met de koploper van Europa, Nederland met **10,6** DDD, dan liggen we er als regio nog een pak boven.

Grafiek 26 geeft een visueel overzicht van het antibioticagebruik in de ambulante sector in Europa (2017).

Grafiek 26. Gebruik van antibiotica in de (humane) ambulante sector in Europa, 2019

1.7.2. Psychofarmaca

Psychofarmaca zijn medicijnen die worden gebruikt bij psychiatrische aandoeningen en psychologische problemen. In wat volgt wordt gekeken naar het gebruik van antidepressiva, antipsychotica, stimulantia bij kinderen en anti-dementia. De cijfers tonen het aandeel gebruikers per kalenderjaar en er wordt een onderverdeling gemaakt tussen gebruik van zeer korte duur, korte duur, middellange duur en lange duur.

1.7.2.1. Antidepressiva

Antidepressiva zijn medicijnen die worden voorgeschreven door een arts of specialist bij (ernstige) depressieve of angstklachten.

Tabel 12 geeft het aandeel gebruikers van antidepressiva per gemeente en de DDD per 1.000 rechthebbenden weer in de ELZ Scheldekraacht.

Het gemiddelde aandeel gebruikers voor de regio is **13,2%**. In de gemeenten Melle, Wachtebeke, Wetteren ligt net iets hoger (respectievelijk **13,3%**, **13,7%** en **13,5%**). In de gemeente Wichelen is het aandeel gebruikers met **16,1%** het grootst.

Het grootste aandeel (gemiddeld **74,2%** in de regio Scheldekraacht) van de gebruikers van antidepressiva, gebruiken hun medicatie gedurende een lange tijd. **14,8%** gebruikt slechts een zeer korte tijd antidepressiva. Een kleinere proportie neemt een antidepressivum voor een korte of middellange periode (**5,6%** en **6,4%**).

De DDD ligt eveneens het hoogst in de gemeente Wichelen (**101,8** per 1.000 rechthebbenden). De gemeenten Laarne, Wachtebeke en Wetteren hebben een DDD die hoger ligt dan het gemiddelde voor de regio Scheldekraacht (respectievelijk **83,7**; **85,9** en **84,7** ten opzichte van **81**).

Tabel 12. Antidepressivagebruik per gemeente

	DDD (2020)	Zeer korte duur [<3m] (2019)	Korte duur [3-6m] (2019)	Middellange duur [6-12m] (2019)	Lange duur [>12m] (2019)	Gebruikers per kalenderjaar (2019)
Destelbergen	70,9	12,7%	5,5%	4,6%	77,2%	11,9%
Laarne	83,7	16,5%	5,9%	5%	72,6%	14%
Lochristi	65,8	15,9%	5,7%	5,9%	72,4%	10,8%
Melle	79	15,3%	5%	6,2%	73,5%	13,3%
Merelbeke	76,5	14,1%	4,2%	5,2%	76,5%	12,3%
Wachtebeke	85,9	13,4%	5,9%	6,2%	74,6%	13,7%
Wetteren	84,7	14,2%	5,7%	5,2%	74,8%	13,5%
Wichelen	101,8	15,9%	7%	5,2%	71,9%	16,1%
Scheldekraacht	81,0	14,8%	5,6%	5,4%	74,2%	13,2%

1.7.2.2. Antipsychotica

Antipsychotica vormen een grote groep geneesmiddelen die in de eerste plaats worden voorgeschreven bij symptomen van een psychose. Een psychose houdt in dat de patiënt de feeling met de realiteit gedeeltelijk of volledig kwijt raakt. Antipsychotica worden echter ook voorgeschreven bij een bipolaire stoornis, onrust en slaapproblemen.

Tabel 13 geeft een overzicht van het aandeel gebruikers van antipsychotica in het werkingsgebied van de ELZ Scheldekraacht en de DDD van antipsychotica per 1.000 rechthebbenden.

Het aandeel gebruikers van antipsychotica ligt het laagst in de gemeente Destelbergen (**2,4%**) en het hoogst in de gemeenten Wachtebeke (**3%**), Wetteren (**3,1%**) en Wichelen (**3,7%**). In de laatstgenoemde gemeenten ligt het percentage gebruikers hoger dan in de regio Scheldekraacht, waar het gemiddelde **2,9%** bedraagt. Meer dan de helft hiervan (**54%**) gebruikt een antipsychoticum voor lange duur, terwijl **31%** voor zeer korte duur een antipsychoticum gebruikt. Verder gebruikt **7,3%** hun medicatie voor korte duur en **6,9%** voor middellange duur.

Tot slot wordt er opnieuw gekeken naar de DDD per 1.000 rechthebbenden. Deze ligt boven het gemiddelde voor de ELZ Scheldekraacht in de gemeenten Merelbeke, Wachtebeke,

Wetteren en Wichelen (respectievelijk **12,3**; **10,2**; **12,4** en **12,4** ten opzichte van **10,1**). De DDD is het laagst in de gemeente Destelbergen (**7,4**)

Tabel 13. Antipsychoticagebruik per gemeente (2018 - 2019)

	DDD	Zeer korte duur [<3m]	Korte duur [3-6m]	Middellange duur [6-12m]	Lange duur [>12m]	Gebruikers per kalenderjaar
Destelbergen	7,4	32,5%	3,9%	8,8%	54,9%	2,4%
Laarne	9,1	30,9%	9,9%	5,9%	53,3%	2,8%
Lochristi	7,8	32,3%	7,1%	7,9%	52,8%	2,6%
Melle	9,1	27,7%	7,3%	5,8%	59,2%	2,7%
Merelbeke	12,3	24,9%	6%	6,7%	62,4%	2,7%
Wachtebeke	10,2	33,5%	6,7%	9,8%	50%	3%
Wetteren	12,4	30,6%	7,9%	7,1%	54,4%	3,1%
Wichelen	12,4	36,8%	9,8%	3,3%	50,2%	3,7%
Scheldekraacht	10,1	31,2%	7,3%	6,9%	54,7%	2,9%

1.7.2.3 Stimulantia bij kinderen

Stimulantia zijn geneesmiddelen die worden voorgeschreven door een arts of specialist, voornamelijk bij de diagnose ADHD of ADD.

In *tabel 14* wordt er een overzicht gegeven van het aandeel kinderen (van 6 t.e.m. 17 jaar) dat stimulantia gebruikt in het werkingsgebied van de ELZ Scheldekraacht en de DDD van stimulantia per 1.000 rechthebbenden.

De proporties in de gemeenten Lochristi, Wachtebeke en Wichelen liggen iets hoger dan het gemiddelde in de ELZ Scheldekraacht (respectievelijk **3,5%**; **3,7%** en **3,3%** ten opzichte van **3,1%**). We zien echter geen significante verschillen tussen de gemeenten.

De DDD is met **11** het laagste in Destelbergen en met **16,7** het hoogste in Laarne. De gemiddelde DDD voor de regio Scheldekraacht is **14,5**.

Tabel 14. Stimulantiagebruik bij kinderen per gemeente

	DDD (kinderen)	Zeer korte duur [<3m]	Korte duur [3-6m]	Middellange duur [6-12m]	Lange duur [>12m]	Gebruikers per kalenderjaar	Gebruikers eerste dosis door arts-speciali st
Destelbergen	11	-	-	-	79,4%	2,6%	72,2%
Laarne	16,7	-	-	-	70,7%	2,9%	65,3%
Lochristi	15,6	15,8%	10,5%	10,5%	63,2%	3,5%	76,6%
Melle	14,7	-	-	-	75%	2,7%	69,4%
Merelbeke	12,2	12,9%	-	11,8%	67,1%	2,9%	67%
Wachtebeke	17	-	-	-	71%	3,7%	60,5%
Wetteren	14,4	12,5%	15%	-	62,5%	3%	64,4%
Wichelen	14,7	-	-	-	82,9%	3,3%	55%
Scheldekraacht	14,5				71,5%	3,1%	66,3%

1.7.2.4 Medicijnen bij dementie

Dementie is onomkeerbaar en dus niet te genezen, maar er zijn wel verschillende medicijnen die de symptomen voor een bepaalde periode kunnen verbeteren. Ze stimuleren de overdracht van boodschappen in de hersenen, wat een positief effect heeft op het geheugen. Deze medicijnen worden voornamelijk voorgeschreven bij personen met de ziekte van Alzheimer.

In *tabel 15* wordt het aandeel gebruikers per gemeente weergegeven, evenals de DDD per 1.000 rechthebbenden.

Het grootste aandeel gebruikers woont in de gemeente Lochristi (**1,6%**) en het kleinste aandeel gebruikers woont in Wichelen (**1,0%**). Er zijn geen in het oog springende verschillen tussen de gemeenten in de regio Scheldekraacht. Het gemiddelde percentage gebruikers in de ELZ is **1,3%**.

De hoogste DDD is eveneens terug te vinden in de gemeente Lochristi (**15,6**) en de laagste in de gemeente Wichelen (**9,1**). De gemiddelde DDD voor de ELZ Scheldekraacht is **12,3**.

Tabel 15. *Gebruik van medicijnen tegen dementie per gemeente*

	DDD	Ze er korte duur [< 3m]	Korte duur [3-6m]	Middellang e duur [6-12m]	Lange duur [> 12m]	Gebruikers per kalenderjaar	Gebruikers eerste dosis door arts-special ist
Destelbergen	10,7	-	-	-	84,9%	1,1%	40,3%
Laarne	12,4	-	-	-	78,1%	1,5%	25%
Lochristi	15,6	-	-	-	78,1%	1,6%	39,7%
Melle	12,4	-	-	-	81%	1,1%	41,4%
Merelbeke	12	-	-	-	81,4%	1,3%	50,8%
Wachtebeke	12,8	-	-	-	86,4%	1,4%	44%
Wetteren	13,5	-	-	15,7%	74,3%	1,4%	41,7%
Wichelen	9,1	-	-	-	78,9%	1%	40%
Scheldekracht	12,3	-	-	-	80,4%	1,3%	40,4%

1.8. Conclusie Demografie

Uit bovenstaande hoofdstukken zijn er enkele belangrijke trends op te merken. Niettegenstaande andere onderwerpen belangrijk zijn, kunnen we hieronder de drie grootste trends beschrijven die de komende jaren impact zullen hebben op het beleid en de actiepunten van onze zone.

1.8.1. Vergrijzing

Net zoals andere gemeenten in Vlaanderen wordt onze regio ook geconfronteerd met de vergrijzing van onze inwoners. De gemeenten met op dit moment het relatief grootste aandeel ouderen zijn Destelbergen, Laarne en Wachtebeke. In absolute aantallen tellen Wetteren, Merelbeke, Lochristi en Destelbergen de meeste 65-plussers.

In de toekomst kunnen we stellen dat alle gemeenten geconfronteerd zullen worden met een toename van 80-plussers. Sommige gemeenten kennen evenwel een grotere toename dan andere gemeenten. Lochristi, Wachtebeke en Laarne kennen de grootste stijging.

Met een ouder wordende populatie neemt ook de aantal personen met dementie toe. Ook hier kunnen alle gemeenten een stijging verwachten. De gemeenten Wachtebeke, Laarne, Lochristi en Merelbeke hebben met de grootste stijging te maken. Het aantal patiënten die antidementia innemen zal waarschijnlijk ook toenemen. Lochristi, Laarne, Wachtebeke en Wetteren tellen relatief de meeste ouderen die antidementia nemen.

Toenemende vergrijzing heeft ook in impact op de mogelijke mantelzorger: zij worden ook ouder. We zien dan ook een kleinere groep potentiële mantelzorgers op termijn. Alle gemeenten verwachten een daling in de mantelzorgratio's. In hoofdstuk 3 (grafiek 37) merken we laagste mantelzorgratio's in de gemeenten Wachtebeke, Destelbergen en Laarne.

Via de grijze druk kan ook een beeld geschetst worden: in de gemeenten Destelbergen, Wachtebeke en Laarne is deze grijze druk het hoogst. Er is dus een relatief grotere groep ouderen t.o.v. de groep beroepsactieven dan in andere gemeenten. In hoofdstuk 5.4 wordt er dieper ingezoomd op het zorgaanbod voor ouderen.

Bovenstaande elementen geven alvast aan dat er heel wat uitdagingen staan te wachten op vlak van de zorg voor de ouderen en dat hiervoor een andere of bijkomende manier van zorg geboden zal moeten worden aanvullend op de bestaande faciliteiten.

1.8.2. Kwetsbare doelgroepen

Naast de oudere als kwetsbare groep zijn er andere kwetsbare groepen geïdentificeerd die een belangrijk doelpubliek zullen worden in voor toekomstig beleid.

Een eerste groep zijn de alleenwonenden. Zo zijn meer dan 1 op 3 inwoners van Wetteren alleenwonend. De meeste gemeenten zitten rond **28%**. Lochristi heeft de minste alleenwonenden – iets minder dan 1 op 4. Zoomen we iets dieper in op deze cijfers, dan stellen we vast dat meer dan 1 op 3 van de 75-plussers alleenwonend zijn in Wichelen, Wetteren en Melle. 1 op 6 gezinnen zijn eenoudergezinnen met minstens 1 minderjarig kind, met Wetteren (18,9%) en Wachtebeke (18%) als koploper.

Op vlak van leefloon kunnen we algemeen stellen dat we in onze regio onder het Vlaams gemiddelde blijven, maar wel met een sterke uitschieter in Wetteren.

Een laatste (mogelijke) kwetsbare doelgroep zijn die gezinnen waar de gesproken thuistaal anders is dan het Nederlands. In Wetteren is dit 1 op 5 gezinnen die een andere thuistaal hebben. In Destelbergen is dit tussen de 11% en 14% en Melle noteert een aandeel van 10%.

1.8.3. Preventie

Op vlak van preventie scoort onze regio zeker niet slecht. Kankerscreenings liggen boven het Vlaamse gemiddelde, maar de individuele streefdoelen zijn nog niet bereikt.

Preventieve mondzorg en mondzorg in het algemeen verdient nog extra aandacht: inzetten op meer preventie mondzorg kan zeker een troef zijn. Voornamelijk Wachtebeke vergt extra aandacht.

Specifieke cijfers omtrent geestelijke gezondheid in onze regio hebben we niet, maar we kunnen wel de Vlaamse cijfers als leidraad gebruiken. De cijfers dateren van een onderzoek van 2018, waarbij een volgend grootschalig onderzoek gepland staat voor 2023. Met de corona-epidemie in de jaren daarop kunnen we misschien al inschatten dat bepaalde psychologische problematieken uitgebreider zullen zijn. Verdere inzet op eerstelijnspsychologie en de uitbouw van de conventie geestelijke gezondheidszorg is aangewezen.

2. (Sociaal-)economische ontwikkelingen

2.1. Inkomens

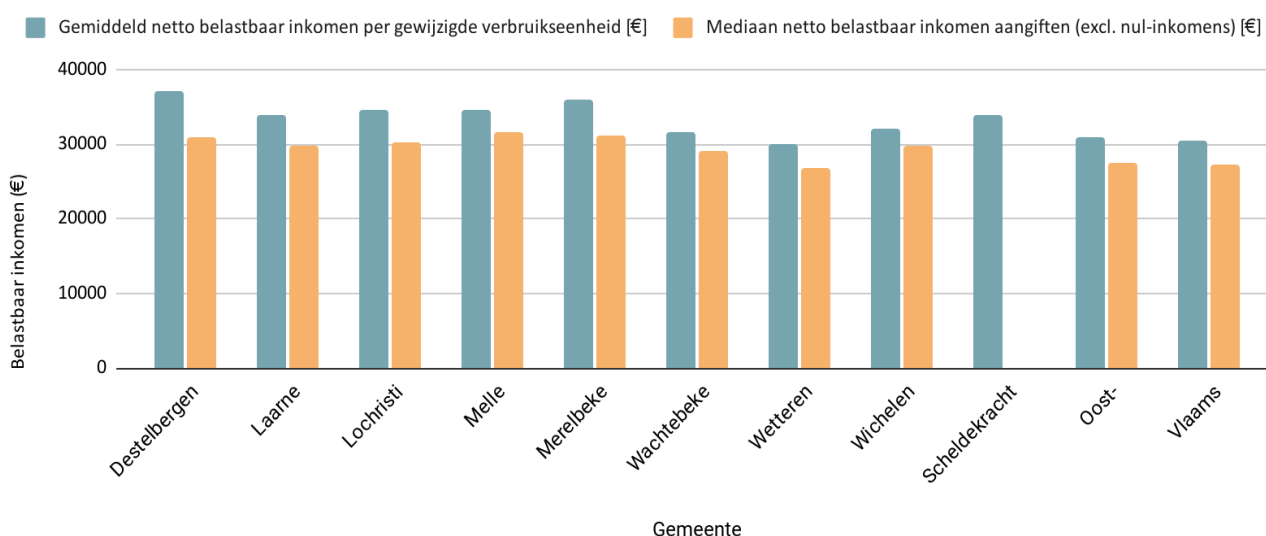
2.1.1. Fiscaal inkomen

Het *gemiddeld netto belastbaar inkomen per gewijzigde verbruikseenheid* heeft, ten opzichte van het gemiddeld netto belastbaar inkomen per inwoner, als voordeel dat ze corrigeert voor gezinssamenstelling: voor deze indicator wordt per gezin aan één volwassene een gewicht van 1 toegekend, aan de andere gezinsleden ouder dan 14 jaar een gewicht van 0,5 en aan de kinderen van 13 jaar of jonger een gewicht van 0,3. Op die manier wordt voorkomen dat de aanwezigheid van meer kinderen in het gezin, die zelf nog geen inkomen binnenbrengen, het gemiddeld inkomen disproportioneel naar omlaag trekt.

Het *mediaan inkomen der aangiften* ligt halverwege de inkomensverdeling. De helft van de aangiften heeft met andere woorden een hoger inkomen dan de mediaan; de andere helft heeft een lager inkomen. In tegenstelling tot het gemiddelde wordt de mediaan niet beïnvloed door extreem hoge of lage inkomens. In tegenstelling tot de andere indicatoren, worden bij het bepalen van de mediaan nul-inkomens niet in rekening gebracht.

Grafiek 27 geeft een overzicht van het *gemiddeld netto belastbaar inkomen per gewijzigde verbruikseenheid* in euro en het *mediaan belastbaar inkomen der aangiften* in euro.

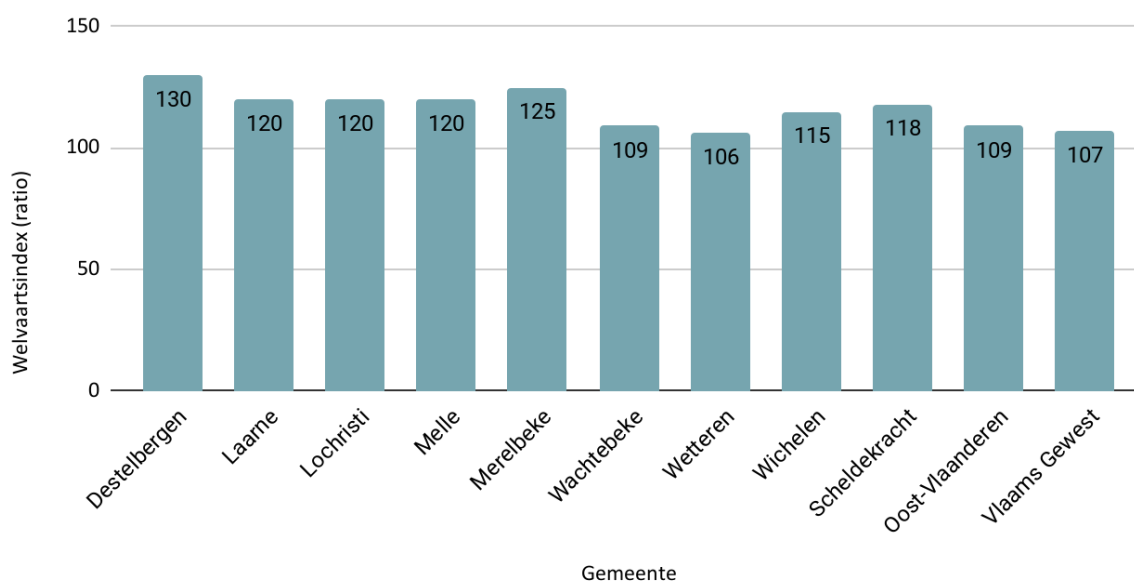
Grafiek 27. Belastbaar inkomen (2019) - bron: Statbel

Grafiek 28 geeft de *welvaartsindex* per gemeente weer. De welvaartsindex is de verhouding van het gemiddelde inkomen per inwoner in de gemeente tot het gemiddelde inkomen per inwoner in België. De welvaartsindex van België wordt gelijkgesteld aan 100. Is de welvaartsindex lager dan 100, dan is het gemiddelde inkomen in het gekozen gebied lager dan het nationaal gemiddelde. Het omgekeerde geldt wanneer de welvaartsindex een hogere waarde dan 100 heeft.

Het valt op dat alle gemeenten binnen de regio Scheldekracht een hogere welvaartsindex hebben in vergelijking met het Belgische gemiddelde. De gemiddelde welvaartsindex voor de ELZ Scheldekracht is **118**. Binnen de regio heeft de gemeente Destelbergen de hoogste welvaartsindex (**130**), gevolgd door Merelbeke (**125**). De gemeenten Wachtebeke, Wetteren en Wichelen hebben de laagste welzijnsindex (respectievelijk **109**, **106** en **115**).

Grafiek 28. Welvaartsindex per gemeente (2019) - bron: Statbel

2.1.2. Verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering

De *verhoogde tegemoetkoming* in de ziekteverzekering zorgt ervoor dat personen met een laag inkomen minder betalen voor hun gezondheidszorgen, bijvoorbeeld voor een raadpleging bij de huisarts, voor een ziekenhuisopname of voor geneesmiddelen. Omdat de tegemoetkoming voor verschillende groepen automatisch verkregen wordt, is het aantal rechthebbenden op deze tegemoetkoming, en de personen die daarvan ten laste vallen, dus een goede indicator om een inschatting te maken van de groep met een laag inkomen. Dit

geldt niet zozeer voor de oudere bevolking. Het netto belastbaar inkomen bij 65-plussers komt niet altijd goed overeen met het reëel beschikbaar inkomen, aangezien er geen rekening wordt gehouden met aanvullende pensioenen, roerende inkomsten en het kadastraal inkomen. Voor de oudere bevolking wordt daarom de *inkomensgarantie voor ouderen (IGO)* getoond. De IGO wordt toegekend aan 65-plussers die niet over voldoende financiële middelen beschikken en is dus een betere indicator voor deze leeftijdsgroep dan de verhoogde tegemoetkoming.

In *tabel 16* volgt een overzicht van het percentage inwoners met recht op verhoogde terugbetaling of inkomensgarantie voor ouderen.

Wat de jongste leeftijdsgroep betreft (0 - 24 jaar) heeft **9,0%** in de ELZ Scheldekraacht een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Dit zijn de kinderen en jongeren die opgroeien in een gezin met een laag inkomen. Dit aandeel is lager dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest.

We zien dat Wetteren het grootste aandeel jongeren heeft die opgroeien in een gezin met een laag inkomen (**16%**), terwijl dit aandeel in Merelbeke het kleinst is (**6,3%**).

Tabel 16. Percentage inwoners met recht op verhoogde tegemoetkoming of inkomensgarantie voor ouderen (2021)
- bron: IMA

	0-24 jaar met verhoogde tegemoetkoming (t.o.v. 0-24 jaar in de ziekteverzekering) (2020)	25-64 jaar met verhoogde tegemoetkoming (t.o.v. 25-64 jaar in de ziekteverzekering) (2020)	Ouderen 65+ met een inkomensgarantie (t.o.v. inwoners 65+) (2021)
Destelbergen	7,8%	6,1%	1,6%
Laarne	7,5%	6,7%	2,9%
Lochristi	6,4%	5,5%	2,5%
Melle	6,6%	6,3%	2,7%
Merelbeke	6,3%	6,8%	2,4%
Wachtebeke	11,5%	7,8%	4,5%
Wetteren	16,0%	11,3%	4,0%
Wichelen	8,7%	6,6%	2,3%
Scheldekraacht	9,0%	7,4%	2,8%
Vlaams Gewest	15,4%	11,1%	3,7%

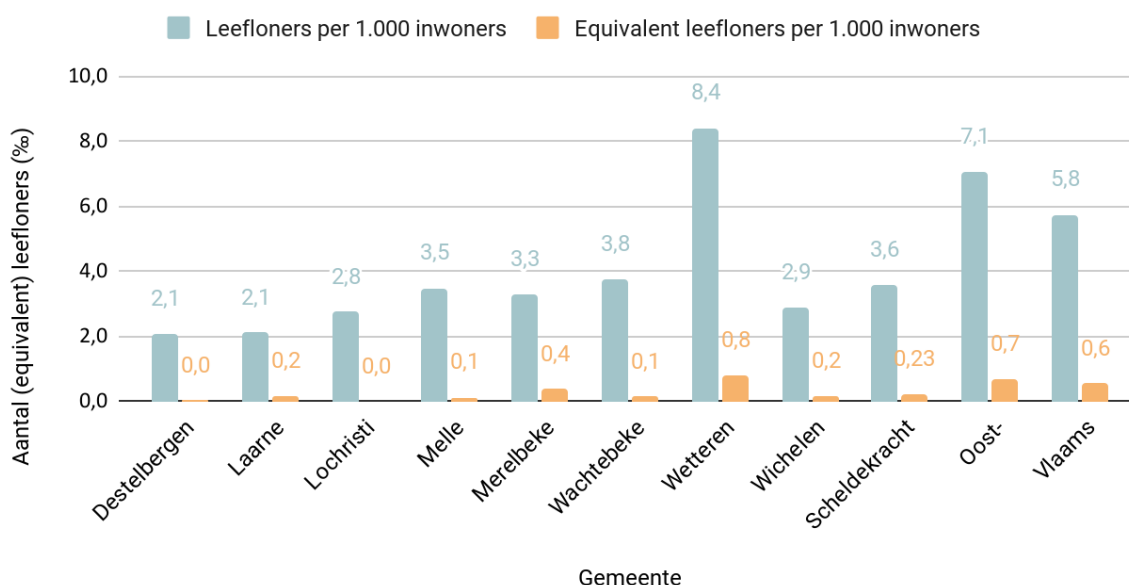
2.1.3.(Equivalent) leefloon

Het leefloon is een minimuminkomen voor wie niet over toereikende bestaansmiddelen beschikt. Het equivalent leefloon geeft financiële steun aan personen die geen recht hebben op een leefloon, maar die in België verblijven en zich in een vergelijkbare (nood)situatie bevinden. Het equivalent leefloon wordt voornamelijk toegekend aan niet-Belgen in het vreemdelingenregister.

Grafiek 29 geeft het aantal leefloners per 1.000 inwoners en het aantal equivalent leefloners per 1.000 inwoners weer. In de gemeente Wetteren is zowel het promillage leefloners als het promillage equivalent leefloners het hoogst (respectievelijk **8,4‰** en **0,8‰**). Deze promillages liggen hoger dan in Oost-Vlaanderen (**7,1‰** en **0,70‰**) en het Vlaams Gewest (**5,8‰** en **0,6‰**).

Voor de andere gemeenten geldt dat de promillages lager liggen dan de Oost-Vlaamse en Vlaamse cijfers. Gemiddeld zijn er in de regio Scheldekracht dus minder inwoners met een leefloon (**3,6‰**) en met een equivalent leefloon (**0,2‰**).

Grafiek 29. (Equivalent) leefloners per 1.000 inwoners (2021) - bron: Provincie in cijfers

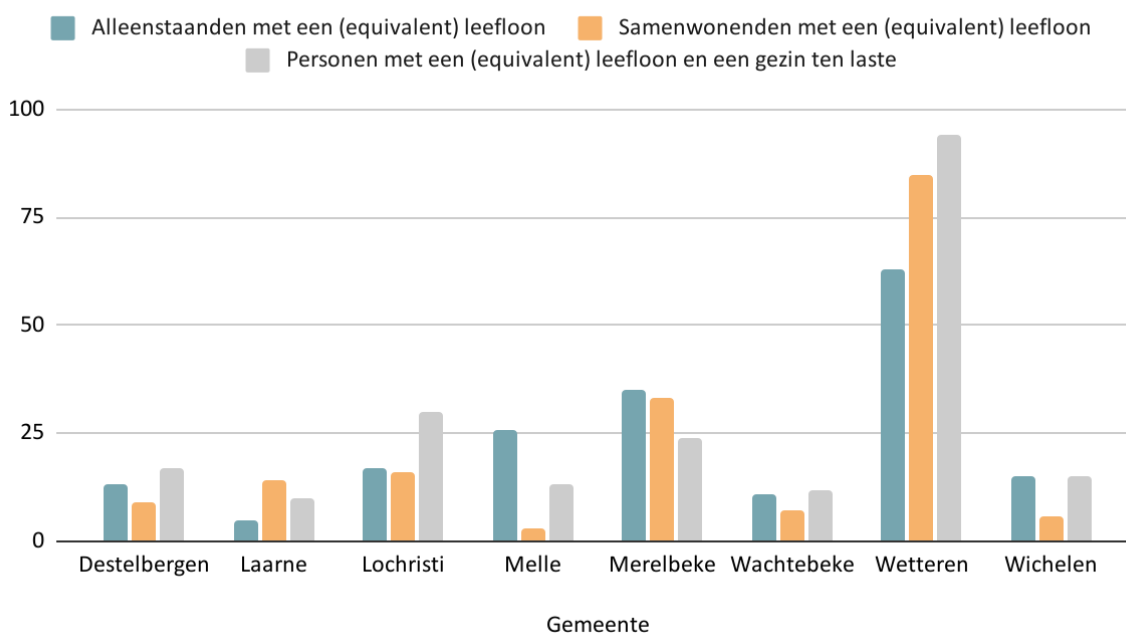
Tabel 17 toont het aantal rechthebbenden op een leefloon of een equivalent leefloon naar gezinsvorm (in absolute getallen). Deze drie categorieën zijn mutueel exclusief. Let erop dat gemeentelijke verschillen in deze cijfers deels te wijten kunnen zijn aan verschillen in het gemeentelijk beleid en/of het beleid van de OCMW's.

Tabel 17. Aantal rechthebbenden op een (equivalent) leefloon per gezinsvorm (2021) - bron: Provincies in cijfers

	Alleenstaanden met een (equivalent) leefloon	Samenwonenden met een (equivalent) leefloon	Personen met een (equivalent) leefloon en een gezin ten laste	Totaal aantal personen met een leefloon of equivalent leefloon
Destelbergen	13	9	17	39
Laarne	5	14	10	28
Lochristi	17	16	30	62
Melle	26	3	13	43
Merelbeke	35	33	24	91
Wachtebeke	11	7	12	30
Wetteren	63	85	94	242
Wichelen	15	6	15	36
Scheldekraacht	185	172	214	571

Grafiek 30 geeft een visueel overzicht van de (equivalent) leefloners per gezinsvorm en per gemeente. In lijn met de voorgaande vaststellingen, liggen de cijfers het hoogst voor de gemeente Wetteren.

Grafiek 30. Overzicht (equivalent) leefloners per gezinsvorm en per gemeente (2021) - bron: Provincie in cijfers

2.2. Socio-economische positie

2.2.1. Arbeidspositie

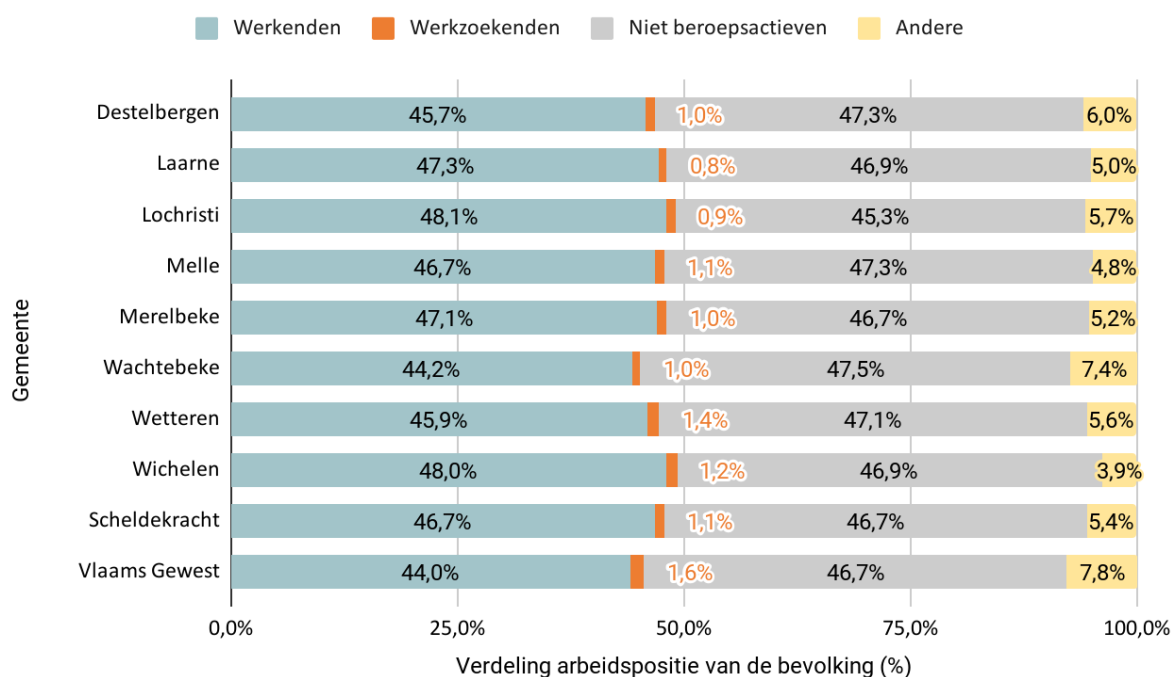
Grafiek 31 geeft de arbeidspositie van de bevolking weer per gemeente. Er zijn geen significante verschillen tussen de gemeenten. Ook wanneer we de vergelijking maken tussen de ELZ Scheldekracht en het Vlaams Gewest, vinden we geen grote verschillen terug.

Voor alle gemeenten geldt echter dat het percentage werkenden hoger ligt dan in Vlaanderen. Gemiddeld is het aandeel werkenden in de regio Scheldekracht **46,7%** ten opzichte van **44%** in Vlaanderen.

Het percentage werkzoekenden ligt voor alle gemeenten lager dan in Vlaanderen. Binnen de ELZ Scheldekracht is gemiddeld **1,1%** van de bevolking op zoek naar werk, ten opzichte van **1,6%** in Vlaanderen.

Onder de 'niet-beroepsactieven' vallen alle personen die in de referentieperiode niet gewerkt hebben en niet beschikbaar waren voor een job en/of niet actief op zoek waren naar werk. Het aandeel niet-beroepsactieven is exact even groot in de regio Scheldekracht als in het Vlaams Gewest (**46,7%**).

Grafiek 31. Arbeidspositie van de bevolking (2018) - bron: Provincies in cijfers

Tabel 18 toont de arbeidspositie van de bevolking per gemeente in absolute getallen.

Tabel 18. Arbeidspositie van de bevolking (2018) - bron: Provincies. in cijfers

	Werkenden	Werkzoeken den	Niet-beroeps actieven	Andere
Destelbergen	8357	185	8649	1089
Laarne	5861	102	5803	616
Lochristi	10814	211	10181	1290
Melle	5484	133	5560	567
Merelbeke	11619	249	11514	1278
Wachtebeke	3437	78	3691	572
Wetteren	11873	366	12180	1453
Wichelen	5593	143	5473	455
Scheldekracht	63038	1467	63051	7320

Tabel 19 zoomt dieper in op de niet-beroepsactieve groep. De tabel geeft een overzicht van de kenmerken van de niet-beroepsactieven in onze regio. Voor alle gemeenten geldt dat de meerderheid van de niet-beroepsactieven (brug)gepensioneerd of kind zijn. In de ELZ Scheldekracht zijn er **20,8%** (brug)gepensioneerden en **23,1%** rechtgevend kinderen voor kinderbijslag. Met andere woorden, het grootste aandeel van de niet-beroepsactieven is dus niet op arbeidsleeftijd.

Bij vergelijking van de gemeenten, zijn er geen significante verschillen terug te vinden. Voor alle gemeenten geldt dat de cijfers ongeveer in lijn liggen met de gemiddelden voor de regio.

Tabel 19. Kenmerken van de niet-beroepsactieven - bron: Provincies in cijfers

	In volledige loopbaan onderbreking	Vrijgestelde werk zoekenden	Personen met leefloon/ financiële hulp	Gepensioneerd rden/brug- gepensioneerd den	Rechtgevend e kinderen voor kinderbijslag	Volledige arbeids ongeschikten	Tegemoetko- ming aan personen met een handicap
Destelbergen	0,1%	0,2%	0,1%	22,0%	23,2%	1,4%	0,3%
Laarne	0,1%	0,3%	0,3%	22,2%	22,0%	1,7%	0,3%
Lochristi	0,1%	0,2%	0,1%	19,2%	24,0%	1,3%	0,4%
Melle	0,1%	0,2%	0,2%	20,4%	24,8%	1,2%	0,5%
Merelbeke	0,1%	0,3%	0,3%	20,4%	23,5%	1,5%	0,5%
Wachtebeke	0,2%	0,3%	0,2%	20,9%	23,2%	2,2%	0,5%
Wetteren	0,1%	0,3%	0,8%	20,9%	22,2%	2,3%	0,5%
Wichelen	0,1%	0,3%	0,3%	21,6%	22,2%	2,0%	0,4%
Scheldekracht	0,1%	0,3%	0,3%	20,8%	23,1%	1,7%	0,4%

2.2.2. Kansarmoede-index

De kansarmoede-criteria van Kind & Gezin vertrekken vanuit een visie op kansarmoede als een toestand waarbij mensen beknot worden in hun kansen om voldoende deel te hebben aan maatschappelijk hooggewaardeerde goederen, zoals onderwijs, arbeid of huisvesting. Het gaat hierbij niet om een eenmalig feit, maar om een duurzame toestand die zich voordoet op verschillende terreinen, zowel materiële als immateriële. Er wordt niet alleen rekening gehouden met financiële restricties, maar er wordt ook gekeken naar bredere maatschappelijke risicofactoren. De criteria waarop Kind & Gezin zich baseert, zijn de volgende:

- de arbeidssituatie van de ouders,
- de opleiding van de ouders,
- de huisvesting van het gezin,
- de ontwikkeling van de kinderen,
- en de gezondheid van de gezinsleden.

Wanneer een gezin met kinderen tussen 0 en 3 jaar op *minstens drie van deze criteria* zwak scoort, wordt het als kansarm beschouwd.

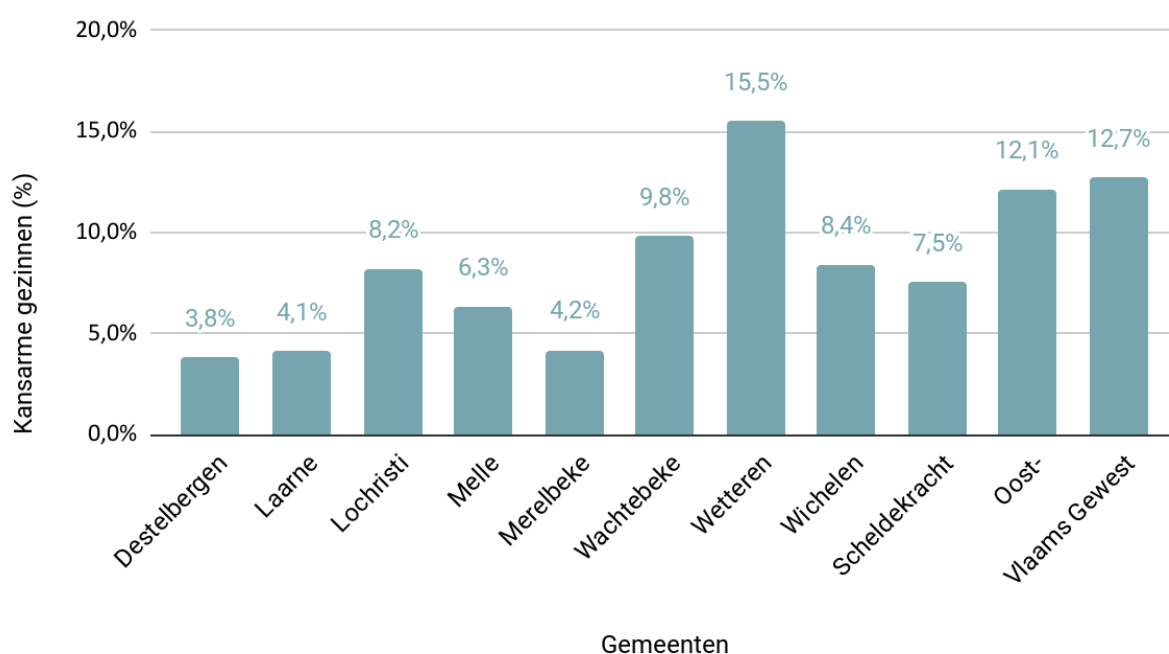
In Vlaanderen wordt de *kansarmoede-index* berekend als de verhouding tussen het aantal kinderen in kansarmoede en het totaal aantal kinderen.

Grafiek 32 geeft het percentage kansarme gezinnen (volgens de kansarmoede-index van Kind & Gezin) weer per gemeente. Let dus wel: enkel gezinnen met kinderen tussen 0 en 3 jaar zijn opgenomen in deze data.

Wat meteen opvalt, is dat in de gemeente Wetteren **15,5%** van de gezinnen kansarm zijn. Dit percentage ligt hoger dan in Oost-Vlaanderen (**12,1%**) en dan in het Vlaams Gewest (**12,7%**).

Voor de andere gemeenten geldt dat er in vergelijking met Oost-Vlaanderen en het Vlaams Gewest minder kansarme gezinnen wonen.

Grafiek 32. Kansarme gezinnen (%) per gemeente (2021) - bron: provincie.incijfers.be

2.2.3. Kansarmoede en herkomst

Tabel 20 geeft het aantal personen weer dat een leefloon of andere financiële hulp ontvangt, ten opzichte van de herkomstgroep. We zien hier opvallend hogere percentages bij de groep inwoners met een niet-Europese herkomst. Wanneer we dus enkel rekening houden met financiële restricties, zien we significant meer kansarmoede bij inwoners met een niet-Europese herkomst.

Ook de percentages voor de groep inwoners met een Europese (maar niet-Belgische) herkomst liggen hoger in vergelijking met de groep die geen vreemde herkomst heeft.

Bovenstaande vaststellingen gelden voor alle gemeenten. Echter, voor de groep met een niet-Europese herkomst liggen de percentages het hoogst in Laarne en Wetteren (respectievelijk **4,4%** en **5%**). Voor de groep met een Europese herkomst liggen de percentages hoogst in de gemeenten Laarne en Melle (respectievelijk **0,8%** en **0,9%**).

De gemiddelde percentages voor de ELZ Scheldekraacht liggen in lijn met de Vlaamse cijfers. In vergelijking met Oost-Vlaanderen zijn er in de ELZ Scheldekraacht minder inwoners met een Europese of niet-Europese herkomst die een leefloon of financiële hulp ontvangen (respectievelijk **0,4%** en **2,9%** ten opzichte van **1%** en **3,4%**).

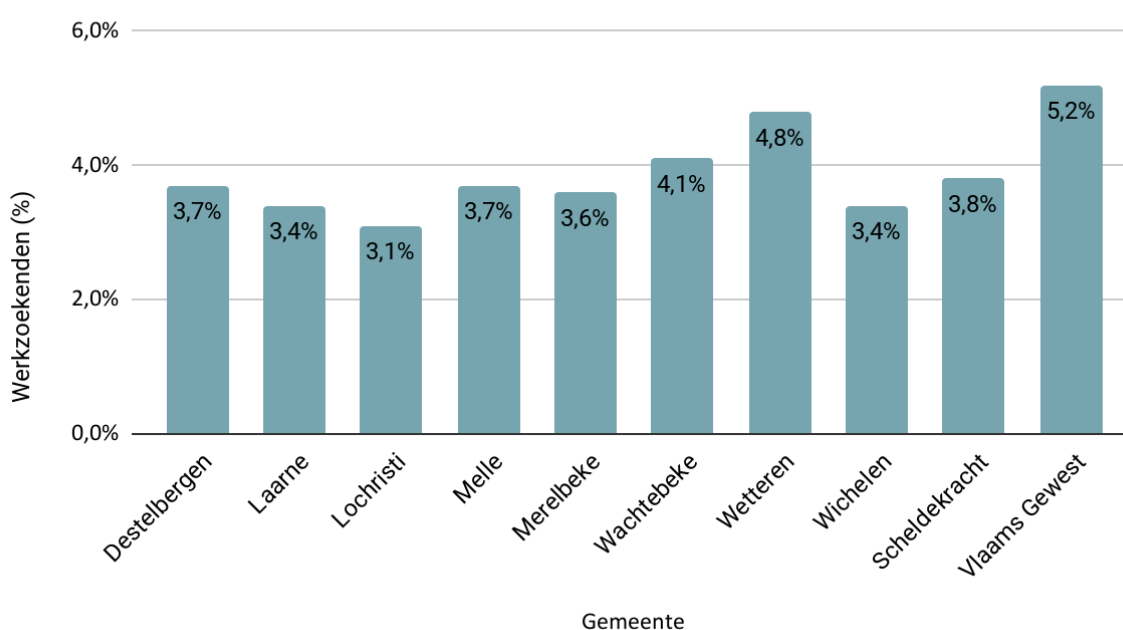
Tabel 20. Personen met een leefloon/financiële hulp, % t.o.v. herkomstgroep (2019) - bron: Provincies in cijfers

	Geen vreemde herkomst gekend	Herkomst EU	Herkomst niet-EU
Destelbergen	0,1% -		1,0%
Laarne	0,1%	0,8%	4,4%
Lochristi	0,1%	0,3%	1,0%
Melle	0,1%	0,9%	1,0%
Merelbeke	0,1%	0,6%	3,0%
Wachtebeke	0,2%	0,2%	1,0%
Wetteren	0,3%	0,5%	5,0%
Wichelen	0,2%	0,2%	3,0%
Scheldekraacht	0,2%	0,4%	2,9%
Oost-Vlaanderen	0,2%	1,0%	3,4%
Vlaams Gewest	0,2%	0,4%	2,8%

2.2.4. Werkzoekenden zonder werk (WZW)

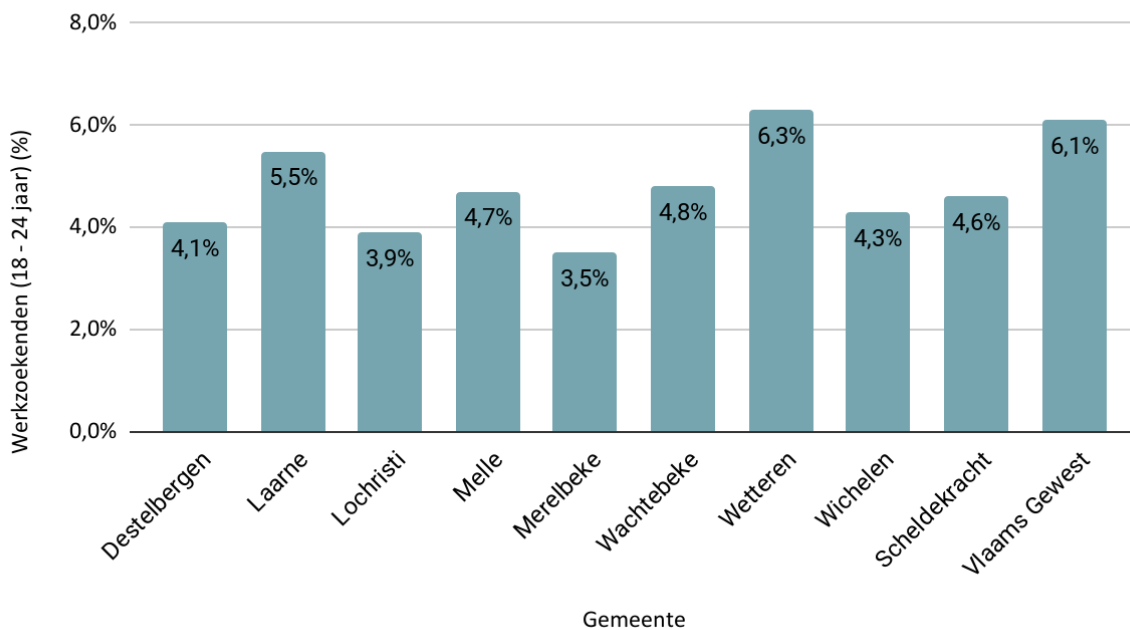
Grafiek 33 geeft het aandeel werkzoekenden tussen 18 en 64 jaar t.o.v. de gehele groep beroepsactieven. Voor alle gemeenten binnen de regio Scheldekracht geldt dat het aandeel werkzoekenden lager ligt dan het Vlaamse gemiddelde. Gemiddeld is in de ELZ Scheldekracht **3,8%** van de beroepsactieven op zoek naar werk, ten opzichte van **5,2%** in Vlaanderen. De gemeente Wetteren heeft het grootste aandeel werkzoekenden (**4,8%**), waar Lochristi dan weer het kleinste aandeel werkzoekenden telt (**3,1%**).

Grafiek 33. Werkzoekenden t.o.v. alle beroepsactieve inwoners (2022) - bron: Provincies in cijfers

Grafiek 34 zoomt dieper in op het aandeel werkzoekenden onder de jongvolwassenen (18 - 24 jaar) en geeft ons dus een zicht op de *jeugdwerkloosheid* in de regio. Gemiddeld liggen de jeugdwerkloosheidscijfers in de ELZ Scheldekracht lager dan in Vlaanderen (**4,6%** ten opzichte van **6,1%**). Enkel Wetteren haalt met **6,3%** een hoger gemiddelde. Verder schiet ook Laarne er enigszins bovenuit met **5,5%**, in vergelijking met de rest van de gemeenten binnen de ELZ.

Grafiek 34. Werkzoekenden (18- 24 jaar) t.o.v. totale bevolking (18 - 24 jaar) (2021) - bron: Provincies in cijfers

Wanneer we de cijfers uit grafiek 33 en 34 gaan vergelijken, zien we dat de werkloosheidscijfers over het algemeen hoger liggen in de leeftijdsgroep van 18 tot 24 jaar.

Tabel 21 geeft een overzicht weer van de werkzoekenden, zowel in percentages als in absolute aantallen.

Tabel 21. Werkzoekenden zonder werk (aantal van aandeel) (2022) - bron: Provincies in cijfers

	WZW (t.o.v. inwoners 18-64 jaar) [%]		WZW 18-24 jaar (t.o.v. inwoners 18-24 jaar) [%]	
	WZW [aantal]		WZW [aantal]	
Destelbergen	403	3,7%	52	4,1%
Laarne	253	3,4%	47	5,5%
Lochristi	422	3,1%	75	3,9%
Melle	263	3,7%	42	4,7%
Merelbeke	533	3,6%	67	3,5%
Wachtebeke	188	4,1%	29	4,8%
Wetteren	765	4,8%	121	6,3%
Wichelen	243	3,4%	36	4,3%
Scheldekracht	3070	3,8%	469	4,6%

2.3. Betalingsmoeilijkheden

In dit hoofdstuk wordt er gekeken naar betalingsmoeilijkheden. Hierbij vertrekken we vanuit de veronderstelling dat vooral personen met een beperkt inkomen hiermee worden geconfronteerd. Weliswaar kunnen ook personen met een gemiddeld of hoger inkomen betalingsmoeilijkheden ervaren, wanneer zij uitgaven doen die hun inkomen overstijgen. Ook in dat geval kunnen schulden een verhoogd risico op armoede met zich meebrengen, aangezien afbetaling ertoe kan leiden dat de resterende financiën onder de armoedegrens dalen. Om betalingsmoeilijkheden in kaart te brengen, kijken we zowel naar openstaande schulden als naar energiearmoede.

2.3.1. Achterstallige kredieten

2.3.1.1. Achterstallige kredieten (algemeen)

De Nationale Bank registreert de openstaande betalingsachterstanden bij lopende kredietovereenkomsten. *Tabel 22* geeft een algemeen overzicht van deze achterstallige kredieten in onze regio.

In onze regio heeft **2,4%** van alle mensen die een krediet hebben afgenomen, minstens één achterstallig krediet. Met dit cijfers zitten we onder het Vlaams gemiddelde (**3,3%**). Bepaalde gemeenten zitten onder ons regionaal gemiddelde: Merelbeke (**1,8%**), Melle (**1,9%**), Laarne (**2,0%**) en Destelbergen (**2,0%**). Gemeenten die boven ons regionaal gemiddelde zitten zijn Lochristi (**2,3%**), Wichelen (**2,8%**), Wachtebeke (**2,9%**) en Wetteren (**3,6%**).

Tabel 22. Overzicht achterstallige kredieten (2021) - bron: Provincies in cijfers

	Kredietnemers met minstens één achterstallig krediet per 1000 [aantal]	Kredietnemers met achterstallig krediet (t.o.v. totaal kredietnemers) [%]
Destelbergen	200	2,0%
Laarne	136	2,0%
Lochristi	277	2,3%
Melle	118	1,9%
Merelbeke	245	1,8%
Wachtebeke	118	2,9%
Wetteren	506	3,6%

Wichelen	193	2,8%
Scheldekraacht	1793	2,4%
Oost-Vlaanderen	28932	3,5%
Vlaams Gewest	118188	3,3%

In onze regio heeft **2,4%** van alle mensen die een krediet hebben afgenomen, minstens één achterstallig krediet. Met dit cijfers zitten we onder het Vlaams gemiddelde (**3,3%**). Bepaalde gemeenten zitten onder ons regionaal gemiddelde: Merelbeke (**1,8%**), Melle (**1,9%**), Laarne (**2,0%**) en Destelbergen (**2,0%**). Gemeenten die boven ons regionaal gemiddelde zitten zijn Lochristi (**2,3%**), Wichelen (**2,8%**), Wachtebeke (**2,9%**) en Wetteren (**3,6%**).

2.3.1.2. Achterstallige hypothecaire kredieten

Tabel 23 zoomt in op achterstallige leningen op afbetalingen en achterstallige hypothecaire kredieten.

Tabel 23. Overzicht achterstallige hypothecaire kredieten (2021) - bron: Provincies in cijfers

	Kredietnemers met minstens één achterstallige lening op afbetaling per 1000 inwoners	Kredietnemers met achterstallige lening op afbetaling (t.o.v. totaal leningen op afbetaling)	Kredietnemers met minstens één achterstallig hypothecair krediet per 1000 inwoners	Kredietnemers met achterstallig hypothecair krediet (t.o.v. totaal hypothecaire kredieten)
Destelbergen	112	4,0%	30	0,5%
Laarne	62	3,1%	15	0,4%
Lochristi	184	5,1%	30	0,5%
Melle	77	4,1%	0	0,0%
Merelbeke	144	4,0%	29	0,4%
Wachtebeke	71	4,6%	12	0,5%
Wetteren	2999	6,0%	57	0,8%
Wichelen	121	5,4%	28	0,7%
Scheldekraacht	1070	4,7%	201	0,5%
Oost-Vlaanderen	16033	5,8%	3278	0,7%
Vlaams Gewest	62674	5,2%	14461	0,7%

Achterstallige leningen op afbetaling

Vergelijken we het Vlaams gemiddelde voor het aandeel kredietnemers met achterstallige leningen op afbetaling (**5,2%**) met het gemiddelde van onze regio, dan zitten we met **4,7%** onder het Vlaamse gemiddelde. Regionaal zijn er enkele verschillen op te merken, maar heel groot zijn deze niet. Laarne (**3,1%**), Destelbergen (**4%**) en Merelbeke (**4%**) hebben relatief het laagste aandeel. Wichelen (**5,4%**) en Lochristi (**5,1%**) hebben relatief het grootste aandeel.

Achterstallige afbetaling hypothecaire leningen

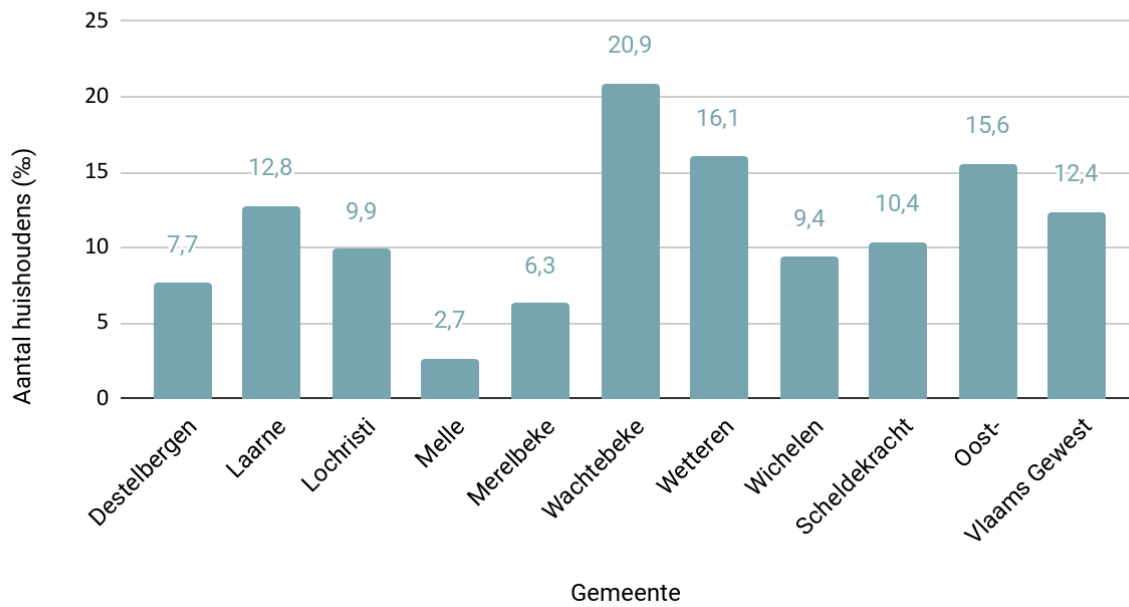
Op vlak van hypothecaire leningen zitten we met **0,5%** net onder het Vlaams gemiddelde (**0,7%**). Regionaal zien we niet zo heel grote verschillen. In Melle zijn er geen kredietnemers met achterstallige afbetalingen op hypothecaire leningen.

2.3.2. Energiearmoede

De term energie-armoede wordt gebruikt wanneer de kosten die een persoon of gezin besteedt aan energie (elektriciteit en verwarming) niet in verhouding zijn met het globale inkomen waarover de persoon of dat gezin beschikt. Het komt erop neer dat men moeilijkheden ervaart om zich te voorzien van de energie die nodig is, en/of dat men de energiefactuur niet (meer) kan betalen. Wanneer men de energiefacturen niet betaalt, kan de netbeheerder overgaan tot het plaatsen van een budgetmeter. Met een dergelijke meter kan enkel de energie worden gebruikt waar men op voorhand voor betaalde. Er bestaan budgetmeters voor elektriciteit en voor gas. Omdat iedereen elektriciteit afneemt, en niet iedereen gas, opteren we ervoor om enkel de cijfers van de budgetmeters elektriciteit te bekijken. De budgetmeters elektriciteit worden dus beschouwd als een indicator voor wie energieproblemen ervaart omwille van financiële beperkingen.

De cijfers in *Grafiek 35* beschrijven de situatie in 2021. De grafiek geeft het aantal huishoudens per 1000 weer (promillage). Met de huidige energiecrisis zijn deze cijfers vermoedelijk al achterhaald. Het aantal huishoudens met een actieve budgetmeter ligt nu naar alle waarschijnlijkheid hoger. De gemeenten die in een 2021 een relatief laag aantal optekenden, kunnen in 2022 een heel ander beeld geven.

Grafiek 35. Huishoudens met actieve budgetmeter elektriciteit per 1000 inwoners (2021) - bron: Provincies in cijfers

2.4. Risicokenmerken van leerlingen

Voor sommige gezinnen nemen schoolkosten een significante hap uit het gezinsbudget. Om hieraan tegemoet te komen, ontvangen gezinnen met schoolgaande kinderen en een laag inkomen een schooltoeslag. Tot schooljaar 2018-2019 heette de schooltoeslag nog 'schooltoelage' en moest ze vaak door de gezinnen zelf worden aangevraagd. In 2019-2020 werd deze tegemoetkoming omgevormd naar een 'schooltoeslag'. Vanaf dan worden er andere berekeningsmethodes toegepast en wordt deze tegemoetkoming automatisch toegekend aan gezinnen die ervoor in aanmerking komen. Omdat het ontvangen van een schooltoeslag afhankelijk is van het gezinsinkomen, wordt deze indicator gebruikt om armoede in kaart te brengen.

Tabel 24 geeft een overzicht van het absolute aantal leerlingen in het respectievelijk basisonderwijs en secundair onderwijs die een schooltoelage krijgen. Opmerking: de leerlingen die een schooltoelage krijgen gaan niet noodzakelijkerwijs naar een school in de gemeente waar ze gedomicilieerd zijn.

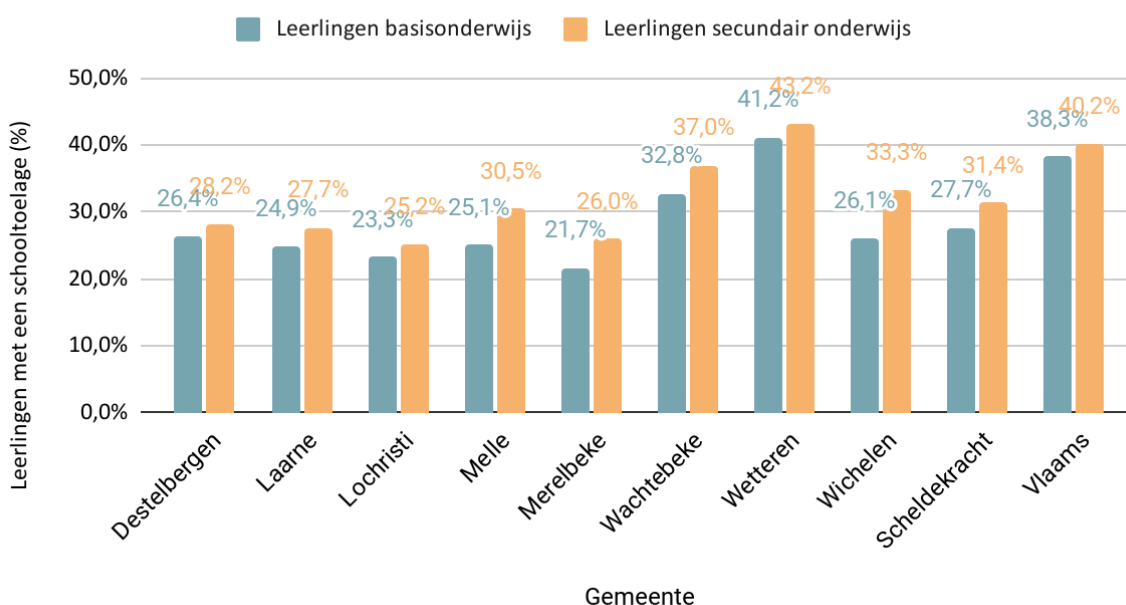
Tabel 24. Aantal leerlingen (basis- en secundair onderwijs) die een schooltoelage ontvangen - bron: Provincies in cijfers

	Leerlingen basisonderwijs die een schooltoelage ontvangen	Leerlingen basisonderwijs die een schooltoelage ontvangen (t.o.v. alle leerlingen in basisonderwijs)	Leerlingen secundair onderwijs die een schooltoelage ontvangen	Leerlingen secundair onderwijs die een schooltoelage ontvangen (t.o.v. alle leerlingen in secundair onderwijs)
Destelbergen	496	26,4%	358	28,2%
Laarne	307	24,9%	219	27,7%
Lochristi	506	23,3%	430	25,2%
Melle	314	25,1%	253	30,5%
Merelbeke	540	21,7%	423	26,0%
Wachtebeke	245	32,8%	208	37,0%
Wetteren	1071	41,2%	754	43,2%
Wichelen	282	26,1%	268	33,3%
Scheldekraacht	3761	27,7%	2913	31,4%
Vlaams Gewest		38,3%		40,2%

Grafiek 36 vat bovenstaande tabel samen en zet de leerlingen basisonderwijs en secundair onderwijs samen per gemeente.

In onze regio kunnen we grofweg stellen dat we met respectievelijk **27,7%** van leerlingen van het basisonderwijs (Iln BO) en **31,4%** van de leerlingen van het secundair onderwijs (Iln SO) die een schooltoelage ontvangen onder het Vlaams gemiddelde zitten (**38,3%** van Iln BO en **40,2%** van de Iln SO). Ondanks het feit dat we onder het Vlaams gemiddelde liggen, is dit nog een heus aandeel van de leerlingen. Verder zien we twee gemeenten die er uit steken: Wetteren (**41,2%** Iln BO en **43,2%** Iln SO) en Wachtebeke (**32,8%** Iln BO en **37,0%** Iln SO).

Grafiek 36. Aantal leerlingen in basis en secundair onderwijs die een schooltoelage ontvangen (2021) - bron: Provincies in cijfers

2.4. Conclusie sociaal-economische ontwikkelingen

Overschouwend kunnen we stellen dat onze regio op vlak van sociaal-economische ontwikkelingen vaak onder de Vlaamse gemiddelden vallen, met regionaal wel wat verschillen.

We zien evenwel een belangrijke trend naar boven komen in de gemeente Wetteren. Deze gemeente heeft een andere (stedelijke) context dan de andere 7 gemeenten. De gemeente volgt de trends dewelke men verwacht in grotere steden. We zien dit ook weerspiegelt op vlak van diversiteit, grotere mogelijke kansarmoede en risicokenmerken. Belangrijk om mee te nemen indien bepaalde gezondheidsinitiatieven in de toekomst worden gelanceerd: Wetteren zal een iets andere aanpak vergen.

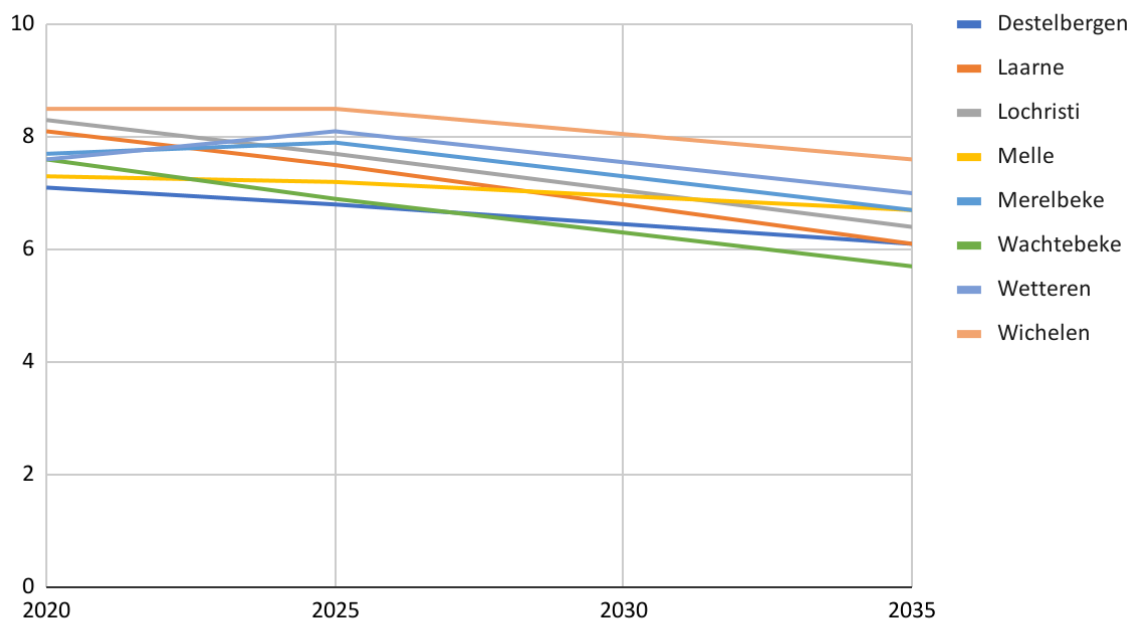
Het is evenwel niet de boodschap om de andere gemeenten op sociaal-economische ontwikkelen links te laten liggen. Mogelijke (kans)armoede ligt op de loer voor een significant deel van de bevolking.

3. Sociaal-culturele ontwikkelingen

3.1. Informele zorg

3.1.1. Mantelzorgratio

Grafiek 37 projecteert toekomstige mantelzorgratio tot 2035. De mantelzorgratio geeft het aantal potentiële mantelzorgers op basis van leeftijd (40 - 79-jarigen) per 80-plussers. Hoe hoger het cijfers, hoe meer potentiële mantelzorgers er zijn per oudere. Hier hoort evenwel een kanttekening bij gemaakt te worden: het gaat over potentiële mantelzorgers – niet iedereen van deze groep wordt effectief mantelzorger.

Grafiek 37: prognose van de mantelzorgratio - Bron: provincie in cijfers

Door de vergrijzing wordt ook de groep mantelzorgers ouder en wordt deze groep dus ook kleiner. In alle gemeenten zien we een daling, waarbij de gemeenten Wachtebeke, Laarne en Destelbergen in 2035 relatief het laagste ratio zullen hebben.

Volgens het laatste onderzoek (2022) rond informele zorg in Vlaanderen zijn er volgende vaststellingen op te merken op het Vlaamse niveau (er zijn geen lokale cijfers beschikbaar):

- Vrouwen zijn vaker intensieve informele zorgverleners dan mannen. Intensieve zorgverleners zijn personen die minstens één keer per maand informele zorg geven.
- De leeftijdsgroep van de 50- tot 64-jarigen telt het grootste aandeel intensieve zorgverleners. Bijna de helft van hen gaf in het jaar voorafgaand aan de bevraging minstens maandelijks informele zorg.

- Hoog- en middengeschoolden bieden vaker dan lagergeschoolden intensieve informele zorg.
- Personen die met een partner samenwonen (met of zonder kinderen) verlenen het vaakst intensieve informele zorg. Diegenen die alleen wonen (met of zonder kinderen) verlenen het minst vaak intensieve informele zorg.

Bron: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/zorg/informele-zorg>

3.1.2. Mantelzorgpremies

De meeste gemeenten in onze zone geven een mantelzorgpremie. De toelage verschilt naargelang de gemeente waarbij de toekenning op verschillende manieren gebeurt. De specifieke procedures zijn te vinden per gemeente.

Gemeenten met mantelzorgpremie:

- Destelbergen

<https://www.destelbergen.be/burger/welzijn/premies-tegemoetkomingen/thuiszorgtoelage>

- Laarne

<https://www.laarne.be/producten/detail/226/mantelzorgpremie>

- Lochristi

<https://www.lochristi.be/product/176/mantelzorgpremie-waarderingsvergoeding-verzorgers-personen-met-een-beperking>

- Melle

<https://www.ocmw-melle.be/mantelzorgpremie>

- Merelbeke

<https://www.merelbeke.be/index.php/wonen-en-leven/sociale-voordelen/mantelzorgpremie>

- Wetteren

<https://www.wetteren.be/aanvraagformulier-gemeentelijke-mantelzorgpremie>

Gemeenten zonder mantelzorgpremie:

- Wachtebeke
- Wichelen
  - **Opmerking:** Wichelen biedt een Gezelschapsdienst aan

3.2. Vrijwilligerswerk, sociaal culturele initiatieven, sport en vrije tijd

3.2.1. Algemeen

Op het moment van deze omgevingsanalyse worden de focuslijnen van de Eerstelijnszone Scheldekraft vzw geformuleerd. Dit traject is nog niet afgerond. Van zodra deze gefinaliseerd zijn, kunnen relevante cijfers i.v.m. vrijwilligerswerk, sociaal culturele initiatieven, sport en vrije tijd opgenomen worden om mee het beleid te vormen.

3.2.2. Vrijwilligers vaccinatiecentra

We kunnen rekenen op een grote groep geëngageerde mensen om de vaccinatiecentra te bemannen. Een groot deel hiervan is vrijwilliger.

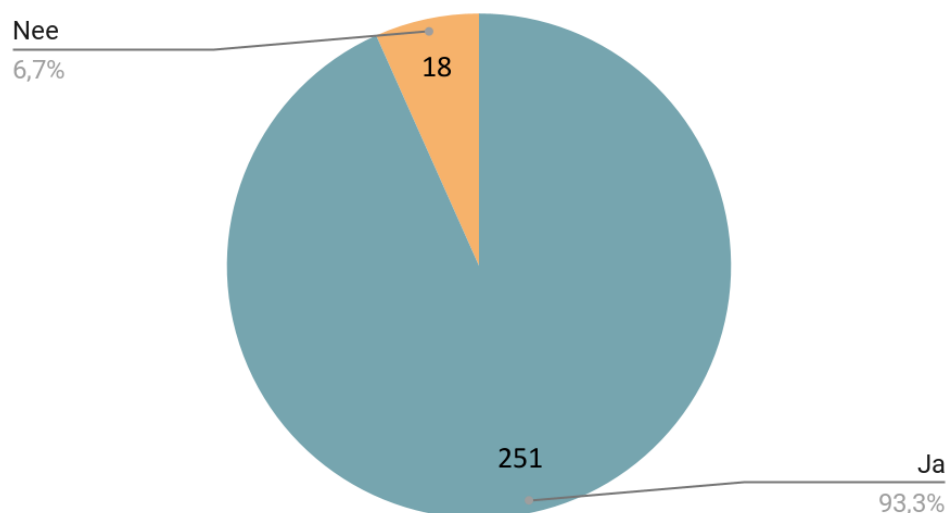
Er is een brede bevraging gebeurd en gepeild naar onderstaande vragen:

(Opmerking: deze bevraging gebeurde voor de boostercampagne in de herfst van '22)

1. Wilt u nog verder ingezet worden als vrijwilliger binnen de Eerstelijnszone Scheldekraft?
2. Indien ja: in welk kader? (meerdere antwoorden waren mogelijk)
  - Een pop-up-vaccinatiepunt
  - Het vaccinatiepunt in Merelbeke
  - Andere initiatieven van Eerstelijnszone Scheldekraft

Als eerste resultaat blijkt dat 251 (93,3%) personen nog verder vrijwilliger willen zijn. 18 (6,7%) personen geven aan dit niet meer te willen zijn.

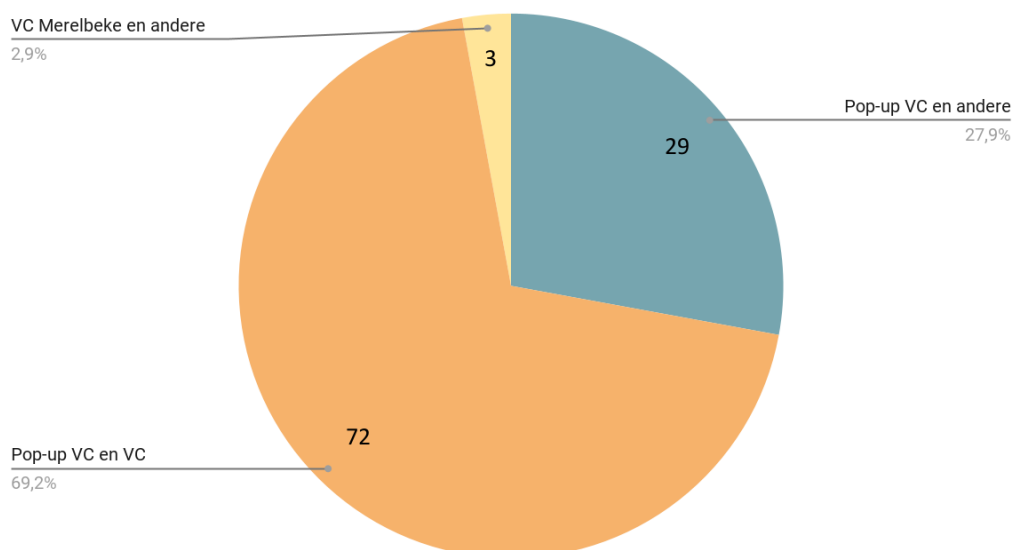
Grafiek 38. Aantal personen die nog verder vrijwilliger willen zijn

Verder zijn er vrijwilligers die 2 opdrachten willen doen. *Grafiek 39* geeft dit aan.

- Groen: 3 personen (2,9%) willen zowel helpen in het vaccinatiepunt Merelbeke als andere initiatieven ondersteunen
- Blauw: 29 personen (27,9%) willen zowel helpen in een pop-up-vaccinatiepunt als andere initiatieven ondersteunen
- Rood: 72 personen (69,2%) willen zowel helpen in een pop-up-vaccinatiepunt als het vaccinatiepunt in Merelbeke

Grafiek 39. Aantal personen die twee opdrachten willen doen

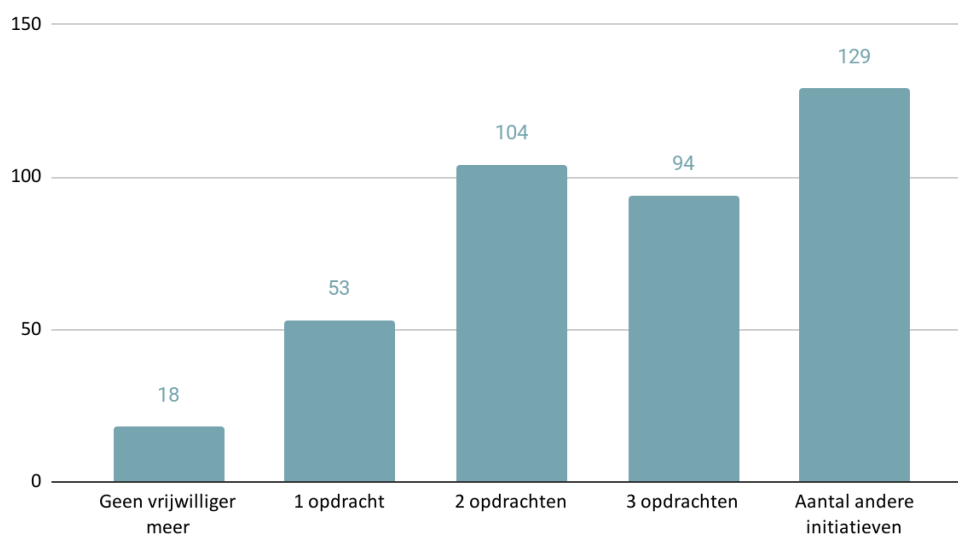

Algemeen kunnen we stellen dat de overgrote meerderheid van de personen die twee initiatieven wilt ondersteunen, wilt helpen in de vaccinatiecentra.

Als laatste zijn er ook personen die graag alle drie de initiatieven (zowel het vaccinatiepunt in Merelbeke, een pop-up-vaccinatiepunt als andere initiatieven) willen ondersteunen.

Onderstaande *grafiek 40* geeft het overzicht van het aantal vrijwilligers per aantal initiatieven die ze willen ondersteunen.

Grafiek 40. Spreiding vrijwilligers per aantal opdrachten

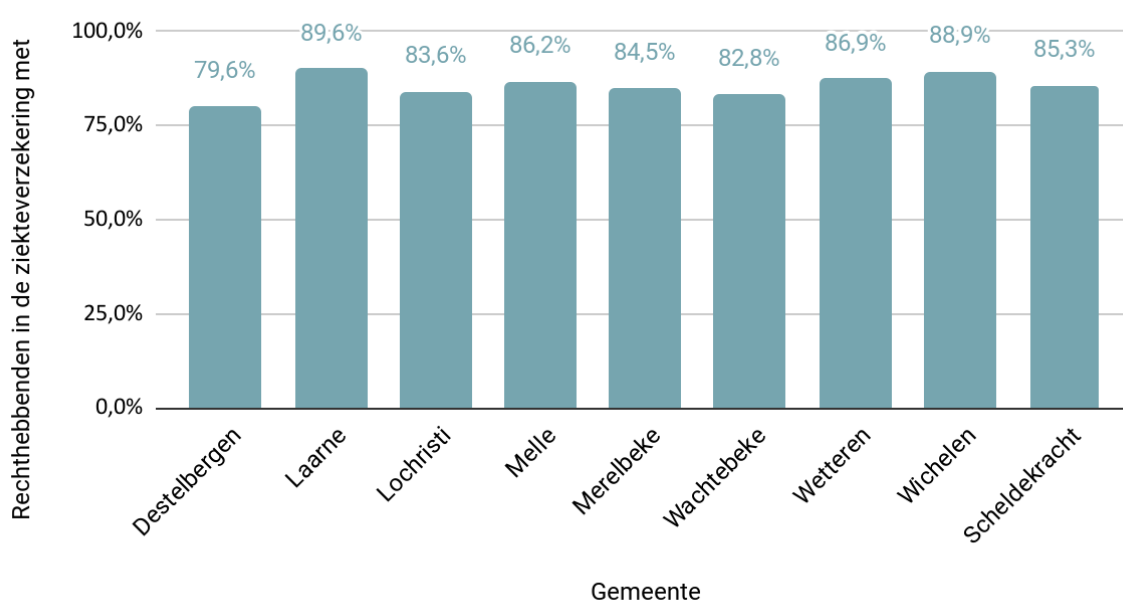

4. Technologische ontwikkelingen

4.1. Globaal medisch dossier

Grafiek 41 geeft het aandeel weer van de mensen met een globaal medisch dossier (GMD). Een globaal medisch dossier bevat al de medische gegevens van de patiënt en wordt beheerd door een vaste huisarts.

Grafiek 41. Percentage rechthebbenden in de ziekteverzekering met een GMD (2018) - bron: Provincies in cijfers

Gegevens op Vlaams niveau zijn niet beschikbaar. Gemiddeld genomen heeft **85,3%** van de mensen in onze regio een GMD. Er zijn wel wat regionale verschillen op te merken. De gemeenten Laarne (**89,6%**) en Wichelen (**88,9%**) gevolgd door Wetteren (**86,9%**) en Melle (**86,2%**) liggen boven het gemiddelde van onze regio. Merelbeke en Lochristi volgen grofweg en het gemiddelde. Wachtebeke (**82,8%**) en Destelbergen (**79,6%**) liggen onder het gemiddelde.

4.2. Pilootprojecten

4.2.1. Interprofessionele piloottraining doelgerichte zorg

Eerstelijnszone Scheldekracht vzw werd geselecteerd door VIVEL voor het pilootproject rond gratis interprofessionele trainingen 'doelgerichte zorg'. Samen met de 'innovatoren' (organisaties die al erg vroeg overtuigd zijn van het nut van doelgerichte zorg) werd een training rond doelgerichte zorg ontwikkeld. Deze training werd via een piloottraject uitgerold in vijf eerstelijnszones, waaronder ELZ Scheldekracht. Het traject ging van start op 8 maart 2022 en werd afgerond midden oktober 2022.

Deze opleiding heeft tot doel zorgaanbieders op te leiden in doelgerichte zorg en het versterken van de eerste lijn in Vlaanderen. Meer informatie kan bekomen worden via de [website van VIVEL](#).

4.2.2. Zorgzame Buurten

Binnen onze eerstelijnszone zijn er vier geselecteerde projecten om van hun buurt een "zorgzame buurt" te maken: "Warme Flora Floreert", 'ZoWe - Buurten in Zorgzaam Wetteren', 'De Buurtcameleon' te Wichelen en 'Samen thuis in de Zaffelaarse buurt'!

Een Zorgzame Buurt is een buurt waar mensen comfortabel thuis of in hun vertrouwde buurt kunnen blijven wonen er de nodige ondersteuning krijgen van burens, zorgverleners of anderen. Meer info omtrent deze buurten kan gevonden worden op [deze website](#).

4.3. Barometer van de informatiemaatschappij

De barometer van de informatiemaatschappij (2020) meet de evolutie van verschillende indicatoren gelieerd aan de digitale wereld en belicht de specifieke aandachtspunten van ons land, zowel de sterke als de zwakke punten op dat gebied. Deze meting is opgesteld vanuit de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie waarbij Belgische en Europese indicatoren worden opgenomen wat betreft informatie- en communicatietechnologieën.

Voor deze omgevingsanalyse hebben we onderwerpen geselecteerd die een impact kunnen hebben op hoe we onze inwoners kunnen bereiken.

Opmerking hierbij dat het vrijwel altijd over statistieken gaat die over België spreken. Lokale cijfers voor onze regio hebben we niet, maar het geeft alvast een indicatie.

4.3.1. Internettoegang

In België heeft één huishouden op tien (**10%**) thuis geen internetaansluiting. Dit percentage is tweemaal hoger (**22%**) bij alleenstaanden (een volwassene zonder kinderen).

Het ontbreken van een internetaansluiting thuis komt veel vaker voor bij huishoudens met een netto maandinkomen lager dan 1500 euro (**27%**) dan bij huishoudens met een netto maandinkomen hoger dan voornoemd bedrag (**5%**)

4.3.2. Digitale kloof

Tabel 25. *Individen die nog nooit het internet gebruikten (in % van het totaal van elke groep)*

Leeftijdscategorie	16-74 jaar	16-24 jaar	25-54 jaar	55-74 jaar
Individen	6,9	0,8	2,7	17,0
Vrouwen	8,0	1,5	2,9	19,3
Mannen	5,9	0,0	2,5	14,6
Opleidingsniveau	Laag	Gemiddeld	Hoog	
Individen	17,9	4,4	0,7	
Vrouwen	22,0	5,5	0,7	
Mannen	14,4	3,3	0,7	
Huishoudinkomen in euro (*)	Minder dan 1.200	Ten minste 1.200 en minder dan 1.900	Ten minste 1.900 en minder dan 3.000	3.000 of meer
Individen	20,7	13,6	5,8	1,7

Tabel 25 geeft de cijfers weer over het aantal mensen dat getroffen wordt door de digitale kloof, op basis van verschillende criteria (soms gecombineerd): leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, inkomen (van het gezin).

Globaal treft de digitale kloof **6,9%** van de mensen tussen 16 en 74 jaar, maar dit cijfer verhuult grote verschillen binnen de bevolkingsgroepen. Zo heeft slechts **1,5%** van de vrouwen van 16 tot 24 jaar nooit internet gebruikt tegenover **19,3%** van de vrouwen van 55 tot 74 jaar. Voor het eerst daalt ook dit cijfer tot **0%** voor mannen van 16 tot 24 jaar.

De digitale kloof varieert naargelang van de leeftijdsgroep: een uiterst klein deel van de 16- tot 24- jarigen (**0,8%**) wordt erdoor getroffen, terwijl dat voor de 55- tot 74-jarigen iets minder dan een vijfde is (**17%**). Als men de verschillen tussen vrouwen en mannen nader bekijkt, dan blijft het grootste verschil zich te situeren in de leeftijdsklasse 55-74 jaar.

Het opleidingsniveau is een discriminerende factor: de digitale kloof is bijna verdwenen uit de bevolking met een hoog opleidingsniveau (**0,7%**), terwijl iets minder dan een vijfde van de laagopgeleiden (**17,9%**) erdoor wordt getroffen. De genderkloof is groter bij vrouwen met een laag opleidingsniveau.

Een andere discriminerende factor is het niveau van het gezinsinkomen: ongeveer één op vijf mensen (**20,7%**) in een huishouden met een laag inkomen (minder dan 1200 euro per maand) heeft nooit gebruikgemaakt van het internet, tegenover slechts (**1,7%**) van de bevolking waarvan het gezinsinkomen hoog is (minstens 3000 euro per maand).

4.3.3. Digitale vaardigheden

Tabel 26. Algemene vaardigheden per niveau

Individen met digitale vaardigheden (in %)	EU27 Individen	EU28 Individen	Individen	België Vrouwen	Mannen
Weinig vaardigheden	29	28	29	31	28
Gemiddelde vaardigheden	25	25	27	26	27
Meer gevorderde vaardigheden	31	33	34	32	37
Ten minste digitale basisvaardigheden	56	58	61	58	63

Bron: Enquête gebruik van ICT en e-commerce bij ondernemingen (2019), FOD Economie – Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium (berekeningen Eurostat), Eurostat.

In België bezitten ongeveer zes personen op tien (**61%**) tussen 16 tot 74 jaar (vrouwen 58%, mannen 63%), ten minste algemene digitale vaardigheden. Dat ligt net iets hoger dan het Europese gemiddelde.

Ongeveer een derde van de bevolking van België (**34%**) tussen 16 tot 74 jaar (vrouwen 32%, mannen 37%), beschikt over meer geavanceerde algemene digitale vaardigheden. Dat ligt ook net iets hoger dan het Europese gemiddelde.

Tabel 27. Digitale vaardigheden per domein

Individuele met digitale vaardigheden (in %)	EU27 Individuele	EU28 Individuele	Individuele	België Vrouwen	Mannen
Vaardigheden voor het bekomen van informatie					
Gemiddelde vaardigheden	10	10	11	11	11
Meer gevorderde vaardigheden	69	71	74	73	74
Ten minste digitale basisvaardigheden			85	84	85
Communicatievaardigheden					
Gemiddelde vaardigheden	17	16	11	9	12
Meer gevorderde vaardigheden	65	67	78	79	78
Ten minste digitale basisvaardigheden			89	88	90
Vaardigheden voor probleemoplossing					
Gemiddelde vaardigheden	20	19	21	23	20
Meer gevorderde vaardigheden	57	59	62	59	65
Ten minste digitale basisvaardigheden			83	82	85
Vaardigheden voor het gebruik van software					
Gemiddelde vaardigheden	19	19	23	23	23
Meer gevorderde vaardigheden	39	41	39	36	42
Ten minste digitale basisvaardigheden			62	60	65

Bron: Enquête gebruik van ICT en e-commerce bij ondernemingen (2019), FOD Economie – Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium (berekeningen Eurostat), Eurostat.

Op één uitzondering na (de basiscommunicatievaardigheden) beschikken personen in België over sterkere digitale vaardigheden dan de gemiddelde Europeaan in de domeinen informatie, communicatie, probleemoplossing en softwaregebruik.

In België zijn de digitale vaardigheden op het gebied van informatie en communicatie eerlijk verdeeld onder vrouwen en mannen; als er al verschillen vast te stellen zijn, gaat het om kleine verschillen. Er zijn evenwel grotere verschillen in het nadeel van vrouwen op het hoogste vaardigheidsniveau (“meer gevorderde vaardigheden”) van andere domeinen.

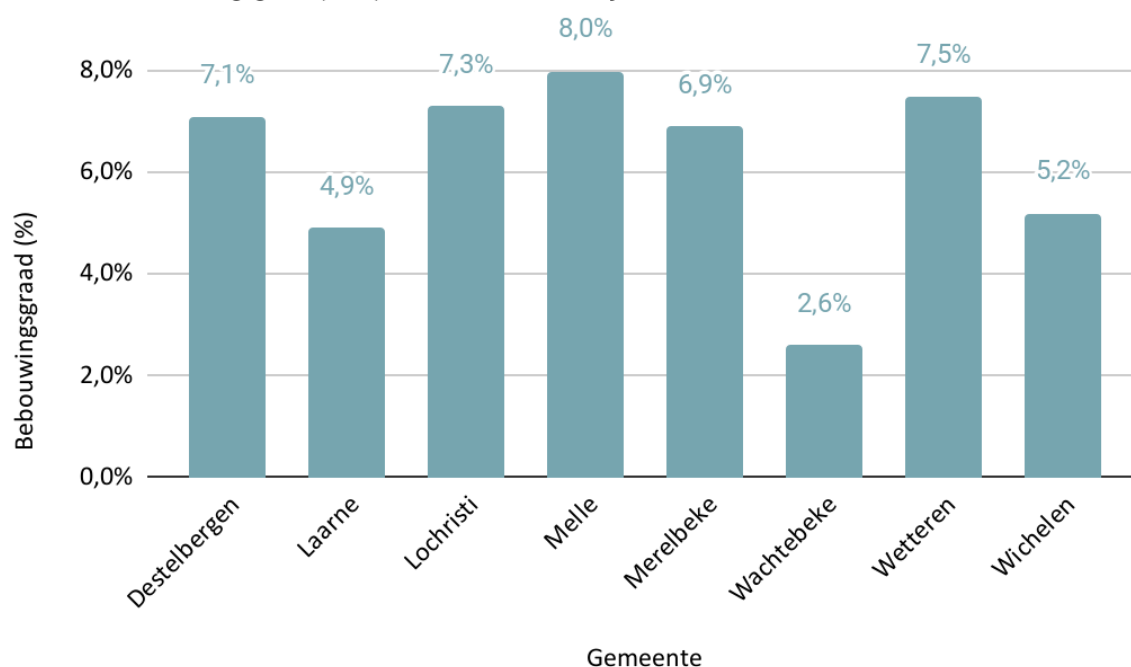
5. Ecologische ontwikkelingen

5.1. Wonen

5.1.1. Bebouwingsgraad

De bebouwingsgraad duidt op het aandeel van de ruimte die ingenomen wordt door gebouwen, zonder rekening te houden met de functie van die gebouwen. De bebouwingsgraad is het resultaat van een analyse van het Grootchalig Referentiebestand. Onderstaande *grafiek 42* geeft de situatie weer van in onze regio.

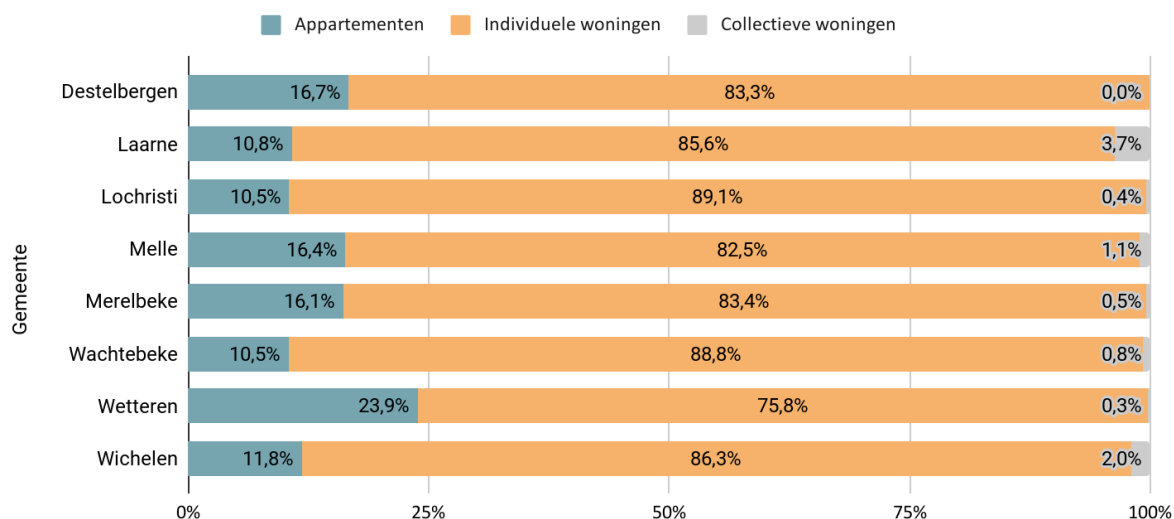
Grafiek 42. Bebouwingsgraad (2022) - bron: Provincies in cijfers

5.1.2. Woongelegenheden

Onderstaande *grafiek 43* geeft de soorten woongelegenheden en het aandeel hiervan.

Grafiek 43. Appartementen, Individuele woningen en Collectieve woningen (2021) - bron: Provincies in cijfers

Wetteren heeft het hoogste aandeel appartementen (**23,9%**), gevolgd door Destelbergen (**16,7%**), Melle (**16,4%**) en Merelbeke (**16,1%**).

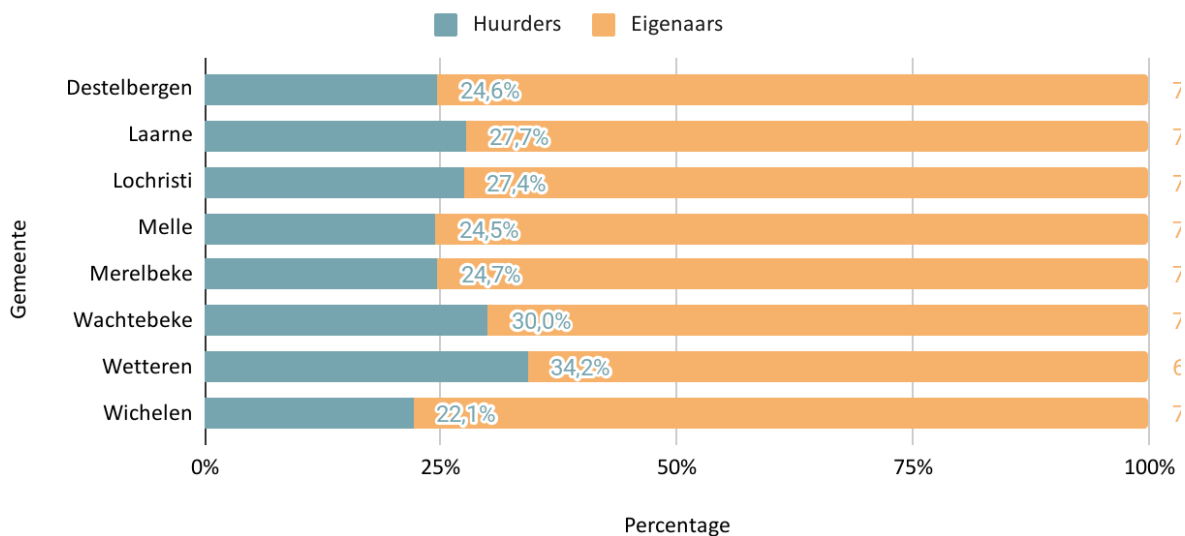
Opmerking: een collectieve woning is “verzamelterm voor verschillende woonvormen (bv. cohousing, woningdelen, kangoeroewonen en zorgwonen) waarmee de bewoners een oplossing willen bieden voor betaalbaar of duurzaam wonen, vergrijzing, vereenzaming, leegstand of verloedering van waardevol patrimonium”.

(Bron: vlaanderen.be/gemeenschappelijk-wonen-en-nieuwe-woonvormen)

5.1.2. Huurders en eigenaars

Grafiek 44 geeft het aandeel huurders en eigenaars van een woning weer in onze regio.

Grafiek 44. Huurders en eigenaars (2021) - bron: Provincies in cijfers

Het grootste aandeel huurders vinden we in Wetteren (**34,2%**) en Wachtebeke (**30,0%**), gevolgd door Laarne (**27,7%**) en Lochristi (**27,4%**).

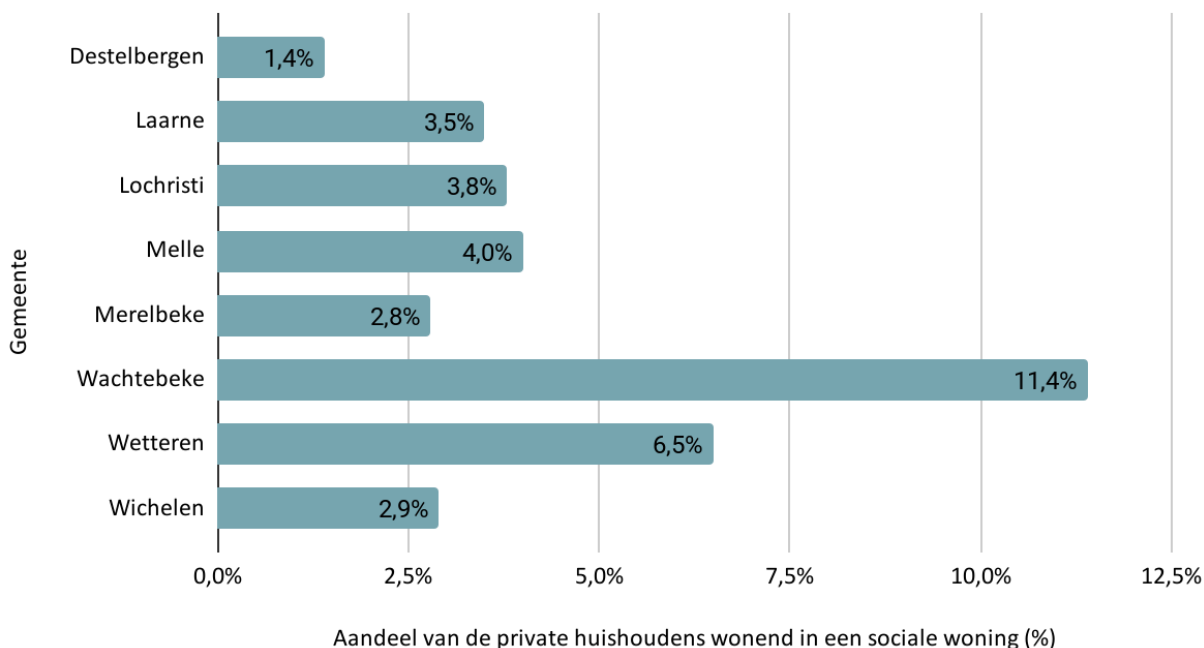
5.2. Sociaal wonen

5.2.1. Sociale huurwoningen

Grafiek 45 geeft het aandeel van private huishoudens wonend in een sociale woning. De grootste vertegenwoordiger is Wachtebeke met **11,4%**, gevolgd door Wetteren met **6,5%**.

Er dient hier evenwel een belangrijke kanttekening bij gemaakt worden: sommige gemeenten hebben een groter aanbod aan sociale woningen dan anderen. Daarnaast is dit een dynamisch gegeven: in sommige gemeenten (ook buiten onze regio) worden sociale woningen afgebroken en moeten inwoners tijdelijk uitwijken naar buurgemeenten.

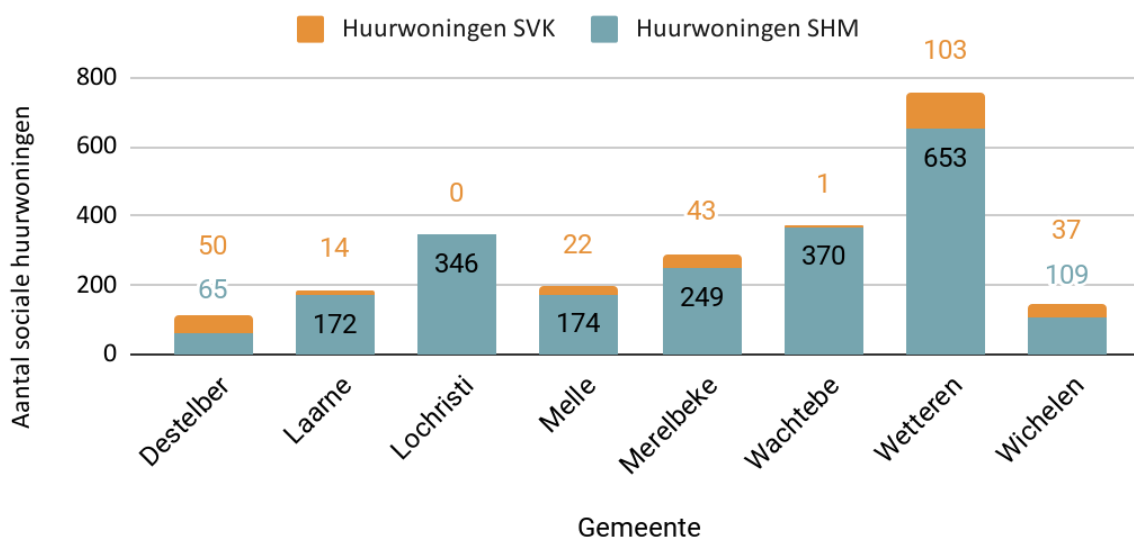
Grafiek 45. Aandeel van de private huishoudens wonend in een sociale woning (2021) - bron: Provincies in cijfers

Grafiek 46 geeft het totaal aantal sociale huurwoningen weer. Deze kunnen in het beheer zijn van een sociale huisvestingsmaatschappij (SHM) of van een sociaal verhuurkantoor (SVK). Sociale woningen die eigendom zijn van en beheerd worden door een lokaal bestuur of een andere sociale woonactor worden hier niet meegeteld.

Hier zien we een grote uitschieter in Wetteren met in totaal **663** sociale huurwoningen. De gemeente met de minste sociale huurwoningen zijn Destelbergen (**115**) en Wichelen (**136**).

Grafiek 46. Sociale huurwoningen SHM en SVK (2021) - bron: Provincies in cijfers

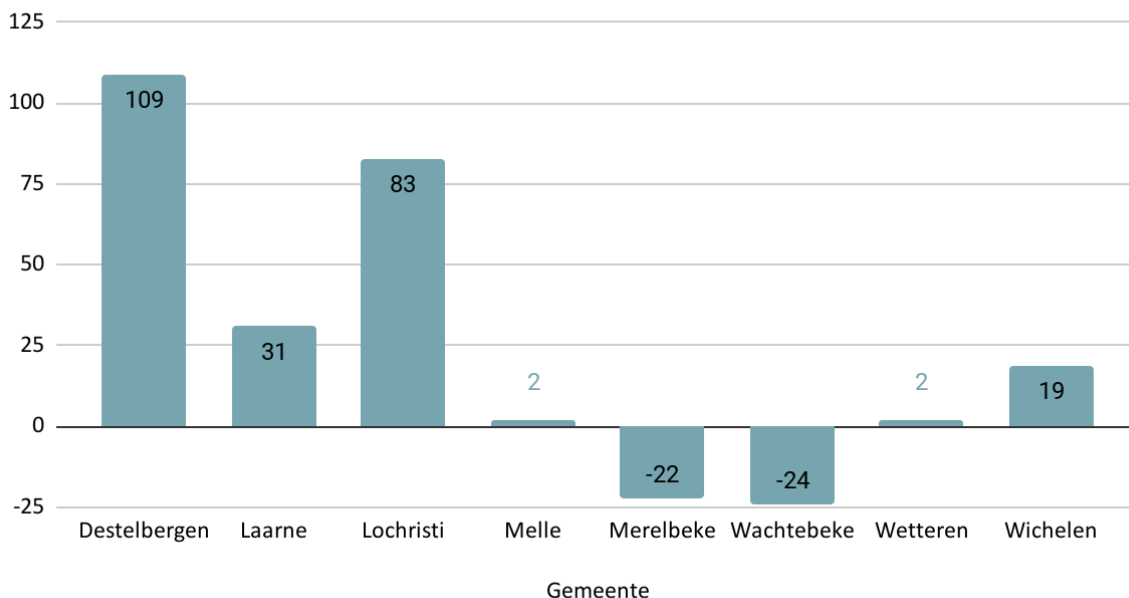

5.2.2. Bindend sociaal objectief

Om het sociaal woonaanbod in Vlaanderen versneld uit te breiden en geografisch te verspreiden kreeg elke gemeente een Bindend Sociaal Objectief (BSO) opgelegd. Dit Bindend Sociaal Objectief legt aan de gemeente op hoeveel sociale huurwoningen zij op haar grondgebied moet realiseren tegen 2025. De nulmeting gebeurde op 31/12/2007 en hield rekening met het aantal huishoudens in die gemeente op 01/01/2008. Voor de nulmeting werden de sociale huurwoningen van de sociale huisvestingsmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren mee in rekening gebracht. Gemeenten met reeds 9% sociale huurwoningen kregen geen BSO opgelegd (BSO=0), gemeenten met minder dan 3% sociale huurwoningen dienden een inhaalbeweging te doen.

Ligt het totaal van het gerealiseerde en geplande aanbod lager dan het vooropgestelde BSO, dan krijgt deze gemeente een waarde boven 0 en is het BSO nog niet bereikt. Gemeenten met een 'overschot' krijgen daarentegen een negatief cijfer aangezien zij al meer sociaal huuraanbod gerealiseerd hebben dan vooropgesteld in het BSO.

Grafiek 47. Verschil BSO en totaal gerealiseerd en gepland sociaal huuraanbod per gemeente (2020) - bron: Provincies in cijfers

Uit bovenstaande *grafiek 47* kunnen we stellen dat:

- De gemeenten Merelbeke en Wachtebeke meer sociaal huuraanbod hebben gerealiseerd dan gevraagd van de overheid.

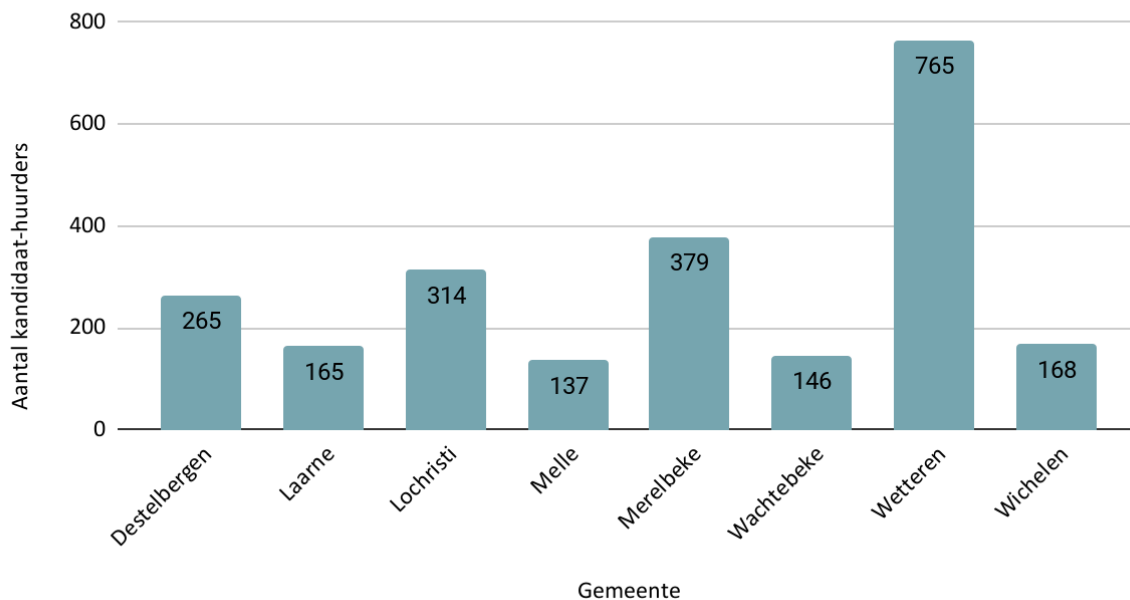
- De gemeenten Melle en Wetteren hebben quasi de vraag van de overheid gerealiseerd.
- Gemeenten Laarne en Wichelen hebben een inhaalbeweging nodig om aan de vraag te voldoen.
- Gemeenten Lochristi en Destelbergen moeten nog meer huuraanbod realiseren.

5.2.3. Kandidaat-huurders

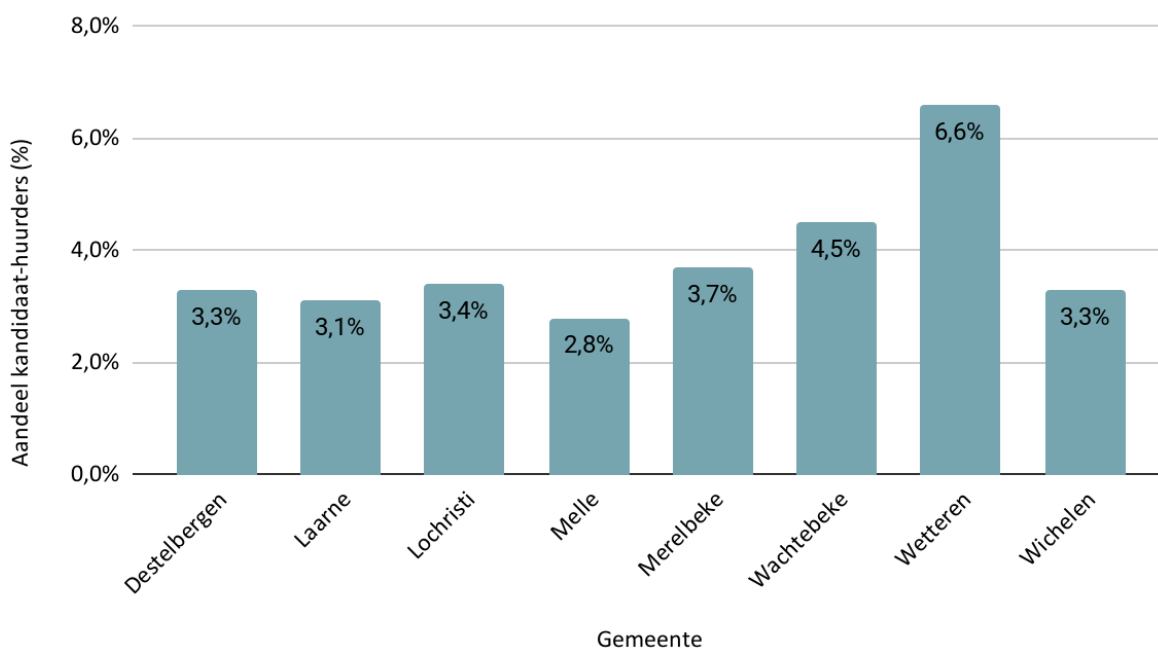
Grafiek 48 geeft een zicht op de kandidaat-huurder op de wachtlijsten van de sociale huisvestingsmaatschappijen naar de gemeenten waar men gedomicilieerd is (in absolute aantallen). Grafiek 49 geeft dezelfde cijfers weer in percentages.

Gemiddeld bedraagt het aantal kandidaat-huurders rond **3%**, met een verdubbeling in Wetteren (**6,6%**). We zien deze trend in Wetteren ook doorkomen in de absolute aantallen (**765**). In absolute aantallen staat Merelbeke op de tweede hoogste plaats met **379** kandidaat-huurders gevolgd door Lochristi met **314** kandidaat-huurders.

Grafiek 48. Kandidaat-huurders voor sociale woningen per gemeente (2021) - bron: Provincies in cijfers

Grafiek 49. Kandidaat-huurders (t.o.v. particuliere huishoudens) per gemeenten (%) (2021) - bron: Provincies in cijfers

5.3. Zorgaanbod

5.4.1. Woonzorg- (WZC), dagverzorgingscentra (DVC) en gepresteerde uren gezinszorg (GZ)

Tabel 28 zet alle cijfers rond aanbodratio woonzorgcentra (WZC), aanbodratio dagverzorgingscentra (DVC) en de gepresteerde uren gezinszorg (GZ). Dit zowel voor de 65-plussers als de 80-plussers. De aanbodratio's worden in volgende hoofdstukken verder onderzocht.

Tabel 28. *Zorgaanbod voor ouderen.*

	Aanbodratio WZC (t.o.v. inwoners 65+) [per 100]	Aanbodratio WZC (t.o.v. inwoners 80+) [per 100]	Aanbodratio DVC (t.o.v. inwoners 65+) [per 10.000]	Aanbodratio DVC (t.o.v. inwoners 80+) [per 10.000]	Gepresteerde uren GZ bij cliënten 65+ (t.o.v. inwoners 65+) [ratio]	Gepresteerde uren GZ bij cliënten 80+ (t.o.v. inwoners 80+) [ratio]
Destelbergen	4,9	16,2	2,3	7,8	7,8	19,5
Laarne	6,1	21,6	3,6	12,8	9,3	25
Lochristi	7	23,6	2,1	7,2	7,5	17,3
Melle	6,6	20,6	4,2	13,2	10,8	22,4
Merelbeke	6,2	20,8	2	6,6	9,3	20,6
Wachtebeke	9,6	33,1	5,8	20	10,2	22,5
Wetteren	6,4	20,7	1,9	6,1	10,4	22,3
Wichelen	6,7	23,6	0	0	10,6	26,6
Scheldekraacht	6,4	21,5	2,4	8,2	9,3	21,4
Vlaams Gewest	6	19,9	2,3	7,7	9,3	21,7

5.4.2. Gezinszorg

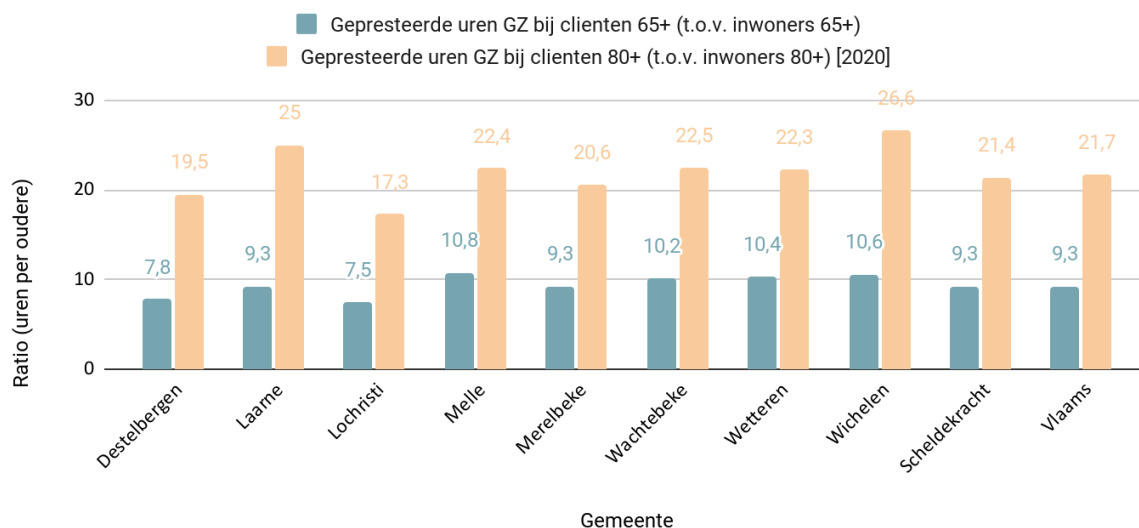
Om de ratio gepresteerde uren te bekomen (zie *grafiek 50*) wordt het totaal aantal uren gezinszorg voor 65-plussers (respectievelijk 80-plussers) gedeeld door het aantal 65-plussers (respectievelijk 80-plussers). Zo bekomt men een gemiddeld aantal uur per 65-plusser of 80-plusser.

Algemeen kunnen we stellen dat de gemiddelden van onze zone (**9,3 uren** voor 65-plussers en **21,4 uren** voor 80-plussers) het Vlaamse gemiddelde (**9,3 uren** voor 65-plussers en **21,7 uren** voor 80-plussers) volgen.

Per gemeente zien we lichte variaties die ook in lijn zijn met het aandeel ouderen in die gemeenten. Voor de 65-plussers zijn de onderlinge variaties relatief klein: de meeste gemeenten schommelen rond het gemiddelde. Twee gemeenten liggen iets onder het gemiddelde: Lochristi met **7,5 uren** en Destelbergen met **7,8 uren**).

Bij de 80-plussers zien we een iets gevarieerder beeld. Zo steken de gemeenten Wichelen (**26,6 uren** voor 80-plussers) en Laarne (**25 uren** voor 80-plussers) boven het gemiddelde. De meeste gemeenten schommelen ook rond het gemiddelde, met Destelbergen (**19,5 uren**) en Lochristi (**17,3**) onder het gemiddelde.

Grafiek 50. Gepresteerde uren gezinszorg bij 65- en 80-plussers (ratio) (2020) - bron: Provincies in cijfers

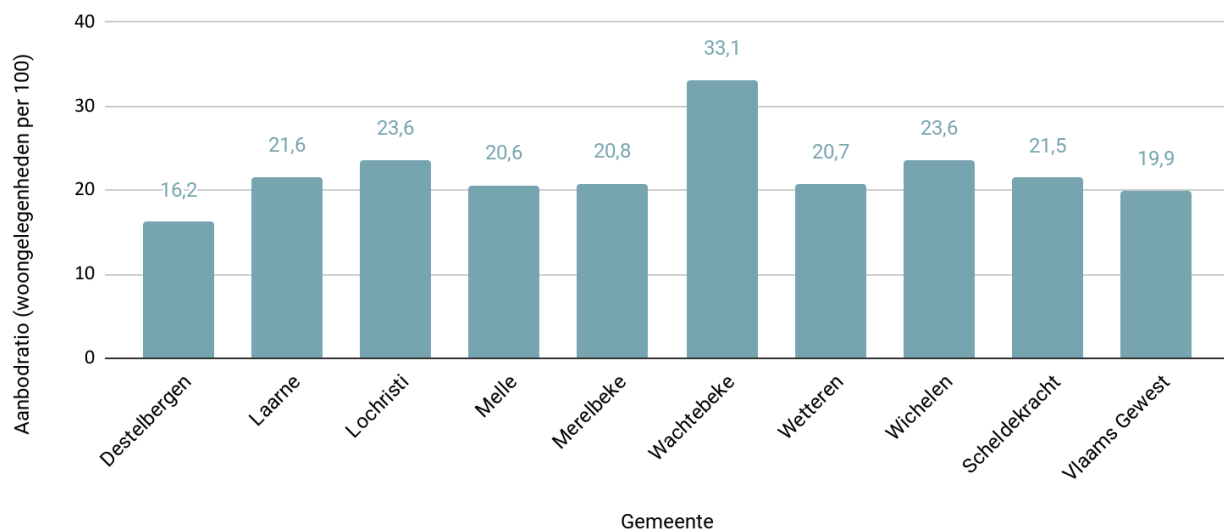

5.4.3. Aanbodratio

Het *aanbodratio* is de verhouding tussen de gerealiseerde capaciteit en het aantal ouderen in de desbetreffende leeftijdsgroep, m.a.w. hoeveel plaatsen zijn er voor de doelgroep. Het aanbodratio WZC wordt uitgedrukt in aantal woongelegenheden ("bedden"/"kamers") per 100 80-plussers.

In *Grafiek 51* zien we de resultaten voor onze regio. We kunnen stellen dat we in de meeste gemeenten boven het Vlaamse gemiddelde (**19,9**) blijven: we voorzien in iets meer capaciteit dan gemiddeld. In Destelbergen zitten we met **16,2** wat onder het gemiddelde: het aanbod WZC ligt daar iets lager. Wachtebeke blijkt een uitschieter te zijn met **33,1** per 100: daar is de capaciteit meer uitgebouwd.

Grafiek 51. Aanbodratio WZC voor 80-plussers (2020) - bron: Provincies in cijfers

Tabel 29 geeft overzicht van de realisatiegraden voor respectievelijk de WZC's, DVC's en de gezinszorg. Voor de WZC gaat dit over het aantal "bedden", voor de DVC's de aantal "plaatsen" en voor de gezinszorg de uren die effectief gerealiseerd zijn, tegenover het aantal bedden, plaatsen of uren die volgens de leeftijdsstructuur van de bevolking nodig zouden zijn.

Voor de WZC's kunnen we stellen dat we in de regio met een gemiddelde van **78,2%** boven het Vlaamse gemiddelde zitten: over het algemeen hebben we iets meer bedden in de woonzorgcentra t.o.v. de totale populatie 80-plussers. Dit gemiddelde herbergt evenwel regionale verschillen. Gemeenten Wachtebeke (**97,6%**) en Wichelen (**95,8%**) en Lochristi (80,7%) realiseren een groot aanbod. Destelbergen zit onder het gemiddelde met **60,9%**. Op vlak van de dagverzorgingscentra hebben bijna alle gemeenten een dagverzorgingscentrum, behalve Wichelen.

Kijken we als laatst naar de gepresteerde gezinszorguren, dan zien we dat we als regio met **70,6%** boven het Vlaamse gemiddelde zitten (**68,9%**). Regionaal merken we dan weer op dat Wetteren (**81%**) en Wichelen (**80,8%**) de meeste gezinszorguren realiseren. In gemeenten

Lochristi (**57,6%**) en Destelbergen (**60,3%**) is er nog marge voor meer gezinszorguren te realiseren.

Tabel 29. Realisatiegraad WZC, DVC en gezinszorg - bron: Provincies in cijfers

	Realisatiegraad WZC [2021]	Realisatiegraad DVC [2021]	Realisatiegraad gezinszorg [2020]
Destelbergen	60,9%	100%	60,3%
Laarne	75,4%	100%	67,2%
Lochristi	80,7%	100%	57,6%
Melle	78,8%	100%	74,9%
Merelbeke	76,5%	100%	73,7%
Wachtebeke	97,6%	100%	73,9%
Wetteren	77,9%	100%	81%
Wichelen	95,8%	0%	80,8%
Scheldekracht	78,2%	87,5%	70,6%
Vlaams Gewest	73,1%	88,6%	68,9%

5.4.4. Centra voor kortverblijf

Kortverblijf situeert zich in een woonzorgcentrum, maar anders dan bij een gewone rusthuisopname, heeft de opname hier een uitgesproken tijdelijk karakter. In die zin kan een centrum voor kortverblijf evenzeer aanzien worden als een ondersteuning van de (professionele) thuiszorg en mantelzorg.

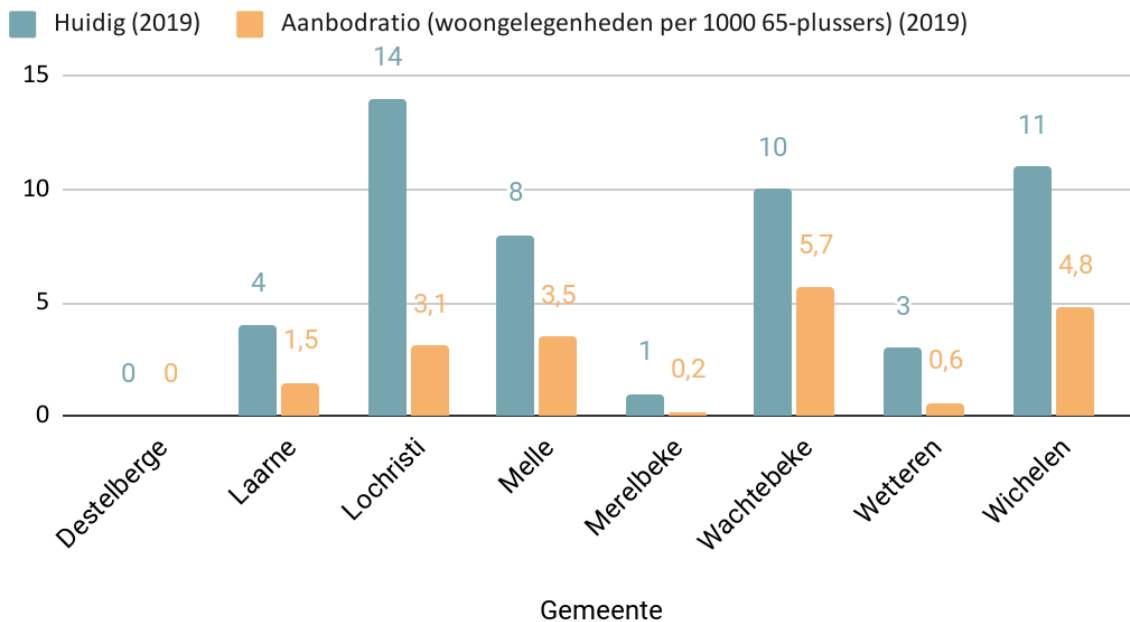
Tot eind 2025 worden er geen nieuwe voorafgaande vergunningen meer uitgereikt. Alle reeds ingediende voorafgaande vergunningen zijn toegekend en vastgelegd in de erkenningskalender.

Grafiek 52 geeft weer hoeveel en in welke gemeente er kortverblijfmogelijkheden zijn. De meeste mogelijkheden zijn er in Lochristi (**14**), Wichelen (**11**) en Wachtebeke (**10**). Merelbeke heeft op dit moment één kortverblijf en Destelbergen heeft er geen.

Het absolute aantal kortverblijven zegt echter niet alles. Zetten we de capaciteit van deze kortverblijven t.o.v. alle 65-plussers, dan bekomen we het aanbodratio. Dit geeft een ander beeld: het is niet noodzakelijk dat een gemeente met de meeste kortverblijven (Lochristi) het

hoogste aanbodratio bereikt. Wachtebeke bereikt met **5,7** woongelegenheden per 1000 65-plussers het grootste aanbodratio, gevolgd door Wichelen (**4,8** woongelegenheden per 1000 65-plussers) en Melle (**3,5** woongelegenheden per 1000 65-plussers).

Grafiek 52. Huidig aanbod kortverblijf en aanbodratio per gemeente (2019) - bron: Provincies in cijfers

5.4.5. Huisartsen

De vergrijzing van de bevolking betekent ook dat het aantal huisartsen in de toekomst zullen afnemen. De overheid hanteert een richtgetal van 1 huisarts per 100.000 inwoners. Om na te gaan indien er in bepaalde gemeenten een huisartsen, zou het theoretisch mogelijk zijn om de huidige artsen te zetten tegenover de inwoners van die gemeente.

Het is evenwel niet duidelijk of “1 huisarts per 100.000 inwoners” gelijkgesteld is aan “1 fulltime-equivalent” (met andere woorden: werkt de huisarts voltijds of niet? En wat is “voltijds” werken voor een huisarts?).

Huisartsen organiseren zich ook meer via huisartspraktijken en werken niet altijd elke dag in de week. Dit heeft invloed op de interpretaties van 1 huisarts/100.000 inwoners. Om deze reden nemen we deze berekening niet mee op in de omgevingsanalyse: het geeft geen realistisch beeld over het al dan niet “huisartsarm-zijn” van een gemeente.

5.4.6. Andere zorg- en hulpverleners

Op het moment van de opmaak van deze omgevingsanalyse is het moeilijk een concreet beeld te krijgen op vlak van beschikbaarheid van de verschillende zorg- en hulpverlening. Het antwoord hierop willen we graag bieden in een geüpdatet versie van deze omgevingsanalyse.

5.5. Welzijnsaanbod

5.5.1. Aanbod kinderopvang

Met Tabel 29 werpen we een blik op het aanbod kinderopvang voor baby's en peuters (B&P) in onze regio.

Tabel 29. Aanbod kinderopvang (2021) - bron: Provincies in cijfers

	Opvangplaatsen B&P	opvangplaatsen B&P per 100 kinderen 0-2 jaar	opvangplaatsen B&P met inkomenstarief (t.o.v. opvangplaatsen voor B&P)[%]
Destelbergen	330	58,1	69,1%
Laarne	154	51	84,4%
Lochristi	344	62,5	86,6%
Melle	207	58,1	72,0%
Merelbeke	385	54,1	58,4%
Wachtebeke	111	45,7	85,5%
Wetteren	425	56,2	73,4%
Wichelen	114	36,1	49,9%
Scheldekracht	2070	54,4	72,2%
Vlaams Gewest	88219	45,3	76,7%

Voor de gehele regio waren er in het jaar 2021 2070 kinderopvangplaatsen beschikbaar. Zetten we dit cijfer tegenover alle baby's en peuters (B&P) (0-3 jaar) dan betekent dit dat er plaats was voor iets meer dan de helft van de kinderen: per 100 B&P kunnen **54,4** B&P in een kinderopvang terecht. Met dit cijfer zitten we evenwel boven het Vlaamse gemiddelde van **45,3**.

Regionaal zien we op dit vlak wel verschillen. Zo heeft Lochristi het "meeste" aanbod waarbij per 100 B&P **62,5** B&P een plekje vinden. Wichelen zit onderaan met een aanbod waarbij er per 100 B&P **36,1** B&P een opvangplaats kunnen krijgen.

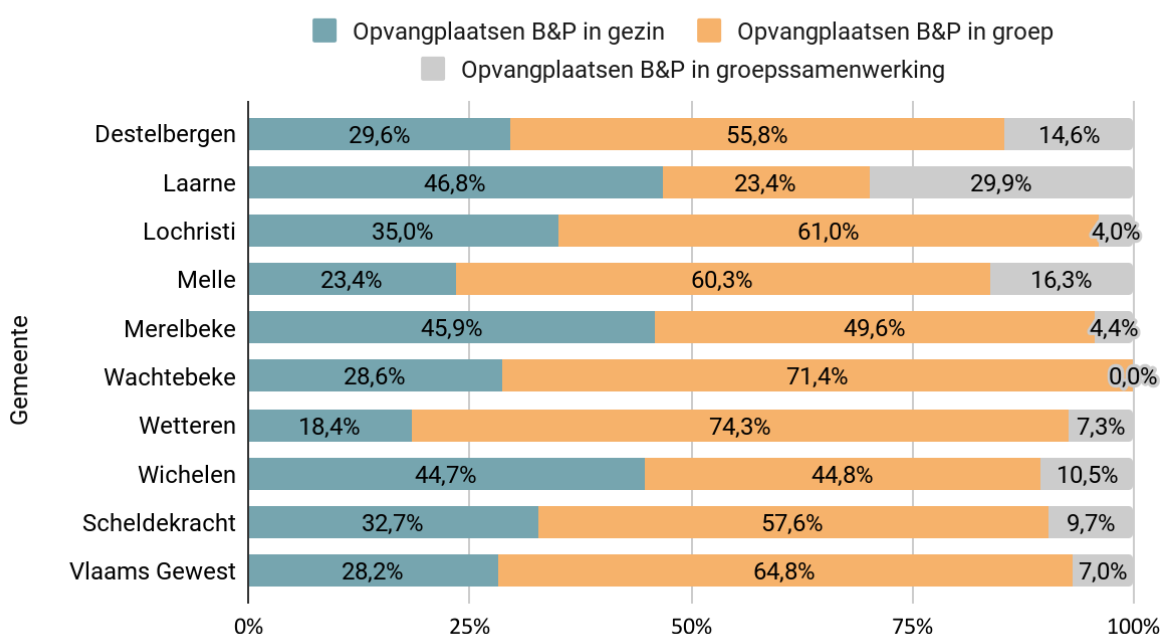
Bij opvangplaatsen met inkomenstarief wordt de kostprijs van de kinderopvang berekend op basis van het inkomen van de ouders. In onze regio zijn **72,2%** van de opvangplaatsen met inkomenstarief. Dit ligt net onder het Vlaams gemiddelde (**76,7%**). Ook hier zijn er regionale verschillen. De gemeenten met het grootste aandeel kinderopvang met inkomenstarief zijn

Lochristi (**86,6%**), Wachtebeke (**85,5%**) en Laarne (**84,4%**). De gemeenten met minder aandeel kinderopvang met inkomenstarief zijn Wichelen (**49,9%**), Merelbeke (**58,4%**) en Destelbergen (**69,1%**).

Grafiek 53 zoomt verder in op de vorm van opvang. Hier zijn er drie soorten vormen: de gezinsopvang, groepsopvang en groepsopvang samenwerking.

- Gezinsopvang: opvang voor maximum 8 tegelijk aanwezige kinderen.
- Groepsopvang: opvang voor minimaal 9 tegelijk aanwezige kinderen. Leefgroepen bestaan uit maximaal 18 kinderen.
- Groepsopvang samenwerking: specifieke vorm van groepsopvang door onthaalouders met een eigen statuut die met 2 of 3 samenwerken op één locatie.

Grafiek 53. Aanbod kinderopvang (2021) - bron: Provincies in cijfers

In de eerstelijnszone Scheldekracht hebben we **32,7%** gezinsopvang, **57,6%** groepsopvang en **9,7%** groepssamenwerking. Per gemeente zien we een grote variëteit in de samenstellingsmix.

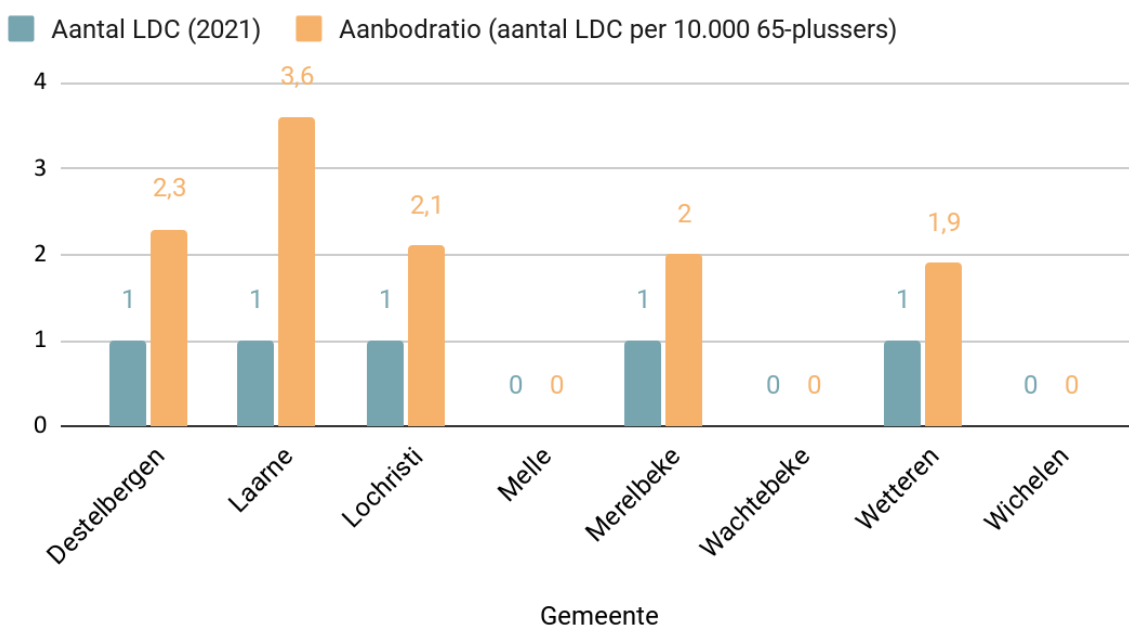
5.5.2. Erkende lokale dienstencentra

Het lokaal dienstencentrum is een woonzorgvoorziening die in een buurt een verbindende, preventieve en laagdrempelige werking ontwikkelt in en met de nabije omgeving van de gebruiker. Ze bieden o.a. informatieve, recreatieve en vormende activiteiten aan en zijn

specifiek bedoeld om het zelfzorgvermogen en het sociale netwerk van de deelnemers te versterken, om de sociale cohesie in de buurt te versterken, en om de gebruiker te ondersteunen om zo lang mogelijk in goede omstandigheden thuis in zijn vertrouwde buurt te blijven wonen. Daarnaast bieden ze ook hulp bij activiteiten uit het dagelijkse leven.

De Vlaamse programmatie voorziet één lokaal dienstencentrum per begonnen schijf van 15.000 inwoners (prognose binnen 5 jaar) in de gemeente. *Grafiek 54* schetst de situatie in onze regio.

Grafiek 54. Aanbod LDC (2021) - bron: Provincie in cijfers

Er zijn drie gemeenten die geen lokaal dienstencentrum hebben: Melle, Wachtebeke en Wichelen. De andere gemeenten hebben een lokaal dienstencentrum.

Het aanbodratio is een andere manier om naar de voorzieningen te kijken. Hoewel er maar 1 fysiek gebouw staat per gemeente, geeft dit cijfer een relatief beeld weer: “hoeveel virtuele dienstencentra hebben we als we dit tegenover onze 65-plussers zetten”. Het geeft dus een idee van capaciteit. Het aanbodratio wordt berekend door de huidige ouderen af te zetten tegenover 10.000 fictieve ouderen ($10.000 / (\text{ouderen van de gemeente})$). Een ratio van 1 betekent dat er 10.000 ouderen zijn per dienstencentrum. Een hoger cijfer betekent dat er “overschot” is en dat er capaciteit is om meer ouderen te bereiken. Algemeen kunnen we dus stellen voor de gemeenten met een LDC dat de capaciteit op dit moment meer dan voldoende is om de ouderen op te vangen. Ouderen uit gemeenten zonder dienstencentrum kunnen dus eventueel naar een LDC van een buurgemeente gaan.

5.6 Milieu-indicatoren

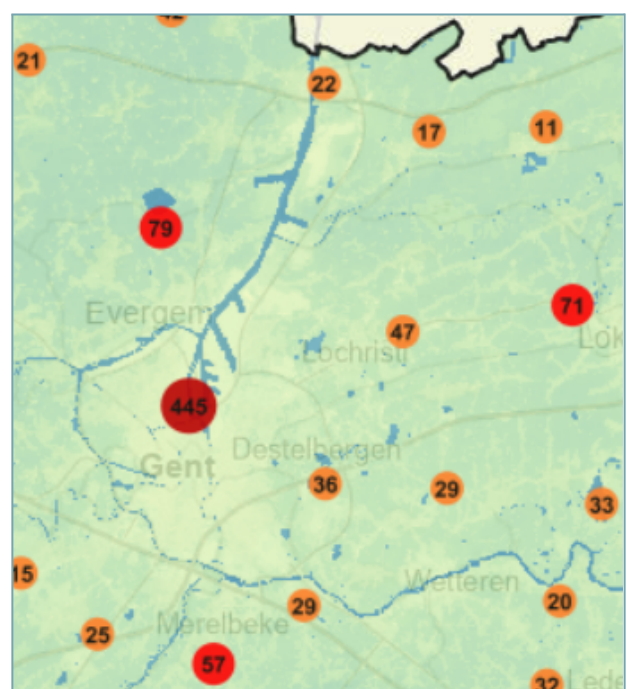
5.6.1. Hittestress

In de zomer van 2022 ging België gebukt onder zeer warme temperaturen en hittegolven. Een hittegolf wordt gedefinieerd als een periode van minstens vijf dagen waarin de maximale dagtemperatuur te Ukkel 25 °C of meer bedraagt (zomerdagen), en waarin bovendien drie dagen lang de temperatuur er boven de 30 °C stijgt (tropische dagen)

Hittegolven hebben een zeer ongunstige invloed op de gezondheid: uitdroging, zonnesteken, uitputting. Ze leiden tot een stijging van het sterfte- en ziektecijfer, met name onder kwetsbare groepen (zuigelingen en jonge kinderen, ouderen en topsporters). Extreme temperaturen verergeren bovendien de blootstelling aan andere vervuilers zoals troposferische ozon en fijn stof. (bron: www.klimaat.be)

Dat alles kan leiden tot hittestress, vooral in de bebouwde omgeving. Zeker 's nachts loopt het temperatuurverschil tussen de bevolkingsdichte en landelijke omgevingen op. De temperatuur komt in dichtbevolkte regio's vaker boven de gezondheidsdrempels uit van respectievelijk 29,6°C overdag en 18,2°C 's nachts.

Onderstaande kaart geeft voor het jaar 2050 de kwetsbare instellingen die gevoelig zijn voor hitte (kinderen, bejaarden), en die worden blootgesteld aan meer dan 60 hittegolfgraaddagen (de indicatieve drempel voor hittestress).

5.6.2. Luchtkwaliteit

Fijn stof, stikstofdioxide en ozon zijn de drie stoffen met de grootste gezondheidsimpact in Vlaanderen en leiden tot vroegtijdige sterfte. In 2021 waren er ongeveer 4200 vroegtijdige sterfgevallen door fijn stof (PM_{2,5}), ongeveer 1300 door ozon en ongeveer 1100 door stikstofdioxide. (Bron: www.vmm.be)

De gemeenten Destelbergen, Laarne, Lochristi, Melle, Merelbeke en Wachtebeke hebben een **matige** luchtkwaliteit. Wetteren en Wichelen hebben een **goede** luchtkwaliteit.

(Bron: www.vmm.be - 2019)

6. Politieke ontwikkelingen - Partners

6.1. Interlokale vereniging (ILV)

Naar aanleiding van de covidpandemie werd tussen de acht gemeenten van de Eerstelijnszone Scheldekracht een interlokale vereniging (ILV) opgericht, met de naam "COVID Scheldekracht". De term interlokale vereniging of de afkorting ILV zal steeds aan de naam worden toegevoegd. De ILV streeft naar een goede lokale ondersteuning bij de beheersing van de covid-pandemie en het opvangen van de gevolgen ervan binnen het werkgebied van de Eerstelijnszone Scheldekracht.

Dit kan zich vertalen in initiatieven rond:

- Preventie en controle van lokale uitbraken
- Contact- en bronopsporing
- Sensibilisering en communicatie over de geldende maatregelen
- Ondersteuning van zorg- en welzijnsactoren
- Vaccinatie
- Diverse COVID-gerelateerde acties

Dit binnen de grenzen en bevoegdheden die vanuit de hogere overheden toevertrouwd worden aan de lokale besturen. De ILV streeft daarbij maximaal naar afstemming met de zorg- en welzijnsactoren binnen de eerstelijnszone. Dit doet de interlokale vereniging door samenwerking en overleg met de lokale besturen en de Eerstelijnszone Scheldekracht vzw.

De voorbereiding, uitvoering en evaluatie van de werking wordt opgenomen door het clusteroverleg lokale besturen bestaande uit een afvaardiging van alle deelnemende lokale besturen en een afvaardiging van de Eerstelijnszone Scheldekracht vzw. De leden van het clusteroverleg kunnen met raadgevende stem deelnemen aan het beheerscomité.

6.2. Traject slagkrachtige en efficiënte Eerstelijnszones

De Vlaamse Regering wil verder bouwen aan slagkrachtige en efficiënte eerstelijnszones (Vlaams Regeerakkoord): "De hervorming van de eerstelijnsgezondheidszorg wordt verder uitgerold. We maken werk van een eigentijds overlegsysteem tussen de verschillende zorgverleners en bouwen dynamisch verder aan slagkrachtige en efficiënte eerstelijnszones waarbinnen de eerstelijnsactoren zorgstrategisch vraag en aanbod in balans houden en een integrale zorgbenadering voorzien. We ondersteunen de zorgraden daarbij in hun nieuwe opdrachten, zij zijn immers de basis van de eerstelijnsorganisatie. We versterken de aanwezigheid van lokale besturen in de zorgraad en garanderen zo voldoende democratische controle. Voor de inzet van overheidsmiddelen is steeds instemming van de lokale besturen vereist."

Als Eerstelijnszones is het momenteel nog wat afwachten welke concrete contouren dit zal krijgen en welke impact die zal hebben op onze inhoud en governance.

7. Wat merken de eerstelijnsprofessionals uit onze regio?

In deze omgevingsanalyse is tot nu toe vooral aandacht besteed aan bestaande, statistische gegevens. Maar wat schuilt er achter deze veelheid aan data en trends die onze regio typeren?

Om deze kwantitatieve gegevens een meer kwalitatieve insteek te geven, werden de grote trends voorgelegd aan een grote groep eerstelijnsprofessionals die werkzaam zijn in de regio Scheldekraacht. Tijdens de buurtnetwerken van dit najaar gingen we met hen in gesprek over negen opvallende trends die eigen zijn aan onze eerstelijnszone.

De trends werden aan de deelnemers voorgelegd aan de hand van “info-douches” (posters met de meest opvallende grafieken). Ze deelden hierrond relevante anekdotes, verhalen of ervaringen de praktijk.

Vervolgens verkozen de deelnemers enkele thema's, waarrond volgens hen prioritair werk gemaakt moet worden van samenwerking. Uit deze oefening kwamen telkens vier of vijf thema's naar boven die men verder uit wilden diepen.

De aanwezigen namen plaats aan een thematafel naar keuze, waar ze gedurende een dertigtal minuten in gesprek gingen aan de hand van de volgende vijf vragen:

- *Wie ondervindt een sterke invloed van deze trends en evoluties?*
- *Hoe omschrijf je de betrokken PZON (Persoon met een een zorg- of ondersteuningsvraag)?*
- *Hoe zou samenwerking hier een verschil kunnen maken?*
- *Hoe kan je daarbij rekening houden met de doelen en verwachtingen van de PZON?*
- *Wat zouden deze samenwerkingen voor jezelf opleveren?*

Deze thema's vormen mee de basis om het beleid van onze regio vorm te geven. De thema's die over drie bijeenkomsten werden gekozen als de meest belangrijke zijn:

- Geldzorgen
- Vergrijzing - mantelzorg
- Preventie (somatische zorg)
- Aantal eenoudergezinnen met minstens één minderjarig kind

- Psychisch welbevinden
- Digitalisering
- Kinderopvang

8. Afsluitende overschouwing - trends

Onze regio telt 8 gemeenten met elk zijn eigen kenmerken. Deze omgevingsanalyse heeft niet als doel om te focussen op alle kenmerken en verschillen. Het is van belang om deze kenmerken te kennen om ons bewust te zijn van de verschillende doelgroepen en wat deze doelgroepen kenmerkt. Wanneer nieuwe beleids- en actieplannen opgesteld worden is het op deze manier doeltreffender om bepaalde maatregelen aan te passen of beter af te stemmen op bepaalde doelgroepen.

Uit bovenstaande kwantitatieve en kwalitatieve analyse onderscheiden we volgende trends die de komende jaren het beleid en heel wat actieplannen zullen beïnvloeden.

8.1. Vergrijzing

Zoals heel Vlaanderen wordt ook onze eerstelijnszone geconfronteerd met vergrijzing. Bepaalde gemeenten hebben nu al een relatief oudere bevolking. De vergrijzing heeft impact op heel wat factoren: de mobiliteit, comorbiditeiten toe te wijzen aan ouderdom, de zorg voor de oudere zelf, de sociale context en nog zo veel meer.

Prognoses wijzen uit dat de meeste gemeenten in 2035 minstens de helft meer ouderen zullen hebben en dat de mantelzorgers ook zullen afnemen, aangezien deze groep ook ouder wordt. Het aandeel van alleenwonende ouderen zal ook toenemen. Het huidige aanbod aan WZC's, DVC's en LDC's dient in deze context geëvalueerd worden. Daarnaast zullen er ook andere initiatieven opgesteld worden om aan een andere soort (buurtgerichte) zorg te doen.

8.2. Kwetsbare groepen

Uit de omgevingsanalyse tekenen zich ook een aantal kwetsbare doelgroepen af. In het hoofdstuk hierboven hadden we het al over de alleenwonende oudere. De groep van alleenwonenden bestaan ook nog uit andere groepen. Gemiddeld een derde van onze inwoners tussen 18 en 64 jaar woont alleen. Een extra kwetsbare groep binnen deze groep zijn de eenoudergezinnen met minstens één minderjarig kind. Alleenwonenden hebben minder mogelijkheden om financiële lasten te dragen. Zeker met de huidige energiecrisis als context betekent dit dat we deze groep zeker niet uit het oog mogen verliezen.

Op vlak van psychologisch welzijn hebben we dan wel geen specifieke cijfers voor onze regio kunnen bemachtigen, de algemene cijfers van Vlaanderen tonen aan dat er een significante

groep is die een psychische kwetsbaarheid vertoont, zowel minder- als meerderjarigen. De verdere uitbouw van eerstelijns psychologische hulp verdient dan ook blijvende aandacht.

Mogelijke risico's op kansarmoede zien we ook terugkomen op basis van het aantal leerlingen die een schooltoelage krijgen. Zoals eerder aangehaald zitten we met veel van onze gemeenten onder het gemiddelde, maar wanneer we de absolute cijfers bekijken is er toch een belangrijk aandeel van de leerlingen die deze toelage ontvangt. Bovendien is het aandeel in bepaalde gemeenten meer uitgesproken dan in andere.

Een andere factor die zicht geeft op (mogelijke) kansarmoede is het aantal leerlingen met gesproken thuistaal niet-Nederlands. In bepaalde gemeenten is dit aandeel leerlingen aanzienlijk.

8.3. Aanbod zorg en welzijn

In een volgende versie van deze omgevingsanalyse willen we een breder beeld op het totale aanbod van zorg en welzijn. Het is op dit moment moeilijk om per professionele groep een duidelijk zicht te geven. We hopen dan ook in de toekomst aan deze vraag tegemoet te kunnen komen om zo bepaalde hiaten mee te kunnen helpen vullen.

Op vlak van zorgaanbod voor de ouderen (WZC, LDC, DVC, ...) is het een uitgelezen kans om op basis van deze analyse de lokale besturen inzicht te geven waar er mogelijk samenwerkings- of investeringsmogelijkheden zijn.

Kinderopvang is de laatste tijd een belangrijk onderwerp geweest. Kijken we naar de cijfers naar onze regio, scoren we iets beter dan het Vlaams gemiddelde. Hier kan evenwel dezelfde bemerking gemaakt worden wanneer de absolute aantallen bekeken worden. In de meeste gemeenten kan iets meer dan de helft van alle baby's en peuters een plaats vinden in de kinderopvang, met in sommige gemeenten nog minder aanbod.

8.4. Preventie

Wanneer we de vergelijking maken met Vlaanderen op het vlak van preventieve gezondheidszorg “scoren” de regio’s in onze zone niet slecht. Kankerscreenings bereiken heel wat inwoners en ook het aantal mensen die aan preventieve mondzorg doe, is zeker niet gering. We zien evenwel in deze cijfers ook de kwetsbare doelgroepen doorsijpelen.

Deze twee thema’s kunnen gezien worden als kanaries in de koolmijn: de trend die we hierbij zien kunnen we veralgemenen naar de preventieve gezondheidszorg in het algemeen. In tijden van financiële stress is preventieve gezondheidszorg een van de eerste kostenposten waarop bespaard wordt. Met de energiecrisis in gedachten, zal het aandeel inwoners dat preventieve gezondheidszorg uitstelt groter worden. Het zal bijgevolg een uitdaging zijn om betaalbare preventieve gezondheidszorg toegankelijk te houden voor deze groep.

9. Bijlagen

9.1. Overzicht tabellen en grafieken

9.1.1. Tabellen

- Tabel 1: Totaal aantal inwoners per gemeente (1.1.1)
- Tabel 2: Verdeling type huishouden (1.4.1)
- Tabel 3: Overzicht gezondheidstoestand inwoners ELZ (1.5.1)
- Tabel 4: Prognose personen met dementie (1.5.4)
- Tabel 5: Dekkingsgraad kankerscreenings (1.6.1)
- Tabel 6: Preventieve mondzorg (1.6.2)
- Tabel 7: Tandartsbezoek (1.6.2)
- Tabel 8: Prevalentie van een gezond gewicht bij jongens en meisjes (1.6.3)
- Tabel 9: BMI bij jongens (1.6.3)
- Tabel 10: BMI bij meisjes (1.6.3)
- Tabel 11: Antibioticagebruik per gemeente (1.7.1)
- Tabel 12: Antidepressivagebruik per gemeente (1.7.2.1)
- Tabel 13: Antipsychoticagebruik per gemeente (1.7.2.2)
- Tabel 14: Stimulantiagebruik bij kinderen per gemeente (1.7.2.3)
- Tabel 15: Antidementiagebruik per gemeente (1.7.2.4)
- Tabel 16: Percentage inwoners met verhoogde tegemoetkoming (2.1.2)
- Tabel 17: Aantal rechthebbende op een (equivalent) leefloon per gezinsvorm (2.1.3)
- Tabel 18: Arbeidspositie van de bevolking per gemeente in absolute aantallen (2.2.1)
- Tabel 19: Kenmerken van de niet-beroepsactiven (2.2.1)
- Tabel 20: Personen met een leefloon (2.2.3)
- Tabel 21: Overzicht van de werkzoekenden in onze regio (2.2.4)
- Tabel 22: Overzicht achterstallige kredieten (2.3.1.1)
- Tabel 23: Overzicht achterstallige hypothecaire kredieten (2.3.1.2)
- Tabel 24: Schooltoelage (2.4)
- Tabel 25: Individuen die nog nooit het internet gebruikten (4.3.2)
- Tabel 26: Algemene vaardigheden per niveau (4.3.3)
- Tabel 27: Digitale vaardigheden per domein (4.3.3)
- Tabel 28: Zorgaanbod voor ouderen (5.4.3)
- Tabel 29: Aanbod kinderopvang (5.5.1)

9.1.2. Grafieken

- Grafiek 1: Bevolkingsdichtheid per km² (1.1.2)
- Grafiek 2: Totale aangroei per 1000 inwoners (1.1.3)
- Grafiek 3: Inwoners naar leeftijdsgroep (1.2)
- Grafiek 4: Groene en grijze druk (1.2.1)
- Grafiek 5: Familiale zorgindex (1.2.2)
- Grafiek 6: Aantal 65-plussers en 80-plussers (1.2.3)
- Grafiek 7: Aantal 65-plussers en 80-plussers in % (1.2.3)
- Grafiek 8: Prognose 65-plussers (1.2.4)
- Grafiek 9: Prognose 80-plussers (1.2.4)
- Grafiek 10: Belgische en niet-Belgische nationaliteit (1.3.1)
- Grafiek 11: Belgische en niet-Belgische herkomst (1.3.2)
- Grafiek 12: Meest voorkomende herkomstnationaliteiten (1.3.3)
- Grafiek 13: Gesproken thuistaal (1.3.4)
- Grafiek 14: Verdeling type huishouden (1.4.1)
- Grafiek 15: Aantal éénuoudergezinnen (1.4.2)
- Grafiek 16: Alleenstaanden per leeftijdscategorie (1.4.2)
- Grafiek 17: Aandeel zwaar zorgbehoevenden (1.5.2)
- Grafiek 18: Zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden (1.5.3)
- Grafiek 19: Prognose personen met dementie (1.5.4)
- Grafiek 20: prognose dementie absolute aantallen (1.5.4)
- Grafiek 21: Dekkingsgraad kankerbevolkingsonderzoeken (1.6.1)
- Grafiek 22: Samenvattend overzicht tandartsbezoeken (1.6.2)
- Grafiek 23: BMI van jongens en meisjes (1.6.3)
- Grafiek 24: BMI bij jongens (1.6.3)
- Grafiek 25: BMI bij meisjes (1.6.3)
- Grafiek 26: Gebruik van antibiotica (1.7.1)
- Grafiek 27: Gemiddeld belastbaar inkomen (2.1.1)
- Grafiek 28: Welvaartsindex per gemeente (2.1.1)
- Grafiek 29: Aantal personen met een leefloon of equivalent leefloon (2.1.3)
- Grafiek 30: Overzicht leefloon per gezinsvorm en per gemeente (2.1.3)
- Grafiek 31: Arbeidspositie van de bevolking per gemeente (2.2.1)
- Grafiek 32: Percentage kansarme gezinnen (2.2.2)
- Grafiek 33: Werkzoekenden 18-64 j (2.2.4)
- Grafiek 34: Aandeel werkzoekenden onder de jongvolwassenen (2.2.4)
- Grafiek 35: Huishoudens met actieve budgetmeter (2.3.2)

Grafiek 36: Aantal leerlingen basis en secundair met schooltoelage (2.4)

Grafiek 37: Prognose mantelzorgratio (3.1.1)

Grafiek 38: Aantal personen die nog vrijwilliger wil zijn (3.2.2)

Grafiek 39: Aantal personen die 2 opdrachten willen doen (3.2.2)

Grafiek 40: Spreiding vrijwilligers per aantal opdrachten (3.2.2)

Grafiek 41: Percentage rechthebbenden in de ziekteverzekering met een GMD (4.1)

Grafiek 42: Bebouwingsgraad (%) (5.1.1)

Grafiek 43: Soorten woongelegenheden (5.1.2)

Grafiek 44: Overzicht huurders en eigenaars (5.1.3)

Grafiek 45: Aandeel van de private huishoudens wonend in een sociale woning (5.2.1)

Grafiek 46: Huurwoningen SHM en SVK (5.2.1)

Grafiek 47: Verschil BSO en totaal gerealiseerde sociaal huurbod (5.2.2)

Grafiek 48: Kandidaat-huurder per gemeente (5.2.3)

Grafiek 49: Kandidaat-huurders t.o.v. particuliere huishoudens (5.2.3)

Grafiek 50: Gepresteerde uren gezinszorg (5.4.2)

Grafiek 51: Aanbodratio WZC 80-plussers (5.4.3)

Grafiek 52: Aanbod kortverblijf en aanbodratio per gemeente (5.4.4)

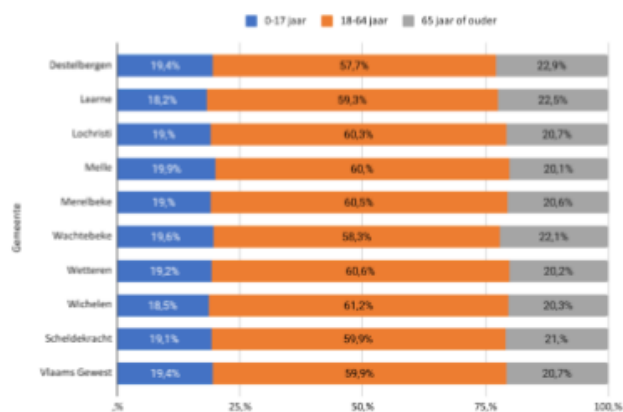
Grafiek 53: Aanbod kinderopvang (5.5.1)

Grafiek 54: Aanbod LDC (5.5.2)

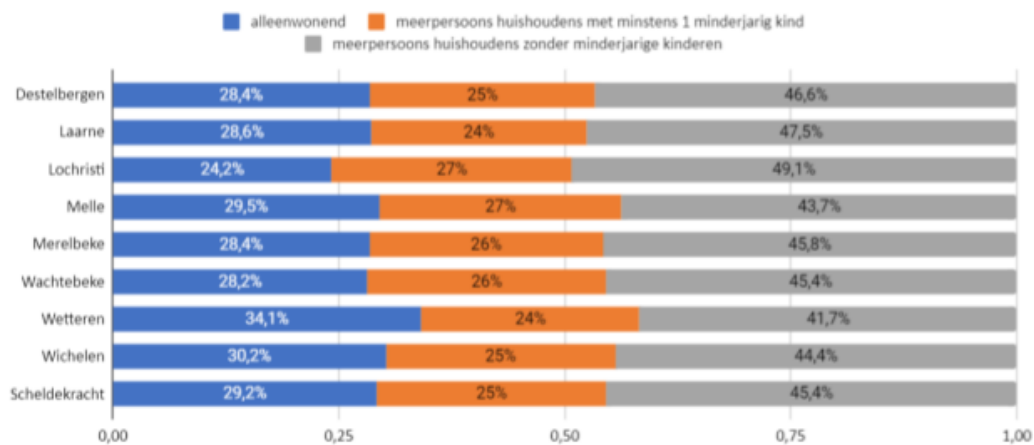
9.2. Posters buurtnetwerken

Een algemene blik op onze regio

Leeftijdsverdeling

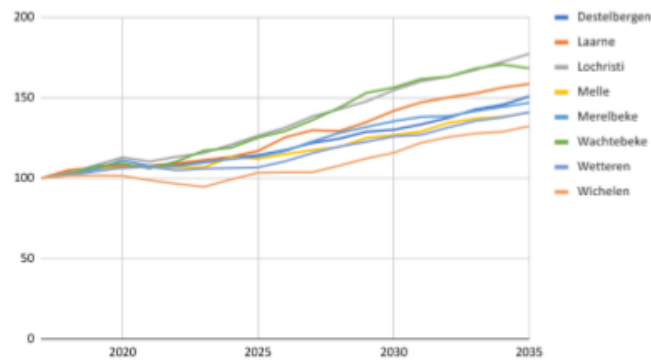

Huishoudtypes

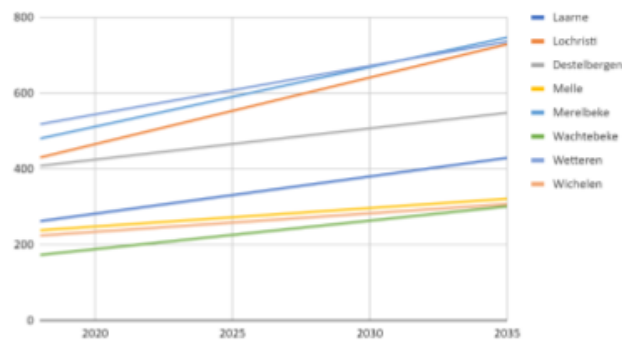

De vergrijzing neemt toe

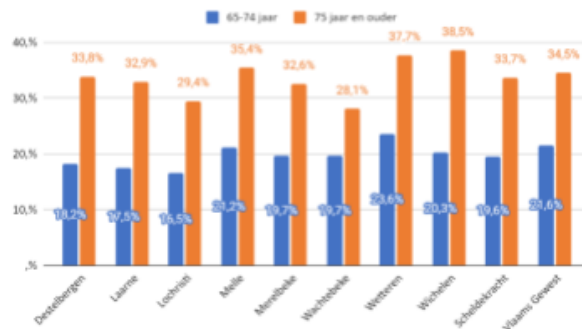
Prognose 80-plussers

Prognose dementie

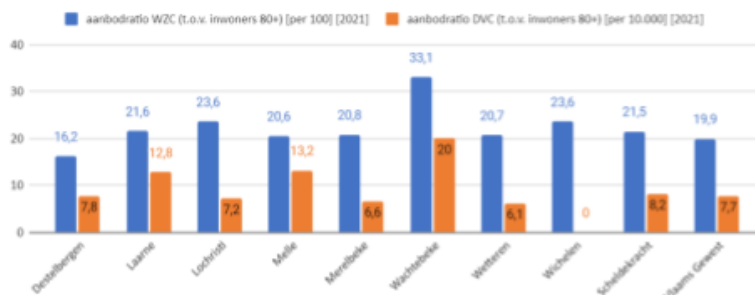

Het aandeel 65-plussers onder de alleenwonenden

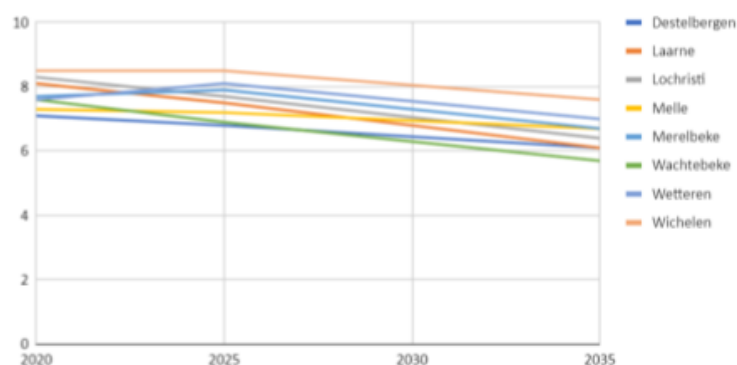

Er is al heel wat aanbod voor ouderen

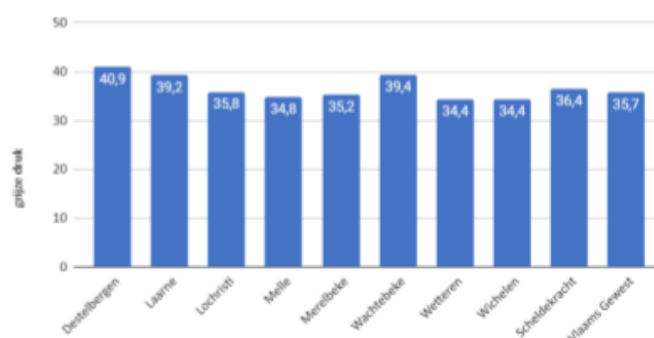
Aanbod woonzorgcentra en dagverzorgingscentra

Aantal mantelzorgers

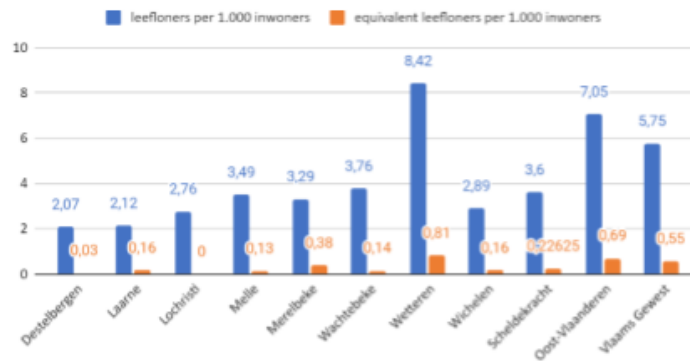

Grijze druk

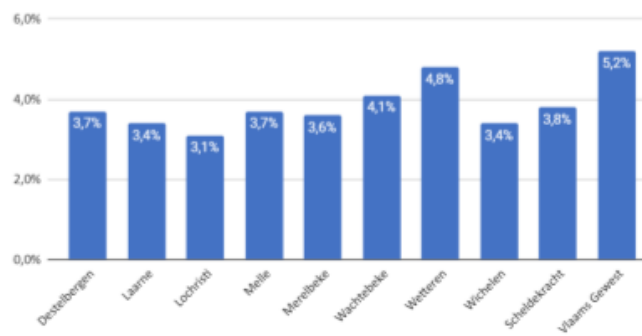

Geldzorgen in onze regio

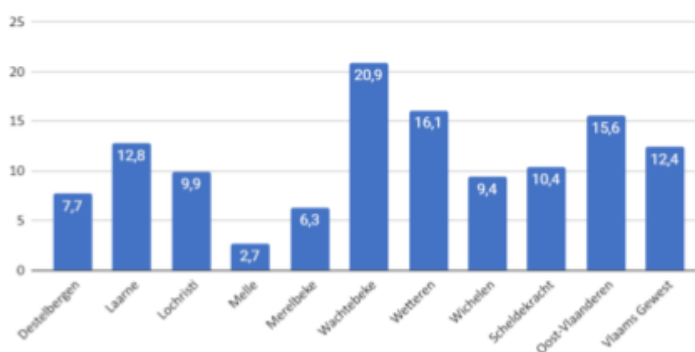
Leefloon

Werkzoekenden

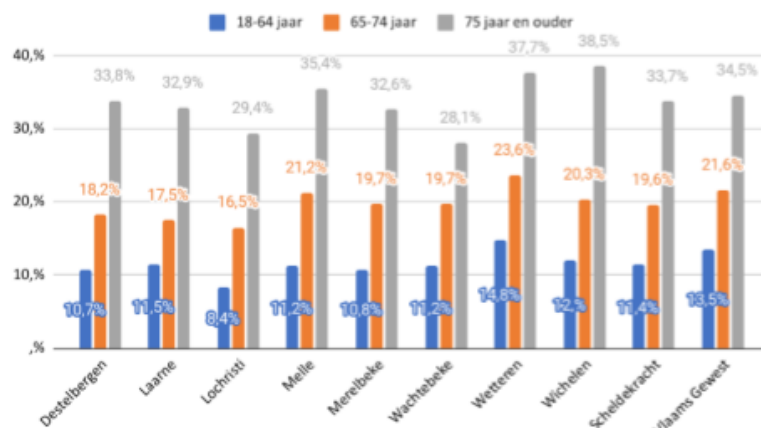

Huishoudens met actieve budgetmeter elektriciteit

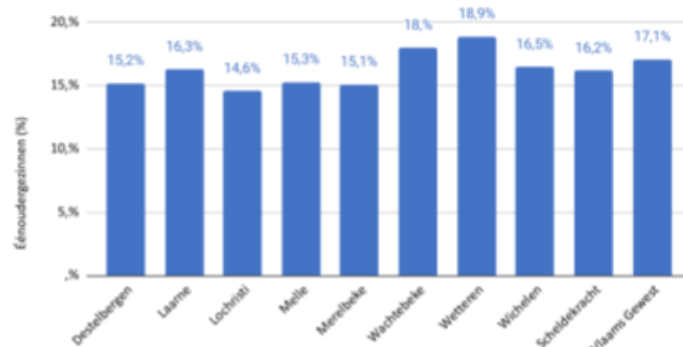

Hebben we oog voor alle groepen?

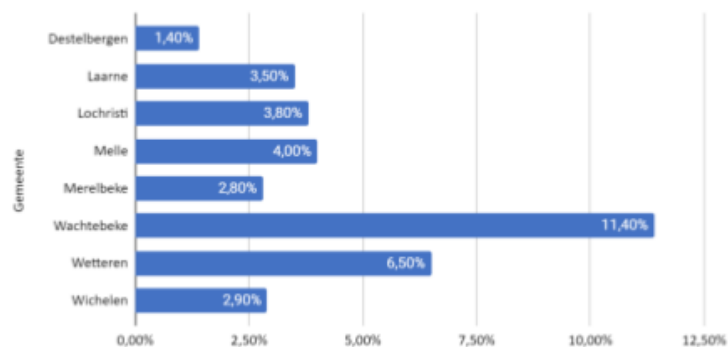
Aleenwonenden per leeftijdscategorie

Aantal éénuoudergezinnen met minstens 1 minderjarig kind

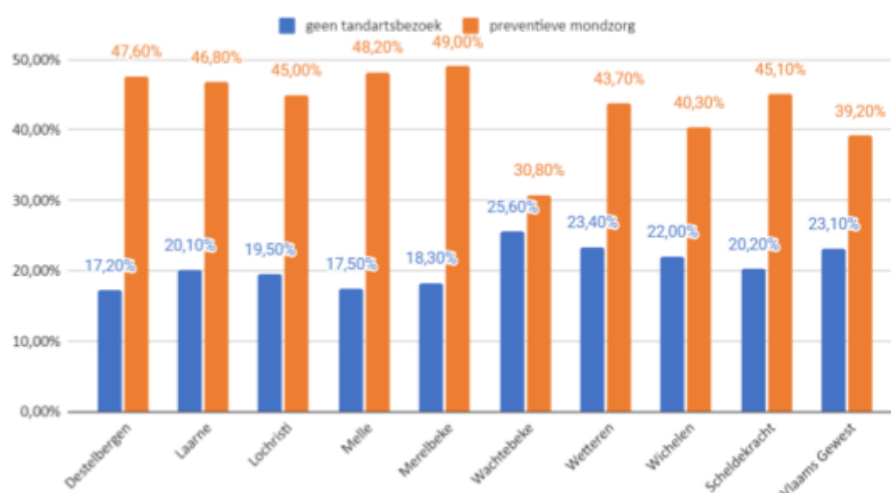

Aantal private huishoudens wonend in een sociale woning

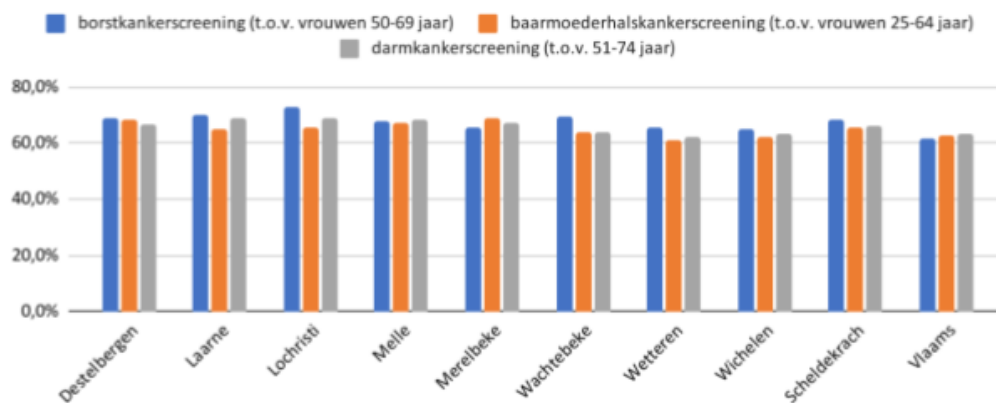

Preventieve gezondheidszorg

Tandartsbezoek

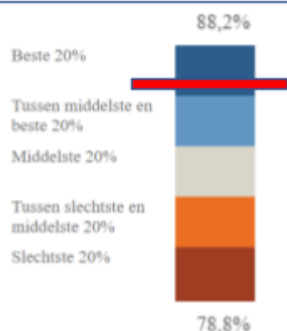

Kankerscreening

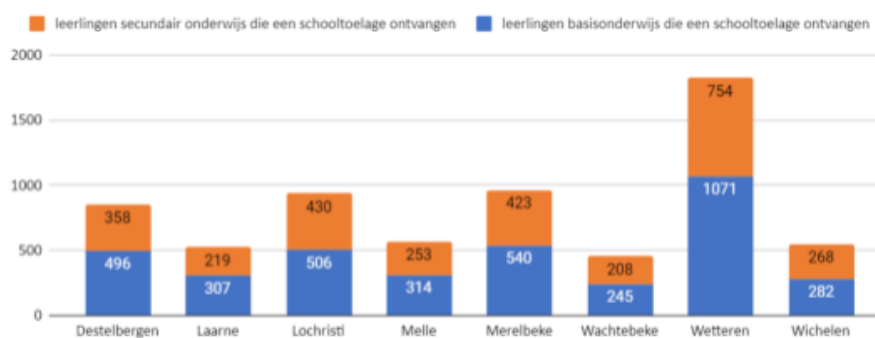
Ook onze jongeren zijn divers

Lichaamsgewicht van onze jongeren

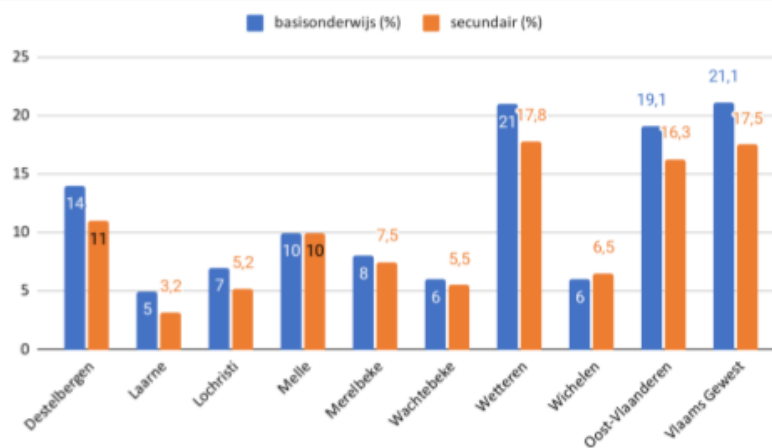

85,8% van de jongeren in de ELZ Scheldekracht hebben een normaal gewicht.

Aantal leerlingen met een schooltoelage

Aantal leerlingen met gesproken thuistaal niet-Nederlands

Zitten we goed in ons vel?

Eén op de vijf studenten heeft psychologische problemen met ernstige impact op leven

ERNSTIG EENZAAM

Twee zaken vallen op. 22 procent van de volwassenen zegt zich ernstig eenzaam te voelen, 34 procent is matig eenzaam en 41 procent niet eenzaam. Die cijfers zijn in alle leeftijdsgroepen verbeterd tegenover maart, behalve bij de 18- tot 29-jarigen. Daar blijft de ernstige eenzaamheid op 28 procent.

Vooraf vrouwen en jongeren lijden mentaal onder corona

Meer dan de helft van de Belgen (52,3 procent) geeft aan dat hun mentale gezondheid in de afgelopen twaalf maanden negatief werd beïnvloed door de COVID-19-pandemie. De situatie woog zwaarder door bij vrouwen en jongeren. Dat meldt het Belgische statistiekbureau Statbel vandaag.

MOBR 24-02-22, 14:39 Bron: BELGA

Werkloosheid en jobonzekerheid doen gebruik antidepressiva toenemen

Gezondheidsenquête 2018

Bijna 1 op 3 mensen (ouder dan 15 jaar) ervaart psychisch onwelbevinden

1 op 6 (ouder dan 15 jaar) heeft een reële kans op een psychische aandoening

1 op 8 (ouder dan 15 jaar) neemt slaap- en kalmeermiddelen

1 op 14 meisjes hebben een gedragsstoornis

1 op 11 jongens hebben een gedragsstoornis

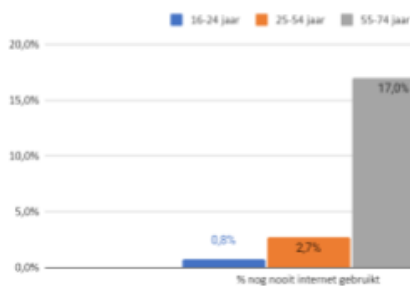
Kan iedereen meesurfen op de technologische ontwikkelingen?

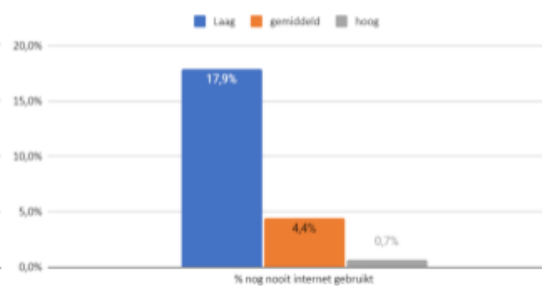
1 op 10 huishoudens heeft thuis geen internetaansluiting

1 op 5 alleenstaanden heeft thuis geen internetaansluiting

Bijna 1 op 6
55- tot 74-jarigen hebben nog
nooit internet gebruikt

1 op 6 mensen met een laag
opleidingsniveau hebben nog
nooit internet gebruikt